

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет

А. А. СИЛКА

УКРАЇНСЬКА МОВА

як мова професійного навчання

Навчальний посібник

*для іноземних студентів медичного профілю
(з англійською мовою навчання)*

Рекомендовано вченою радою Сумського державного університету

Суми
Сумський державний університет
2016

УДК 811.161.2(07)
ББК 81.411.1я73
С36

Рецензенти:

О. М. Семенов – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри української мови Сумського державного педагогічного університету ім. А. С. Макаренка;

І. І. Брага – кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови Сумського державного педагогічного університету ім. А. С. Макаренка

*Рекомендовано до видання
вченою радою Сумського державного університету
як навчальний посібник
(протокол № 5 від 10 листопада 2016 року)*

Силка А. А.

С36 Українська мова як мова професійного навчання : навчальний посібник для іноземних студентів медичного профілю (з англійською мовою навчання) / А. А. Силка ; пер. англ. А. В. Силки. – Суми : Сумський державний університет, 2016. – 129 с.
ISBN 978-966-657-646-3

Навчальний посібник адресовано іноземним студентам, які здобувають медичну освіту в Україні англійською мовою. Метою посібника є допомога студентам у вивченні української мови як для вирішення навчальних завдань (спілкування з хворими під час практики; розуміння основ медичної документації тощо), так і для задоволення їх соціально-культурних потреб, пов'язаних з адаптацією в реальній мовній ситуації країни, в якій вони навчаються.

Для іноземних студентів та викладачів української мови вищих навчальних закладів медичного профілю.

**УДК 811.161.2(07)
ББК 81.411.1я73**

ISBN 978-966-657-646-3

© Силка А. А., 2016

© Сумський державний університет, 2016

ВСТУП

Уведення в навчальні плани підготовки студентів 4-го курсу медичного інституту предмета «Українська мова як мова професійного навчання» спричинило необхідність підготовки навчальних матеріалів для методичного забезпечення цього курсу. Обмежений обсяг навчального навантаження (40 годин практичних занять) зумовив інтенсивний характер курсу, що має на меті ознайомити студентів з основами української літературної мови, дати поняття про її фонетичні особливості, граматичну систему, забезпечити оволодіння лексичним мінімумом, який би дав змогу використовувати типові для різних ситуацій побутового спілкування моделі висловлювань.

Одним з основних завдань курсу вважаємо формування мотивації студентів, які здобувають медичну освіту в Україні англійською мовою, до вивчення української мови, яка є державною мовою в Україні, офіційною мовою оформлення різноманітних документів, у тому числі тих, які необхідні студентам для процедури реєстрації. Для студентів-медиків вивчення української мови актуальне для хоча б елементарного розуміння медичної документації, яка теж ведеться в Україні державною мовою. У зв'язку з цим до лексичного мінімуму були введені такі слова, як *лікар, лікарня, ліки, лікування, лікувальна справа, медицина, медичний, хворий, хвороба, пацієнт, орган*, назви частин тіла, дієслова *оглядати, призначати, лікувати*, назви деяких предметів, які вивчають студенти (*анатомія, педіатрія, хірургія*) тощо. При вивченні граматичного матеріалу (теперішнього часу дієслів, закінчень знахідного відмінка іменників) ілюстраціями слугують речення типу *Лікар оглядає хворого (пацієнта), Лікар призначає ліки, Студенти вивчають педіатрію.*

Елементарне знання української мови необхідне іноземним студентам і для соціальної та культурної адаптації в Україні. Тому в навчальному посібнику містяться деякі відомості з географії, історії, культури України, присутня й краєзнавча тематика (місцеві топоніми, урбаноніми, назви деяких магазинів тощо). У дидактичному матеріалі використовуємо також деякі безеквівалентні слова, що уособлюють українські реалії (*щедрівка, рушник, вишиванка*), назви страв національної кухні (*вареники, борщ, пиріжки*). Вважаємо за потрібне на хоча б елементарному рівні знайомити студентів з видатними діячами української культури (*Тарас Шевченко, Леся Українка*).

Оскільки посібник адресовано студентам-іноземцям, які здобувають медичну освіту в Україні англійською мовою, остання використовується як мова-посередник для подання теоретичного матеріалу, пояснень і коментарів, для перекладу нових слів. Українські лінгвістичні терміни теж дублюються англійськими відповідниками. Інтенсивний характер курсу зумовив подання теоретичних відомостей, зокрема граматичного матеріалу, великими блоками із застосуванням значної кількості узагальнювальних таблиць.

Структура навчального посібника складається з 12 уроків. На перших уроках студенти знайомляться з фонетичними особливостями української мови, з українською абеткою, вичають правила читання. Посібник побудовано так, що вже в перший день навчання студенти починають читати українською мовою. Протягом наступних занять вони виконують вправи, спрямовані на опанування української орфоєпії: чітку вимову звука [o] в ненаголошеній позиції, розрізнення твердих і м'яких приголосних в позиціях перед [e] та [є], [и] та [і], правильну вимову звуків [г] та [ґ], тверду вимову шиплячих приголосних тощо. Орфоєпічні вправи присутні на кожному уроці, що сприяє поступовому формуванню культури мовлення іноземних студентів, дозволяє їм усвідомити милозвучність і красу української мови. Починаючи з другого уроку, студенти знайомляться з граматичною системою української мови, виконують завдання комунікативного характеру, поповнюють свій лексикон вивченням нових українських слів. Кожний урок закінчується невеличким словничком, що містить нові слова й вирази. Формулювання завдань здійснюється як українською, так і англійською мовами, що полегшує студентам їхнє сприйняття.

У вступній частині, написаній англійською мовою, подаються короткі відомості про походження української мови, її зв'язки з іншими слов'янськими мовами, про відмінність між латинською та кириличною абетками, про фонетичний характер українського письма, про особливості наголосу в українській мові.

INTRODUCTION

Ukrainian is the national language of Ukraine, and these lessons will help you get a head start in learning the language. It belongs to the Slavic group of the Indo-European language family. The Ukrainian graphic system uses the Cyrillic alphabet, as do other Slavic languages such as: Belorussian, Russian, Bulgarian. There are differences between the Cyrillic and Latin sounds and letters, but they are small and you will learn to recognize them quickly.

Unlike English the Ukrainian alphabet is absolutely phonetic: each letter has a single pronunciation in every usage. The letter **Ь** (soft sign) has no sound.

Stress in Ukrainian can fall on any syllable in a word. One word has only one stressed syllable which is no longer than others. Word stress in Ukrainian is not fixed, and thus, it must be remembered. The stem vowel of a word is often stressed, but stressed endings occur too. Usually the stress is indicated in dictionaries.

We hope you will enjoy the Ukrainian language lessons and we wish you good luck with your learning!

Урок 1 (Lesson 1)

The Ukrainian alphabet has 33 letters. As a rule, a letter denotes a sound, so, there will be as many sounds in a word as there are letters.

Ukrainian letters		Approximate English sound equivalent		Ukrainian word
Ukrainian letter	Name of a letter in Ukrainian transcription	Like		
А а	а	a	in <u>b</u> us	áвтор
Б б	бе	b	in <u>b</u> ook	ба́ба
В в	ве	v/w*	in <u>y</u> eal or in <u>w</u> ant	ві́тер / ву́лиця
Г г	ге	h	in <u>h</u> ow	га́рний
Ґ ґ	ге	g	in <u>g</u> ang	га́нок
Д д	де	d	in <u>d</u> og	дру́г
Е е	е	e	in <u>t</u> en	де́сять
Є є	є	ye	in <u>y</u> es	є́дність
Ж ж	же	zh	in pleá <u>s</u> ure	жу́к
З...з	зе	z	in <u>z</u> oo	за́втра
И...и	и	y	in <u>b</u> it	си́н
І і	і	ee	in <u>m</u> ee <u>t</u>	ди́м
Ї ї	ї	yee	in <u>y</u> east	ї́жа
Й й	йот	y	in <u>b</u> oy	гай
К...к	ка	k	in <u>k</u> ey	ка́ва
Л л	ел	l	in <u>l</u> amp	ла́мпа
М...м	ем	m	in <u>m</u> an	мо́ре
Н н	ен	n	in <u>n</u> ose	не́бо
О о	о	o	in <u>p</u> ot	со́н
П п	пе	p	in <u>p</u> lum	па́н
Р...р	ер	r	in <u>r</u> oof	рука́
С...с	ес	s	in <u>s</u> mall	са́д
Т т	те	t	in <u>t</u> art	та́то
У...у	у	oo	in <u>m</u> oo <u>n</u>	зу́б
Ф ф	еф	f	in <u>f</u> ine	фо́то
Х х	ха	kh	in <u>L</u> och Ness	ха́та

Ц ц	це	ts	in <u>cats</u>	ц <u>у</u> кор
Ч ч	че	ch	in <u>chair</u>	ч <u>а</u> й
Ш ш	ша	sh	in <u>shine</u>	ш <u>а</u> пка
Щ щ	ща	shch	in <u>rash choice</u>	щ <u>а</u> стя
Ь	знак м'якшення (м'який знак)	no sound apostrophe ' in transliteration	it softens the previous consonant	с <u>і</u> ль
Ю ю	ю	yoo	in <u>youth</u>	ю <u>н</u> ий
Я я	я	ya	in <u>yard</u>	я <u>б</u> луко

The letter **В** is pronounced [v] before vowels [e], [и], [i], [a], and [w] before vowels [o], [y] and consonants.

As you can see and hear, some Ukrainian letters have equivalent sound in English but look quite different:

Ukrainian letter	Corresponding sound in both languages	English letter
Б	[b]	B
Г	[h]	H
П	[p]	P
Ф	[f]	F
Д	[d]	D
З	[z]	Z
Л	[l]	L

Perhaps the most confusing are the letters that look like Latin but in Cyrillic represent different sounds.

Ukrainian letter – “false friend”	Corresponding sound in Ukrainian	English letter/sound
В	[v]	V
Р	[r]	R
С	[s]	S
Н	[n]	N
Х	[kh]	- as in <u>Loch</u> Ness
У	[u:]	U as in <u>moon</u>

Українська абетка / Український алфавіт

Ukrainian Alphabet

А а Б б В в Г г Ґ ґ Д д Е е Є є Ж ж З з И и І і
Ї ї Й й К к Л л М м Н н О о П п Р р С с Т т У у
Ф ф Х х Ц ц Ч ч Ш ш Щ щ Ъ ъ Ю ю Я я

There are 33 letters in the Ukrainian alphabet. However, if you count the number of letters that represent consonants and vowels, you will find only 32. There is one letter – **Ь** – that has no sound value of its own, but which has a direct effect on the pronunciation of the consonant that stands before it.

ПРІГОЛОСНІ (CONSONANTS)

Consonants can be pronounced either *hard* or *soft*. Take the Ukrainian letter **т**; if you pronounce it with the tip of your tongue against your top teeth, you produce the *hard* sound. If you try to pronounce the same sound with the tip of your tongue against the palate, you will automatically produce the *soft* sound.

Try the same thing with some other Ukrainian consonants. First try to say the hard sound followed by the vowels: **а, о, у, е, и:**

[а] а – а – а ма – та – са – га – га – па – ла – ра – ца – ха – ша – ща –
ча – ба – ва – за – жа – да – ка – на – фа

[о] о – о – о мо – до – со – но – ко – по – ло – ро – во – зо – фо – шо
– бо – го – що – то – чо – цо – жо – хо

[у] у – у – у му – бу – су – ну – ку – пу – лу – ру – ву – зу – шу – чу
– ту – гу – гу – ду – жу – фу – ху – шу – цу

[е] е – е – е ве – ме – се – не – пе – ле – ре – це – ше – фе – че – бе –
же – ге – де – зе – ке – те – хе – че – ще

[и] и – и – и би – ви – ги – ди – жи – зи – ки – ли – ми – ни – пи – ри
– си – хи – ти – фи – ши – щі – ци

Now try the soft equivalent followed by the vowel **і:**

[і] і – і – і ді – зі – ті – сі – ні – лі – ці – рі – бі – ві – гі – хі – мі –
фі – ші.

Word stress in Ukrainian is not fixed, and thus, it must be remembered. The stem vowel of a word is often stressed, but stressed endings occur too.

Завдання 1. Слухайте, повторюйте, читайте. Listen, repeat, read.

Ти – ті, ди – ді, си – сі, пи – пі, ли – лі, ми – мі, зи – зі, ви – ві, ри – рі, ци – ці.

Ми, ви, ти, він, сон, сир, там, тут, так, це, ці, цей, ні, син, ніж, три, суп, кіт, ніс, око.

Вона́, воно́, вони́, ма́ма, ма́ти, та́то, ді́ти, фо́то, мо́ва, му́ха, ву́хо, кафе́; брат, друг, хлі́б, гру́па, вікно́, мі́сто, лі́кар, дочка́, буфе́т, таксі́.

Молоко́, телефо́н, дере́во, дити́на, фа́брика, по́друга, буди́нок, авто́бус.

The letter **ь** is called the '*soft sign*'. It has no sound of its own, but it is used to show that the consonant that stands before it is a soft one:

Завдання 2. Слухайте, повторюйте, читайте. Listen, repeat, read.

День, тінь, бі́ль, сі́ль, ну́ль, ві́сь, хло́пець, о́сінь, до́нька, низькі́й, учи́тель.

ГОЛОСНІ (VOWELS)

There are 10 vowel letters in the Ukrainian alphabet: **а, о, у, е, и, і, я, ю, є, ї**. When we read the letters **я, ю, є, ї** in the alphabet, they denote two sounds: [ya], [yoo], [ye], [yee]. This combination of sounds occurs very frequently in Ukrainian words:

я́блуко (*apple*)

Євге́н (*Eugene*)

юна́к (*young man*)

ї́жа (*food*)

Three of these letters (**я, ю, є**) can also be used to show that a consonant occurring before them is to be pronounced soft, e.g. -тя, -лю, -не: *тя́ма, тя́жко, ві́тягнути, лю́ди, лю́стра, молю́, си́не, о́сінь, о́станнє*.

The letter **ї** can only stand for the sounds [y]+[ee]: *ї́жа (food), ї́сти (to eat), напо́ї (drinks), Украї́на, украї́нський, Ки́їв*.

How do we know when to read the letters **я, ю, є** as two sounds and when to read them as one?

They are read as two sounds:

1) at the beginning of a word: *які́й?* (what kind of?), *Ю́рій, Євге́н*;

2) when they occur after a vowel: *по́езія* (poetry), *ши́я* (neck), *мою́*;

3) when between a consonant and one of the letters **я, ю, є, ї** you see an apostrophe: *ім'я́* (name), *прем'є́ра* (premiere - first night of a play), *інтерв'ю́* (interview), *з'ї́сти*.

An apostrophe denotes that the consonant is to be pronounced 'hard' with a following clear 'y' sound before the vowel. Here are some examples: *здоров'я* (health), *ім'я*, *п'ять* (five), *солов'ї* (nightingales), *кар'єра* (career), *п'ю* (I'm drinking).

Завдання 3. Слухайте, повторюйте, читайте. Listen, repeat, read

Й й	[й]	ай – ой – уй – ей – ий – ій	мій, твій, бій, той, цей, гай, йти
Є є	[йе]	Єва, Євро, моє, твоє, своє, віє, знає	
Ї ї	[йі]	їжа, їхати, мої, твої, свої, Україна	
Ю ю	[йу]	юнак, Юрко, юрист, юшка, Юпітер	
Я я	[йа]	я, як, яка, яке, які, яйце, яблуко, явище.	

Зверніть увагу! Pay attention!

Н	[н] = н + а, о, у, е, и	вона́, вони́, вонó, нуль, не́бо
	[н'] = н + ь, ьо, і, є, ю, я	о́сінь, дру́жньо, ніч, си́нє, нюх, ня́нька
Т	[т] = т + а, о, у, е, и	там, той, теа́тр, тут, ти́ша
	[т'] = т + ь, ьо, і, є, ю, я	ба́тько, тьо́тя, ста́л, тютю́н
Д	[д] = д + а, о, у, е, и	да́та, до́бре, ду́же, дека́н, дити́на
	[д'] = д + ь, ьо, і, є, ю, я	бу́дь ла́ска, бадьо́рий, ді́ти, дя́кую
Л	[л] = л + а, о, у, е, и	клас, сло́во, клуб, ле́гко, сли́ва
	[л'] = л + ь, ьо, і, є, ю, я	си́ль, льо́н, лі́д, лю́кс, ля́лька
С	[с] = с + а, о, у, е, и	са́ло, сон, Су́ми, секúнда, сир
	[с'] = с + ь, ьо, і, є, ю, я	ви́сь, сьо́мий, о́сінь, сюрпри́з, ся́йво

Завдання 4. Слухайте, повторюйте, читайте. Listen, repeat, read.

Є́ва, Єруса́лім Євге́н, євро,	моє́, твоє́, своє́	п'є́са, прем'є́ра, кар'є́ра	сі́нє, лі́тнє
юна́к, юри́ст, Юрко́, Юпі́тер	мою́, твою́, свою́	п'ю́, б'ють, ма́тір'ю	сю́рпри́з, лю́кс, тю́тіон
Я́на, я́блуко, який, яйце́	мо́я, тво́я, сво́я	ім'я́, п'ять, здо́ров'я, сі́м'я, м'ясо́	ля́лька, дя́кую, сйя́во
Їжа́, їсти, їхати,	мої́, твої́, свої́, Украї́на, Киї́в	в'ї́хати, солов'ї́	-

In Ukrainian we say most words just as write them, and write them just as we say them. This phonetic principle in Ukrainian works most of the time.

Завдання 5. Слухайте, повторюйте, читайте за ритмічними моделями. Listen, repeat and read according to the rhythmic models:

—	— —	— —	— — —	— — —	— — —
та	ма́ма	уро́к	де́рево	дити́на	молоко́
там	ма́ти	рука́	ву́лиця	буді́нок	деканáт
тут	та́то	оди́н	дя́кую	зупи́нка	телефо́н
так	ри́ба	бато́н	я́блуко	студе́нтка	ноутбу́к
це	да́та	дочка́	по́друга	авто́бус	магази́н
брат	но́мер	сестра́	я́вище	абéтка	солов'ї́
хлі́б	мі́сто	яйце́	лі́тера	здо́ров'я	інститу́т
син	ді́ти	вікно́	по́свідка	весéлка	інтерв'ю́

Ма́ма = ма́ти

та́то = ба́тько

там # тут

ІК-1 1 Це студéнт This is a student	
---	--

Завдання 6. Слухайте, повторюйте, читайте. Listen, repeat, read.

Це брат. Це сестра́. Це ма́ма. Це та́то. Це ма́ти. Це ба́тько. Це студéнт. Це студéнтка. Це Су́ми. Це магази́н. Це зупи́нка. Це авто́бус. Тут центр. Там деканáт. Це Богда́н. Це Окса́на. Це Ахме́д. Це Ма́рта. Це ма́ма і та́то. Це батькі́. Це брат і сестра́. Там парк.

Завдання 7. Складіть і запишіть речення за зразком. Compose and write down the sentences according to the model.

Зразок / Model: Це ма́ма.

Слова́: та́то, син, брат, друг, студéнтка, дити́на, парк, буди́нок, Рома́н, Тетя́на, я́блуко, ба́тько і ма́ти, хлі́б і молоко́, друг і по́друга.

Нові слова́ / New words

Ukrainian	English	Ukrainian	English
абéтка, алфа́віт	alphabet	магази́н	shop
авто́бус	bus	ма́ма	mamma, mummy
апо́строф	apostrophe	ма́ти	mother
батóн	long loaf	ми́сто	city
батькі́	parents	мо́ва	language
ба́тько	father	молоко́	milk
брат	brother	м'ясо́	meat
бу́ква, лі́тера	letter	напій – напої́	drink - drinks
буди́нок	house	пи́ти	to drink
будь ла́ска	please	по́друга	girlfriend
весéлка	rainbow	по́свідка	certificate
вікно́	window	ри́ба	fish
ву́лиця	street	сестра́	sister
де́рево	tree	син	son
дити́на	child	сім'я́	family
ді́ти	children	сло́во	word
дочка́	daughter	сти́л	table
друг	friend	там	there
дякую́	Thank you (thanks)	та́то	papa, dad(dy)
здоров'я́	health	тут	here
зупи́нка	stop	уро́к	lesson
і, та	and	хлі́б	bread
ім'я́	name	Це...	This is ...
інститут	insitute	я́блуко	apple
їжа́	food	я́вище	phenomenon
їсти́	to eat	яйце́	egg

Урок 2 (Lesson 2)

Завдання 1. Слухайте, повторюйте, читайте. Listen, repeat, read.

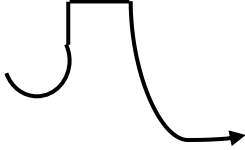
Би – бі, ви – ві, ги – гі, ги –гі, ди – ді, зи – зі, ли – лі, ми – мі, ни - ні, пи – пі, ри – рі, си – сі, ти – ті, фи – фі, хи – хі, ци – ці.

Біти – бій, відно – вікно́, гіря – гігі́ена, дим – дім, зимá – зі́рка, лимон – ліс, міло – місце, низ – ніч, писáти – пі́сня, рíба – рік, сир – сів, тíждень – ті́ло, фі́ркати – фі́зика, хі́трий – хі́мія, цибу́ля – ціка́вий.

Висихáти – висівáти, виринáти – виріза́ти, посилáти – посідáти, написáти – напíй, залíти – залізо, потíлиця – поті́к, занíзити – занімі́лий, цивіліза́ція – поціка́витися.

Завдання 2. Читайте. Read.

Це будíнок. Тут ма́ти і дитíна. Це будíнок нóмер три. Тут університét. Це Сúми. Тут центр. Там парк. Це зупíнка. Тут авто́бус. Там таксі́. Це деканáт. Тут декáн. Там студéнти. Це брат і сестра́. Це кафе́. Тут стіл. Там стіле́ць. Це я́блуко. Це урóк. Тут студéнт. Там дéрево. Це місто. Тут плóща. Там аптéка і по́шта. Тут óзеро. Це річка Псел.

ІК-2 2 Хто це? Who is this?	
---	--

– Хто це? – Це Богдán. – Хто це? – Це Оксána. – Хто це? – Це Ахмéd. – Хто це? – Це Микóла. – Хто це? – Це студéнт. – Хто це? – Це Гáнна. – Хто це? – Це декáн.

Діалóг «Знайóмство»

- Дóбрий день!
- Дóбрий день!
- Як Вас звáти?
- Менé звáти Ю́рій. А Вас?
- Менé звáти Рау́ль.
- Дúже приéмно! Ви студéнт?
- Так, навчаюсь у меді́чному інститúті.
- Рáдий був познайóмитися. До побáчення!

Запам'ятай! Remember!

Привітання і прощання (Greetings and Farewells).

Знайомство (Getting acquainted).

Ukrainian	English
Доброго ранку (Добрий ранок)	Good morning
Добрий день	Good afternoon
Добрий вечір	Good evening
Вітаю	Hello
Привіт	Hi
Як справи?	How are you?
Добре, дякую	I am good, thank you
А у вас?	And you?
Нормально	Fine
Мені треба йти	I must go
До побачення	Good bye
Бувай(-те)	Bye; See you
На все добре	Good luck
Як Вас звати?	What is your name?
Менé звати... (Менé звать...)	My name is ...
Дуже приємно!	Nice to meet you
Мені теж	Nice to meet you too
Радий (-а) був (була) познайомитися	I'm very glad to meet you

How to say what your name is

Моє ім'я Олександр.

My (first) name is Oleksandr.

Моє прізвище Шевчук.

My surname is Shevchuk.

It is possible to say same thing in the following way:

Менé звать Олександр Шевчук

My name is Oleksandr Shevchuk.

The words **Менé звать** literally mean 'me [they] call'. Both Ukrainian phrases, **Моє ім'я**, **Менé звати**, **Менé звать**, are equivalents of the English *My name is*.

Завдання 3. Прочитайте діалоги. Read the dialogues.

- Доброго ранку!

- Дóброго рáнку!
- Дáвáйте познайóмимось. Менé звуть Євгéн. А як Вас звáти?
- Менé звуть Ірíна.
- Дúже приéмно.
- Менí теж.

- Дóбрий вéчiр, Мéрi.
- Дóбрий вéчiр.
- Як спрáви?
- Дóбре, дякую. А у Вас?
- Нормáльно. Знайóмтесь: це мiй друг Олексáндр. Вiн студéнт.
- Дúже приéмно. Менé звáти Мéрi.
- Рáдий був познайóмитися.
- Я теж.
- До побáчення, Мéрi.
- На все дóбре.

- Привiт, Мéрi!
- Вiтáю!
- Я Олексáндр. Нас познайóмив мiй друг Вiктор.
- Так, я пам'ятáю.
- Як спрáви, Мéрi?
- Дóбре. А у тéбе?
- Дякую, теж дóбре.
- Менí трéба йтi. На все дóбре.
- До побáчення, Мéрi.

- Дóбрий день, студéнти! Я ваш викладáч украiнськóї мóви. Менé звуть
..... А як вас звáти?
- Менé звáти Моé прiзвище ...

Грамáтика

Рiд iмéнникiв / Gender of Nouns

In Ukrainian the noun has gender, case and number distinctions. There are three genders in Ukrainian. The gender of a noun can be determined by its ending:

Він (he) masculine (m.)	Вона́ (she) feminine (f.)	Воно́ (it) neuter (n.)
Богда́н	Га́нна	сі́ль
парк	ма́ма	кров
стіл	мо́ва	ніч
хлопець	сестра́	любо́в
авто́бус	голова́	моде́ль
майдáн	ву́лиця	я́вище
пан	ді́вчинка	воло́сся
Ø	-а, -я, Ø	-о, -е, -я
+ та́то, ба́тько, Петро́ + Мико́ла, Микі́та	+ ма́ти, па́ні	

Note. A noun ending in **-я** is neuter if it is preceded by a double consonant: **життя́** (*life*), **завда́ння** (*task, exercise*), **but also:** **ім'я́**, **здоров'я́**, **лістя́** (*leaf*).

Завдання 4. Доповніть таблицю словами. Complete the table with the words below.

<i>Він</i>	<i>Вона</i>	<i>Воно</i>
дека́н	Окса́на	вікно́
звук	сестра́	кафе́

Слова: уро́к, ри́ба, но́мер, дити́на, сир, сі́ль, я́блуко, ву́хо, о́ко, ніс, чо́ло, мо́ва, уніве́рситет, по́друга, кров, фо́то, авто́бус, зупі́нка, любо́в, екску́рсія, вікно́, чоло́вік, жі́нка, президе́нт, воло́сся, абéтка, Украї́на, апте́ка, о́зеро, майдáн, плóща, хлопчи́к, ді́вчинка, ра́нок, день, ве́чір, ніч, стіле́ць, лі́тера, бато́н.

Називний відмінок (1) **The Nominative case (Nom.)**

In Ukrainian nouns decline. **Declension** is a change in the ending of a noun to denote its function in the sentence. The endings that a noun can acquire depending on its function in the sentence are called **cases**. There are **7 cases** in Ukrainian.

The Nominative case of a noun is its base form, so the gender of a noun is determined in this case. The Nominative case endings have been given above when dealing with the gender of nouns. Here they are in table format:

case	gender							
	masculine (він)		feminine (вона)			neuter (воно)		
Nom (1)	Ø	-о	-а	-я	Ø	-о	-е	-я
	день	Петро́	Украї́на	ши́я	сі́ль	молоко́	мо́ре	життя́
	автобу́	ба́тько	студе́нтка	сі́м'я	ніч	лі́жко	яйце́	воло́сся
	с напíй	та́то	ша́фа	ву́лиця	любо́в	о́зеро	я́вище	здоров'я́
Хто? (Who?)				Що? (What?)				

The use of the Nominative case

1. A noun in the Nominative case is used in the sentence as **the subject**:

Ма́рія – моя по́друга.

2. A noun in the Nominative case is used in the sentence as **a predicate** after the linking verb "є" (is), which is most often omitted in Ukrainian:

Ма́рія – моя по́друга.

Завдання 5. Задайте питання *хто?* або *що?* Ask the questions "**Хто?**" or "**Що?**", as in the example:

Зразок / Model: Це Оле́ся. – Хто це? Це ка́ва. – Що це?

Це по́друга. Це напíй. Це телефо́н. Це та́то. Це лі́жко. Це гурто́житок. Це па́ні. Це Та́рас. Це Ме́рі. Це хло́пець. Це ву́лиця. Це я́блуко. Це сі́ль. Це дівчи́нка. Це по́друга. Це сестра́. Це хлі́б. Це ї́жа. Це вікно́. Це мі́сто. Це ма́ти. Це ба́тькі. Це дере́во. Це буди́нок. Це бу́ква.

Клічний відмінок (7) / The Vocative case (Voc.)

	gender			
	masculine (він)		feminine (вона)	
Nom. (1)	Богда́н, Тара́с, си́н	Ю́рій, Віта́лій хло́пець	сестра́, дівчи́на Окса́на	На́стя, Ма́рія [mariya]
Voc. (7)	after hard consonant	after soft consonant and after vowel	after hard consonant	after soft consonant and after vowel
	-е, -у	-ю, -е	-о	-е, -є
	Богда́не, Тара́се, си́ну	Ю́рію, Віта́лію, хло́пче	се́стро, дівчи́но Окса́но	На́сте, Ма́ріє

The Vocative case is used to address: Ма́ріє, де ти? Ді́вчино, як Вас зва́ти?

Завдання 6. Використайте слова в дужках у кличному відмінку(7). Put the words in brackets into the Vocative case (7):

(Ма́ма), де ка́ва? (Хлопець), де апте́ка? (Оксána), де та́то? (Богда́н), де сестра́? (Хло́пчик), як тебе зва́ти? (Свге́н), що це? (Андрі́й), хто там? (На́стя), де ти? (Софі́я), ти де? (Дари́на), де ді́ти? (Га́нна), де ба́тько? (Пан), де Покро́вська пло́ща?

Діалóги

- Дóброго ра́нку, Сві́тла́но!	- Дóбрий ве́чир, ді́вчино!
- Приві́т, Андрі́ю!	- Дóбрий ве́чир!
- Як спра́ви?	- Мене́ звать Іва́н. А як Вас зва́ти?
- Дя́кую, дóбре. А в те́бе?	- Мене́ звать Мари́на.
- Та́кож дóбре. Ві́бач, мені́ тре́ба йти́. Ра́дий був зустрі́тися (<i>I'm very glad to meet you</i>).	- Ду́же прие́мно, Мари́но.
- До побáчення, Андрі́ю.	- Мене́ теж, Іва́не.
- На все дóбре, Сві́тла́но!	

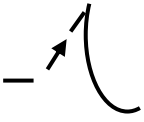
Хто це? – Це Іва́н.

Що це? – Це авто́бус.

Це Га́нна? – Так, це вона́ (Так, вона́).

Це вікно́? – Так, це вонó.

Це сті́л? – Так, це він.

ІК-3 3 Це Га́нна? Це вікно́?	
--	---

Завдання 7. Слухайте, повторюйте. Читайте. Listen, repeat. Read.

3	3	1 1
Іва́н?	Це Іва́н?	Так, це він.
Петро́?	Це Петро́?	Так, Петро́.
Студе́нт?	Це студе́нт?	Так, це студе́нт.
Декáн?	Це декáн?	Так, це він.
Дочка́?	Це дочка́?	Так, це вона́.
Ма́ма?	Це ма́ма?	Так, ма́ма.
Окса́на?	Це Окса́на?	Так, вона́.
Студе́нтка?	Це студе́нтка?	Так, це студе́нтка.
Теа́тр?	Це теа́тр?	Так, це він.
Апте́ка?	Це апте́ка?	Так, це вона́.
Лі́жко?	Це лі́жко?	Так, воно́.
О́зеро?	Це о́зеро?	Так, о́зеро.

Нові слова / New words

Ukrainian	English	Ukrainian	English
апте́ка	chemist's shop	ніч	night
вече́р	evening	нога́	foot, leg
відмі́нок	case	облі́ччя	face
воло́сся	hair	о́зеро	lake
ву́хо	ear	о́ко	eye
голова́	head	пан	gentleman
гурто́житок	hostel, campus	па́ні	lady
декáн	dean	пло́ща	square
деканáт	dean's office	по́шта	post-office
день	day, afternoon	привіта́ння	greeting
ді́вчина	girl	прізви́ще	surname
ді́вчинка	(little) girl	проща́ння	farewell
до́брый, -а, -е, -і	good	ра́нок	morning
життя́	life	рі́чка	river
жі́нка	woman	ро́т	mouth
знайо́мити(ся) / познайо́мити(ся)	acquaint oneself with; make acquaintance	рука́	hand, arm

знайо́мство	acquaintance	сир	cheese
зо́шит	exercise book	сі́ль	salt
іме́нник	noun	стіле́ць	chair
кварті́ра	flat	так	yes
кімна́та	room	університéт	university
кров	blood	хло́пець	boy
лі́стя	leaf	хло́пчик	(little) boy
лі́жко	bed	чоло́	forehead
любо́в	love	чолові́к	man
майдáн	square	хто	who
ма́сло	butter	ша́фа	wardrobe
моде́ль	model	ші́я	neck
мо́ре	sea	що	what
ні́с	nose	як?	how?

Урок 3 (Lesson 3)

Завдання 1. Слухайте, повторюйте, читайте. Listen, repeat, read.

Ча – чо – чу – че – чи – чі; ша – шо – шу – ше – ши – ші; ща – що – шу – ще – щі – щі; ца – цо – цу – це – ци – ці; фа – фо – фу – фе – фи – фі; ха – хо – ху – хе – хи – хі.

Ча́сто, вчо́ра, чу́б, че́мний, чи́стий, чи́тко; ша́р, шо́стий, шу́ба, Шевче́нко, ши́рокий, ши́сть; ща́стя, що́, щу́ка, ще́лепа, щі́рий, щі́тка; ца́п, цо́кіт, цу́кор, це́, ци́кл, ці́; фа́брика, фо́то, футбо́л, фе́н, фі́ркати, фі́зика; ха́зяїн, хо́лод, худо́жник, Херсо́н, хи́трий, хи́мія.

Ла – ля, лу –лю, ли – лі, ло – льо: лан – ля́лька, луг – лю́кс, лис – лі́с, ло́жка – льо́н.

Са – ся, су – сю, си – сі, со – сьо: Сашко́ – ся́йво, су́хий – сюрпри́з, си́р – сі́к, со́нце – сьо́годні.

За – зя, зу – зю, зи –зі: заво́д – зя́ть, зу́б – зю́йд, зима́ – зі́рка.

Запам'ятай! Remember!

Літери/ letters	Зв'язки/ sounds	Слова́
йо	[йо] – at the beginning of a word or a syllable	Йо́сип, йо́го, йо́гурт, зна йо́м ство
ьо	[o] – after a soft consonant	льо́н (<i>flax</i>), сьо́годні, тьо́тя (<i>aunt</i>), сьо́мий (<i>7th</i>), льо́тчик (<i>pilot</i>)

Завдання 2. Слухайте, повторюйте, читайте за ритмічними моделями. Listen, repeat and read according to the rhythmic models:

—	— —	— —	— — — —	— — — —	— — — —	— — — — —
ві́н	мо́ре	вона́	ді́вчина	прие́мний	молоко́	Украї́на
та́м	ша́фа	вонó	ву́лиця	знайо́мство	магази́н	украї́нська
ту́т	м'ясо́	вони́	о́зеро	зупи́нка	телефо́н	украї́нець
та́к	ра́нок	бато́н	я́блуко	кімна́та	ноутбу́к	украї́нка
де́нь	вече́р	дочка́	по́друга	авто́бус	алфаві́т	украї́нці
бра́т	но́мер	сестра́	я́вище	абет́ка	деканáт	привіта́ння

хліб	місто	яйце	літера	здоров'я	чоловік	познайомив
сік	масло	майдан	прізвище	квартира	президент	телефони
чай	зошит	вода	фізика	будінок	голова	іноземець

Граматика

Займєнник. Особові займєнники / The Pronoun. Personal pronouns

person	singular	plural
1st	я – I	ми – we
2nd	ти – you	ви – you
3d	він – he, it вона – she, it воно – it	вони – they

Note

The pronoun "ви", apart from being the plural form of "ти", also denotes the singular form of polite address: 1. to a stranger 2. to a person senior to us in age (parents and the like) 3. to a person senior in rank.

Завдання 3. Визначте рід іменників, використовуючи займенники *він, вона, воно* за зразком. Indicate the gender of the nouns below, using the pronouns *він, вона, воно* as in the example:

Зразок / Model: *Мама – це вона, тато – це він, знайомство – це воно.*

Слова: чоловік, жінка, хлопець, дівчина, око, пані, пан, волосся, Петро, Богдан, Микола, Оксана, Лідія, озеро, річка, море, вода, вулиця, площа, майдан, місто, зошит, квартира, життя, стілець, явище, зима, літо, весна, осінь, сонце, прізвище, ранок, прощання, сім'я.

Він	Вони	Вона	Вони	Вона	Вони
singular	plural	singular	plural	singular	plural
клас	класи	кімната	кімнати	ліжко	ліжка
майдан	майдани	ложка	ложки	вікно	вікна
парк	парки	шафа	шафи	слово	слова
Ø	-и	-а	-и	-о	-а

Завдання 4. Читайте і запишіть у зошити. Звертайте увагу на наголос. Read and write in your copy books. Pay attention to the stress.

Брат – браті́, син – сині́, зо́шит – зо́шити, авто́бус – авто́буси, телефо́н – телефо́ни, сестра́ – се́стри, рука́ – ру́ки, нога́ – но́ги, ча́шка – чашкі́, мо́ва – мо́ви, о́зеро – озе́ра, мі́сто – міста́, ву́хо – ву́ха, я́блуко – я́блука, я́вище – я́вища, зима́ – зи́ми, весна́ – ве́сни, прі́звище – прі́звища.

Грама́тика

Присві́йні займе́нники / Possessive pronouns

	я I	ти you	він he, it	воно́ it	вона́ she, it	ми we	ви/Ви you	вони́ they
m.	мій my	твій your	його́ his, its	його́ its	ї́ her, its	наш our	ваш your	ї́хній their
f.	мо́я my	тво́я your	його́ his, its	його́ its	ї́ her, its	на́ша our	ва́ша your	ї́хня their
n.	моє́ my	твоє́ your	його́ his, its	його́ its	ї́ her, its	на́ше our	ва́ше your	ї́хнє their
pl.	мої́ my	твої́ your	його́ his, its	його́ its	ї́ her, its	на́ші our	ва́ші your	ї́хні their
Чий? (m.) Чия? (f.) Чие? (n.) Чіі? (pl.) Whose?								

Note

Possessive pronouns have the same properties as adjectives, i.e., they agree with nouns in gender, number and case, except for the forms *його́*, *ї́*, which remain the same.

Завдання 5. Складіть словосполучення зі словами за зразком. Compose the combinations of the words according to the model.

Зразок / Model: *мій друг, мо́я подруга, моє́ вікно́; твій друг, тво́я подруга, твоє́ вікно́.*

Слова: авто́бус, зупі́нка, сестра́, дити́на, син, я́блуко, ву́хо, о́ко, ніс, чоло́, університет, фо́то, президе́нт, воло́сся, мо́ва, Украї́на, сті́л, рука́, нога́, голова́, та́то, ма́ма, брат, мі́сто, ву́лиця, буди́нок, облі́ччя.

Завдання 6. Читайте. Read.

Це мій та́то. Це мо́я ма́ма. Це мої́ батькі́. Це мій брат. Це мо́я сестра́. Це мій друг. Це мо́я подруга. Це мій буди́нок. Це моє́ вікно́. Це мо́я кварти́ра. Це мо́я кімна́та. Це моє́ лі́жко.

Це мій друг Іва́н. Це моя́ по́друга Ві́ра. Це мій брат Мико́ла. Це моя́ сестра́ О́льга.

Це мій гурто́житок. Тут моя́ кімна́та. Це моє́ лі́жко. Там ша́фа і стіле́ць. Там вікно́. Це моя́ кварта́ра. Тут моя́ кімна́та. Там мій сті́л.

Завдання 7. Замість крапок поставте *мій, моя́, моє́*. Insert *мій, моя́, моє́*.

Це ... мі́сто. Це ... дити́на. Це ... брат. Це ... вікно́. Це ... по́друга. Це ... фо́то. Це ... ноутб́ук. Це ... телефо́н. Це ... сті́л. Це ... стіле́ць. Це ... лі́жко. Це ... ша́фа. Це ... гурто́житок. Це ... університéт. Це гру́па.

Завдання 8. Закінчіть речення за зразком. Complete the sentences as in the model.

Зразок / Model: Це мій ... – Це мій брат.

Це моя́ Це мій Це моє́ Це мій Це моя́ Це мій Це моє́ Це мій Це моє́

Слова́: авто́бус, зупі́нка, таксі́, тролéйбус, кварта́ра, лі́жко, вікно́, університéт, телефо́н.

Завдання 9. Закінчіть речення за зразком. Complete the sentences as in the model.

Зразок / Model: Це твій... - Це твій брат.

Це твоя́ Це твій Це твоє́

Слова: гурто́житок, буди́нок, кварта́ра, кімна́та, мі́сто, лі́жко, ша́фа, сті́л, зо́шит, зупі́нка, авто́бус, таксі́.

Завдання 10. Слухайте, повторюйте. Читайте. Listen, repeat. Read.

Це голова́. Це моя́ голова́. Це волóсся. Це моє́ волóсся. Це облі́ччя. Це моє́ облі́ччя. Це чоло́. Це моє́ чоло́. Це о́ко. Це моє́ о́ко. Це ніс. Це мій ніс. Це ву́хо. Це моє́ ву́хо. Це рот. Це мій рот. Це рука́. Це моя́ рука́. Це нога́. Це моя́ нога́.

Завдання 11. Складіть словосполучення іменників з присвійними займенниками за зразком. Use the nouns below with the possessive pronouns indicated in brackets, like it is shown in the example:

Зразок: зо́шит (я, ти, він, вона́, ми, ви, вони́) – мій/твій/його́/її/наш/ваш/їхній зо́шит.

Слова: ма́ма (я, ми, ви); та́то (ти, ви, вони́); сестра́ (я, вона́, ми); я́блуко (ти, він, вона́); буди́нок (ми, ви, вони́); телефо́н (я, ти, він, вона́); облі́ччя (я, ти, він, вона́); гурто́житок (ми, ви, вони́).

Завдання 12. Дайте відповіді на питання, використовуючи присвійний займенник, що відповідає особі, зазначеній у дужках. Answer the questions below, using the appropriate possessive pronoun for the person in brackets, as it is shown in the example:

Зразок / Model: – *Чий він син? (вона́).* – *Її́* (Whose son is he? (she) – Her (son)).

Чия́ вона́ сестра́? (він). Чий це зо́шит? (я). Чи́є це завда́ння? (ти). Чий це тест? (вона). Чий це буди́нок? (ми). Чия́ це кварта́ра? (ви). Чия́ вона́ по́друга? (вони́).

Завдання 13. Прочитайте діалоги. Read the dialogues.

- Чия́ це кварта́ра?	- До́брый день.
- Це моя́ кварта́ра.	- До́брый день.
- Чи́є це лі́жко?	- Як Вас зва́ти?
- Це тво́є лі́жко.	- Мене́ зва́ти Іва́н. А Вас?
- Чий це буди́нок?	- Мене́ звать Ві́ктор.
- Це мій буди́нок.	- Ду́же при́ємно.
- Чий це зо́шити?	- Мене́ теж.
- Це його́ зо́шити.	

Запам'ятай! Remember!

Теж = та́кож

Том – мій друг. Рома́н теж мій друг / Рома́н та́кож мій друг.

Мій брат – студе́нт. Я та́кож студе́нтка / Я теж студе́нтка.

Це мій зо́шит. Це та́кож мій зо́шит / Це теж мій зо́шит.

Це студе́нт? Так, це студе́нт. А це студе́нт? Це теж студе́нт / Це та́кож студе́нт.

Завдання 14. Читайте. Read.

Це буфе́т. Тут чай, ка́ва, сік, молоко́. Це моя́ ча́шка. Ось вода́. Ось цу́кор. А це тари́лка. Там виде́лка, ло́жка, ніж. Чий це чай? Це мій чай. Чия́ це ка́ва? Це її́ ка́ва. Чия́ це ло́жка? – Це моя́ ло́жка. Чия́ це виде́лка? – Це її́ виде́лка. Чий це ніж? – Це його́ ніж. Да́йте чай. Да́йте сік. Да́йте цу́кор. Да́йте сіль.

Ось наш гурто́житок. Тут мо́я кімна́та. Це моє́ лі́жко. Це тако́ж лі́жко. Ось сті́л. А там вікно́. Це ша́фа. Там теж ша́фа.

Де гурто́житок? Ось він. Де лі́жко? Лі́жко тут. Де буфе́т? Там. Де мо́я ча́шка? Ось вона́. Де зупі́нка? Тут. Де апте́ка? Там. Що там? Там о́зеро. Хто це? Це я. Що це? Це завда́ння. Хто це? Це мій друг. Хто він? Він студе́нт. Хто там? Це Джон.

Завдання 15. Використайте відповідні присвійні займенники *його́* чи *її́* для осіб, зазначених у дужках. Use the appropriate possessive pronoun *його́* or *її́* for the person in brackets, as in the example:

Зразок / Model: *телефо́н (ма́то) – його́ телефо́н; телефо́н (ма́ма) – її́ телефо́н.*

Слова: по́друга (сестра́); друг (Альбе́рт), зо́шит (студе́нт); кімна́та (ді́вчина); лі́жко (хло́пець); дити́на (брат); рука́ (ді́вчинка); воло́сся (хло́пчик); ву́хо (Петро́); фо́то (па́ні), буди́нок (пан).

Нові слова / New words

Ukrainian	English	Ukrainian	English
я	I	буфе́т	snack bar, buffet
ти	you	весна́	spring
ми	we	виде́лка	fork
ви	you	вода́	water
він	he	завда́ння	task
вона́	she	займе́нник	pronoun
вонó	it	зима́	winter
вони́	they	інозе́мець	foreigner
мій, мо́я, моє́, мої́	my	ка́ва	coffee
твій, тво́я, твоє́, твої́	your	лі́то	summer
його́	his, its	ло́жка	spoon
її́	her	ні́ж	knife
наш, на́ша, на́ше, на́ші	our	но́мер	number
ваш, ва́ша, ва́ше, ва́ші	your	о́сінь	autumn
їхній, їхня́, їхне́, їхні́	their	сі́к	juice
чий? чия́? чие́? чий?	whose?	со́нце	sun
а	and; but	та́рілка	plate
де	where	цу́кор	sugar
ось	here, there	ча́й	tea
теж, та́кож	also, too	ча́шка	cup

Урок 4 (Lesson 4)

Завдання 1. Слухайте, повторюйте, читайте. Listen, repeat, read.

Ла – ля, са – ся, на – ня, та – тя, да – дя, за – зя, ца – ця, ласка – лялька,
سانی – сядь, наш – няня, там – тяжкий, дам – дядько, заєць – зять, цап – цяця.

Ам, ма́ма, я́ма, м'я́со, мо́я, ма́як, в'яз, воя́ж.

Експре́с, ефі́р, мед, плед, по́ле, е́вро, си́нє, п'е́са, фойе́.

Увесе́, ю́ний, твою́, тук, тюк, луг, люкс, лють, Су́ми, сюрпри́з, розу́мний,
зю́йд, ву́хо, в'ю́н.

Ти, ти́, ви́шня, ві́тер, пи́шний, пі́сня, лис, ліс, цикл, ці, ім'я́, їжа, пої́в, з'ї́сти.

Обмі́н, о́сінь, льон, сьо́годні, йо́гурт, знайо́мство.

Ба – па, ва – фа, га – ха, га – ка, да – та, жа – ша, за – са.

Ло – ро, ле – ре, ли – ри, лі – рі, лу – ру, ля – ря, лу – рю.

Га́ва, га́нок, гру́нт, гудзи́к; гай, газ, гро́ші, гру́ша, грівня, губа́.

Запам'ятай! Remember!

Дж і дз в одному складі – це дифтонги.

Дж and дз are diphthongs if these phones (sounds) belong to one syllable:

[дж]: джа́з, дже́м, дже́м|пер, джи́н|си, дже́|ре|ло́, си|джу́, хо|джу́, бджо́|ла́

[дз]: дзвóник, дзві́н, дзе́ркало

[дз'] : дзбо́б, дзюдó

!! Але: від|жи́в, від|зна́|ка

Завдання 2. Читайте. Read.

Це місто Суми. Тут річка Псел. Там озеро. Це наша вулиця. Тут наш гуртожиток. Це моя кімната. Ось моє ліжко. Там стіл. Це мій друг. Його звати Майкл. Він студент. Я теж студент.

Це Аліна. Вона студентка. Аліна – моя подруга. Вона українка. Це наша кімната. Ось моє ліжко, а там її ліжко. Це наш стіл. Тут ліжки, виделки, чашки, тарілки. Це моя чашка. А це – її чашка.

Добрий день! Мене звати Андрій. Це моя сім'я. Ось мій батько. Його звать Петро́. А це моя ма́ти. Її звати Світла́на. Цей хлопчик – мій брат. Його звати Євге́н. А це наша сестра́ Га́нна. Вона студентка. Я теж студент. Мої батьки – інженери. Суми – наше рідне місто.

Добрий день! Мене звать Мико́ла. Ось фото́. Це моя сім'я. Це мій батько Ві́ктор Петро́вич. Він лі́кар. А це моя ма́ти Лю́дмила Іва́нівна. Вона ви́кладач. Мої батько і ма́ти – украї́нці. Я теж украї́нець.

singular	plural	singular	plural
українець	украї́нці	мі́сто	міста́
украї́нка	украї́нки	рі́чка	річки́
студе́нт	студе́нти	о́зеро	озе́ра
студе́нтка	студе́нтки	ву́лиця	ву́лиці
інжене́р	інжене́ри	гурто́житок	гурто́житки
лі́кар	ліка́рі	кімна́та	кімна́ти
виклада́ч	виклада́чі	лі́жко	лі́жка
дру́г	дру́зі	сті́л	сто́лі
по́друга	по́други	ча́шка	чашки́

Іва́н та Андрі́й – дру́зі. Вони́ студе́нти. Марі́я та Кате́ріна – по́други. Вони́ студе́нтки. Мої́ батькі́ – ліка́рі. Це Сашко́. Йо́го батькі́ – інжене́ри. А́нна Іва́нівна та Ната́лія Анато́ліївна – виклада́чі. Ми студе́нти. Це на́ші виклада́чі. Євге́н і Петро́ – украї́нці. Наді́я та Алі́на – украї́нки. Кі́їв, Льві́в, Оде́са, Полта́ва, Ха́рків, Су́ми – міста́ Украі́ни. Дніпро́, Псел, Ті́са, Десна́, Сейм, Во́рскла – річки́ Украі́ни.

Сті́в і Майкл – студе́нти. Вони́ інозе́мці. Це їхні́ виклада́чі.

Завдання 3. Розкажіть про ваших друзів, університет, вашу сім'ю, використовуючи нові слова. Tell about your friends, university, and your family using new words.

Завдання 4. Складіть діалоги, використовуючи модель. Compose the dialogues according to the model.

Модель:

- Дóбрый
- Дóбрый
- Як Вас ... ?
- Мене́ А Вас?
- Мене́
- Ду́же
- Мені́
- Ра́дий був
- Я
- До
- На все

Грама́тика

Прикме́тник / The Adjective

The adjective agrees with the noun in gender, case and number. Here is a table of the adjective's Nominative case endings

case	gender			plural
	masculine (він)	feminine (вона́)	neuter (вонó)	
Nom. (1)	-ий, -ій до́брий (ра́нок) сі́ній (буді́нок)	-а, -я до́бра (жі́нка) сі́ня (ча́шка)	-е, -є до́бре (жи́ття) сі́нє (мо́ре)	-і до́бри (сло́ва) сі́ні (зо́шити)
(?)	Які́й? (What?)	Яка́? (What?)	Яке́? (What?)	Які́? (What?)

Запам'ята́й! Remember!

Кóлір /Colour

Ukrainian	English	Ukrainian	English
бі́лий	white	роже́вий	pink
чо́рний	black	голубі́й, блакі́тний	blue, sky-blue
жо́втий	yellow	кори́чневий	brown
черво́ний	red	сі́рий	grey
сі́ній	blue	ора́нжевий, пوما́ранчевий	orange
зеле́ний	green	фіоле́товий	violet

Завдання 5. Читайте. Read.

Бі́лий светр, чо́рна ку́ртка, жо́втий бана́н, черво́ні я́блука, сі́нє не́бо, зеле́не сві́тло, роже́ва су́кня, голу́ба ча́шка, кори́чневі штані́, сі́ре не́бо, ора́нжевий ко́лір, фіоле́това ша́пка.

Завдання 6. Складіть словосполучення іменників з прикметниками за зразком. Use the nouns below with the indicated adjectives in brackets, as shown in the example:

Зразо́к / Model: (бі́лий, -а, -е, і-) буді́нок, ша́пка, яйце́, рукави́чки → бі́лий буді́нок, бі́ла ша́пка, бі́ле яйце́, бі́лі рукави́чки.

(Чо́рний, -а, -е, -і) светр, ку́ртка, мо́ре, штані́; (жо́втий, -а, -е, -і) бана́н, сорóчка, ма́сло, тари́лки; (черво́ний, -а, -е, -і) ша́рф, ша́фа, я́блуко, апельсі́ни;

(сіній, -я, -є, -і) зóшит, сýкня, не́бо, сýмки; (зелéний, -а, -е, -і) автóбус, ша́пка, лі́стя, па́рки; (сі́рий, -а, -е, -і) телефо́н, тарі́лка, облі́ччя, зóшити; (кори́чневий, -а, -е, -і) сті́л, до́шка, лі́жка, джі́нси.

Завдання 7. Поєднайте прикметники *га́рний, га́рна, га́рне, га́рні* з іменниками. Use the adjective *га́рний, га́рна, га́рне, га́рні* with the nouns:

Друг, слова́, день, життя́, чай, телефо́н, ка́ва, по́други, знайо́мство, ра́нок, ве́чир, облі́ччя, па́ні, здо́ров'я, се́стри, ба́тькі, буді́нок, де́рево, ву́лиця, диті́на, ім'я́, ї́жа, мі́сто, воло́сся, дівчи́на, рі́чка, хло́пець.

Га́рний # пога́ний

Завдання 8. Доберіть антоніми. Write the word combinations with the opposite meaning (antonyms).

Зразо́к / Model: Га́рна вода́ – пога́на вода́.

Га́рна по́друга, га́рний хло́пчик, га́рна кварти́ра, га́рне місце́, га́рні апельси́ни, га́рна ї́жа, га́рна ка́ва, га́рний гурто́житок, га́рне знайо́мство, га́рна кімна́та, га́рне лі́то, га́рні я́блука.

Завдання 9. Поєднайте прикметники *вели́кий, вели́ка, вели́ке, вели́кі* та *мале́нький, мале́нька, мале́ньке, мале́нькі* з іменниками. Use the adjective *вели́кий, вели́ка, вели́ке, вели́кі* and *мале́нький, мале́нька, мале́ньке, мале́нькі* with the nouns:

Автóбус, ша́фа, я́блуко, штані́, бана́н, апте́ка, сýкня, чашкі́, парк, рі́чка, мі́сто, кімна́ти, бато́н, тарі́лка, о́зеро, буди́нки, хло́пчик, до́шка, лі́жка, столи́.

Завдання 10. Читайте. Read.

Це моя́ ша́фа. Тут моя́ ку́ртка, моя́ ша́пка, мій шарф, мо́ї рукави́чки. Це сі́ні джі́нси. Це бі́ла сорóчка, а це – фіолéтова. Це зелéний светр, а це – кори́чневий. Це штані́. Вони́ чо́рні.

Це сýмка. Там ру́чка, оліве́ць, зóшити, кни́жкі. Ось сі́ній оліве́ць, а це черво́на ру́чка.

Це сві́тлофо́р. Ось черво́не сві́тло. – Стій! (Stop!) А це жо́вте сві́тло. – Приготу́йся! (Prepare!). Зелéне сві́тло. – Іді́! (Go!).

Завдання 11. Слухайте, повторюйте, читайте. Listen, repeat, read.

2

1

1

Який це апельси́н? – Вели́кий. (Це вели́кий апельси́н).

Яка́ це ку́ртка? – Черво́на. (Це черво́на ку́ртка).

Яке́ це я́блуко? – Зелéне. (Це зелéне я́блуко).

2

1

1

Яке це місто? – Маленьке. (Це маленьке місто).

Які це діти? – Малі. (Це малі діти).

Який це колір? – Помаранчевий. (Це помаранчевий колір).

Який це викладач? – Гірний. (Це гірний викладач).

Яка це країна? – Рідна. (Це рідна країна).

Яке це яйце? – Велике. (Це велике яйце).

Яке це небо? – Блакитне. (Це блакитне небо).

Яке це світло? – Жовте. (Це жовте світло).

Завдання 12. Прочитайте. Доповніть речення своїми прикладами. Read. Complete the sentences with your own examples.

Україна – моя рідна країна. Яка Ваша рідна країна? ... – моя рідна країна.

Суми – моє рідне місто. А яке Ваше рідне місто? ... – моє рідне місто.

Завдання 13. Підкреслені слова в реченнях, що наведені нижче, містять помилки. Виправте їх. The underlined words in the sentences below contain a mistake, correct it, please:

1. Володі́мир, де ма́ма? 2. Вона́ ваш по́друга. 3. Телефо́н – це вона́. 4. Чий вона́ сестра́? 5. Окса́на, чия́ це ка́ва? 6. Знайо́мство – це вона́. 7. Він до́бра друг. 8. Що це? Світла́на. 9. Хто це? Ка́ва. 10. Це жо́вті сві́тло. 11. Не́бо блакі́тна. 12. Ді́вчина, як Вас зва́ти? 13. Марі́я – моє́ по́друга. 14. Сі́ній джі́нси. 15. Черво́на рукаві́чки і бі́лий ша́пка.

Завдання 14. Перекладіть українською. Translate the following sentences into Ukrainian:

1. She is my friend. 2. He is my friend, too. 3. It is good tea. 4. Oxana, where is Oleksandr? 5. – How are things? – All right. 6. This is my father and this is my mother. 7. Nice to meet you. 8. My surname is Shevchenko. 9. Good bye, Taras. 10. Who is it? 11. Thank you.

Нові слова / New words

Ukrainian	English	Ukrainian	English
апельси́н	orange	пога́ний, -а, -е, -і	bad
бана́н	banana	помара́нчевий, -а, -е, -і	orange
бі́лий, -а, -е, -і	white	прикме́тник	adjective
блакі́тний, -а, -е, -і	blue, sky-blue	рі́дний, -а, -е, -і	native

вели́кий, -а, -е, -і	big, great, large	роже́вий, -а, -е, -і	pink
виклада́ч	teacher	рукави́чки (<i>pl.</i>)	gloves
га́рний, -а, -е, -і	good, fine	ру́чка	pen
голуби́й, -а, -е, -і	blue, sky-blue	све́тр	sweater
джи́нси (<i>pl.</i>)	jeans	сві́тло	light
до́шка	blackboard	сві́тлофо́р	traffic lights
жо́втий, -а, -е, -і	yellow	си́ній, -я, -є, -і	blue
зеле́ний, -а, -е, -і	green	сі́рий, -а, -е, -і	grey
інжене́р	engineer	со́рочка	shirt
кни́жка	book	су́кня	dress
ко́лір	colour	су́мка	bag
кори́чневий, -а, -е, -і	brown	украї́нець	Ukrainian (he)
краї́на	country	украї́нка	Ukrainian (she)
ку́ртка	jacket	фіоле́товий, -а, -е, -і	violet
лі́кар	doctor	черво́ний, -а, -е, -і	red
мале́нький, -а, -е, -і	little, small	чо́рний, -а, -е, -і	black
мали́й, -а́, -е́, -і́	little, small	ша́пка	cap, hat
мі́сце	place	ша́рф	scarf
не́бо	sky	штани́ (<i>pl.</i>)	trousers
оли́вець	pencil	який? яка? яке? які?	what kind of...?
ора́нжевий, -а, -е, -і	orange		

Завдання 1. Читайте. Read.

А – ла – бла – бланк; ра – бра – брат; ла – пла – плавати; ра – пра – правий.
 О – ло – бло – блок; ро – бро – брова; ло – пло – площа; ро – про – проблема.
 У – лу – блу – блуза; ру – бру – бруд; лу – плу – плуг; ру –пру – пружина.
 И – ли – бли – близько; ри – бри – бритва; ли – пли – пливті; ри – при – прийом.
 І – лі – блі – блідий; рі – брі – брід; лі – плі – плід; рі – при – прізвище.
 Е – ле – бле – блеф; ре – бре – брезент; ле – пле – племінник; ре – пре – президент.
 П'еса, п'ять, п'ють, під'їхати, б'є, б'ють, люб'язний, з'їсти.

Завдання 2. Складіть словосполучення за моделлю «прикметник+іменник», використовуючи прикметники *добрый, добра, добре* з іменниками відповідного роду. Use the adjective with the nouns below selecting the correct gender:

Мама, друг, тато, день, життя, чай, кава, ранок, дитина, масло, вечір.

Завдання 3. Дайте відповіді на питання, використовуючи прикметники з наведеного списку. Answer the following questions, using adjectives from the list.

Ukrainian	English
великий, -а, -е, -і	big, great, large
маленький, -а, -е, -і	little, small
високий, -а, -е, -і	tall, high
низький, -а, -е, -і	low
гарячий, -а, -е, -і	hot
теплий, -а, -е, -і	warm
холодний, -а, -е, -і	cold
правий, -а, -е, -і	right
лівий, -а, -е, -і	left
новий, -а, -е, -і	new
старий, -а, -е, -і	old
різний, -а, -е, -і	different
однаковий, -а, -е, -і	the same, identical

Зразок / Model: Який це будинок (великий, маленький)? – Це великий будинок. Це маленький будинок.

Яке це дерево (велике, маленьке)? Яка це вода (гаряча, холодна)? Який це стіл (високий, низький)? Який це напій (теплий, холодний)? Яка це

кніжка (старá, новá)? Якé це óко (лїве, правé)? Який це хлопчик (великий, малéнький)? Якї це чашкї (рїзнї, однаковї)? Якá це кáва (тéпла, гаряча)? Якé це вúхо (лїве, правé)? Якé це лїжка (висóке, низькé)? Який це гуртóжиток (новїй, старїй)? Якá це рукá (лїва, права)?

Що? (What?)	лїва рукá	Де? (Where?)	лїворуч
	права рукá		праворуч

Ось гуртóжиток. Лїворуч óзеро. Праворуч аптéка. Ось будїнок. Праворуч парк. Лїворуч театр. Це моя кїмнатá. Праворуч стїл, а лїворуч лїжка. Де унїверситét? Праворуч. Де бїбліотéка? Лїворуч.

Грамáтика

Прислївники / Adverbs

An adverb describes how an action is performed, e.g. *he can run fast*; *Stephen speaks Ukrainian well*. In Ukrainian adverbs can be formed from adjectives by replacing the –ий ending of the masculine nominative singular with –о or –е: *приémний – приémно, висóкий – вїсоко, низькїй – нїзько, гарячий – гáрячé, холóдний – холóдно, тéплий – тéпло, дóбрый – дóбре*.

Сьогóднї тéпло (It's warm today). Сьогóднї холóдно (It's cold today). Дúже приémно.

Заперéчнї констру́кції з частками нї, не Negative forms with “ні”, “не” (no, not).

Negation is formed by means of the particle “не” placed before the negated word. The particle has no stress and is linked in pronunciation with the following word.

Це не Нїна. Це Олéна, вона́ моя сéстра.

Це не бáтько. Це мїй дїдúсь.

Це не кафé. Це бїбліотéка.

Це не червóне свїтло. Це жóвте свїтло.

Завдання 4. Читайте. Read.

Це тво́я ма́ма? – Нї, це не моя ма́ма. Це моя тїтка. / Нї, це моя тїтка.

Це тво́я сестра́? – Нї, це не сестра́. Це моя племї́нниця. / Нї, це моя племї́нниця.

Це твї́й брат? – Нї, це не мї́й брат. Це мї́й племї́нник. / Нї, це мї́й племї́нник.

Це тво́я тїтка? – Нї, це не моя тїтка. Це моя сестра́. / Нї, це моя сестра́.

Це твї́й дїдúсь? – Нї, це не мї́й дїдúсь. Це мї́й дядько. / Нї, це мї́й дядько.

Це інженерний факультет? – Ні, це не інженерний факультет. Це медичний інститут. / Ні, це медичний інститут.

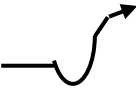
Це Суми? – Ні, це не Суми. Це Київ. / Ні, це Київ.

Це холодна вода? – Ні, це не холодна вода. Це тепла вода. / Ні, це тепла вода.

Це не мати, а бабуся. Це не хлопчик, а дівчинка. Це не червоний олівець, а жовтий. Це не мій зошит, а твій. Це не твоя книжка, а моя. Це не тепле молоко, а холодне. Це не озеро, а річка. Це не лекція, а практичне заняття.

Завдання 5. Дайте відповіді на питання. Запишіть їх. Answer the questions. Write down your answers.

Це університет? Це твоя мати? Це племінник? Це твій дідусь? Це тітка? Це Роман? Це Джон? Це гаряче молоко? Це синій колір? Це медичний інститут? Це ліва рука? Гуртожиток праворуч? Бібліотека ліворуч?

3	ІК-4
- Це книжка?	
1 1	
- Так, це книжка.	
4	
- А це?	
1	
- Це також книжка.	

Завдання 6. Читайте. Read.

ІК-3	ІК-1	ІК-4	ІК-1
Це зошит?	Так, це зошит.	А це?	Це також зошит.
Це твоя сестра?	Так, сестра.	А це?	Це її подруга.
Це кава?	Ні, це чай.	А це?	А це кава.

ІК-2	ІК-1	ІК-4	ІК-1
Хто це?	Це мій друг.	А це?	Це теж мій друг.
Що це?	Це бібліотека.	А це?	А це буфет.
Хто це?	Це викладач.	А це?	А це декан.

Завдання 7. Поставте запитання. Ask the questions.

- ...?	...?	...?
- Так, лікар.	– Так, університет.	– Це аптека.
-?	?	?
- Це теж лікар.	– А це бібліотека.	– А це пошта.

Граматика

Дієслово / The verb

Every verb has a base form used for dictionaries called an infinitive. Most Ukrainian verbs have infinitives ending in **–ти**: *чита́ти* (to read), *слухати* (to listen), *сиді́ти* (to sit), *стоя́ти* (to stand), *могти́* (to be able, can). The stem may end in a vowel or a consonant: *чита́-ти*, *сиді́-ти*, *мог-ти́*, *нес-ти́*, *іс-ти*.

You have also seen the Ukrainian verb *познайо́митися*, which ends in **–ся**. See what a change in meaning it can make

Дозвольте познайо́мити...

Let [me] introduce (somebody) to

Дозвольте познайо́митися...

Let [me] introduce myself.

Дозвольте (Let [me]).

The suffix **–ся** can come after any personal form of the verb, as well as after infinitive, e.g.

Мені подобається ка́ва

I like the coffee

Теперішній час дієслів

The Present Tense of the Verbs

Tense means the time of the action to which the verb refers: past, present or future. Ukrainian verbs have separate forms for each of these tenses. In this unit you will learn the forms of the present tense.

Ukrainian verbs are divided into two conjugation patterns. To find the stem of the verb of the first conjugation you should drop the infinitival ending **–ти**: *чита́-ти* (to read).

The word conjugation refers to the form of the personal endings. The significant feature of the first conjugation is the letter **–е** (after a consonant) or **-є** (after a vowel) in the second and third persons of the singular and the first and second persons of the plural.

Here is a table of personal Present tense endings of verbs of **the first conjugation group (I)** (the forms in brackets are those in the Imperative mood):

The verb's stem ends in a vowel: чита́ти – чита- (I) (to read)		The verb's stem ends in a consonant: писа́ти– пиш- (I) (to write)	
я чита́-ю	ми чита́-ємо	я пиш-у́	ми пи́ш-емо
ти чита́-єш (чита́й!)	ви чита́-єте (чита́йте!)	ти пи́ш-єш (пиши́!)	ви пи́ш-ете (пиши́ть!)
він (вона́, вонó) чита́-є	вони́ чита́-ють	він (вона́, вонó) пи́ш-є	вони́ пи́ш-уть

Some more examples of the conjugation of verbs of the first conjugation group in the Present tense (the forms in brackets are those in the Imperative mood):

person	сіда́ти – I (to sit down)		і́ти/йті́* – I (to go)	
	singular	plural	singular	plural
1	сіда́ю	сіда́ємо	і́ду / йду	ідемо́ / йдемо́
2	сіда́єш (сіда́й!)	сіда́єте (сіда́йте!)	іде́ш / йдеш (іди́!)	ідете́ / йдете́ (іди́ть!)
3	сіда́є	сіда́ють	іде́ / йде	іду́ть / йдуть

*The first letter **i** changes to **й** after a word ending in a vowel: *вони́ йду́ть*.

person	ма́ти – I (to have)		зна́ти – I (to know)	
	singular	plural	singular	plural
1	ма́ю	ма́ємо	зна́ю	зна́ємо
2	ма́єш (май!)	ма́єте (ма́йте!)	зна́єш (знай!)	зна́єте (зна́йте!)
3	ма́є	ма́ють	зна́є	зна́ють

Note 1. The verb “ма́ти” denotes: 1) “possession”: *Я ма́ю по́другу* (I have a friend); 2) “obligation/planned action” (when followed by a verb): *Я ма́ю писа́ти ста́ттю* (I have to write an article).

Note 2. Verbs with the infinitive suffix **-ва-** lose it in the Present tense: *дя́кувати – дя́ку-*, *запро́шувати – запро́шу-*:

person	дя́кувати – I (to thank)		запро́шувати – I (to invite)	
	singular	plural	singular	plural
1	дя́кую	дя́куємо	запро́шую	запро́шуємо
2	дя́куєш (дя́куй!)	дя́куєте (дя́куйте!)	запро́шуєш (запро́шуй!)	запро́шуєте (запро́шуйте!)
3	дя́кує	дя́кують	запро́шує	запро́шують

Завдання 8. Читайте. Read.

Богдан читає текст. Ми читаємо завдання. Студенти читають слова. Викладач читає диктант. Діти читають букви. Я читаю. Віктор також читає. Зараз ми читаємо.

- Богдане, ти читаєш?	- Маріє, ти читаєш?
- Так, я читаю.	- Ні, зараз я не читаю.
- А Микола?	- Читай, Маріє!
- Він також читає.	- Студенти, читайте!

Завдання 9. Запишіть дієслова у тій особі, яка зазначена в дужках. Put the verbs below into the person indicated in brackets, as shown in the example: *йти* / *йти* (я, він, ми, вони): я йду, він іде, ми йдемо, вони йдуть.

Сідати (я, ти, ми); мати (ти, вона, ви, вони); знати (я, він, ми); читати (ти, ми, вони); писати (я, він, ми, вони); сідати (я, ти, він, вони); дякувати (я, він, ви); запитувати (він, ми, ви, вони).

Завдання 10. Допишіть закінчення дієслів. Write the endings of the verbs.

Я запитую... . Ми дяку... . Він зна... . Ти сід... . Ви ма... . Вона чита... . Я пиш... . Вони йд... .

Завдання 11. Заповніть таблицю. Fill in the table.

слухати (to listen) – слуха- (І)		жити (to live) – жив- (І)	
Я	МИ	Я	МИ
ТИ	ВИ	ТИ	ВИ
ВІН (ВОНА, ВОНО)	ВОНІ	ВІН (ВОНА, ВОНО)	ВОНІ

Завдання 12. Читайте. Read.

Я слухаю діалог. Студенти слухають текст. Роман слухає радіо. Ахмед слухає питання.

Зараз практичне заняття. Джон читає, а викладач слухає. Потім викладач читає, а студенти слухають. Ірина не слухає. – Ірино, будь ласка, слухай!

Я тут живу. Де ти живеш? Де він живе? Де ви живете? Де вони живуть? Це гуртожиток. Я тут живу. Тут також живуть мої друзі. Зараз вона живе в Україні.

Завдання 13. Доповніть речення. Complete the sentences.

Це ... гуртожиток. Це ... вода. Це ... країна. Це ... напої. Це моє ... місто. Це ... кава. Це ... інститут. Це ... штани. Це ... ручка. Це ... дерево. Це мої ... друзі. Це моє ... вухо. Це моя ... рука. Це ... дівчинка. Це ... знайомство.

Слова для довідок: новий (-а́, -е́, -і́), холодний (-а, -е, -і), великий (-а, -е, -і), гарячий (-а, -е, -і); рідний (-а, -е, -і), чорний (-а, -е, -і), медичний (-а, -е, -і); теплий (-а, -е, -і), синій (-я, -е, -і), високий (-а, -е, -і), добрий (-а, -е, -і), лівий (-а, -е, -і), правий (-а, -е, -і), маленький (-а, -е, -і), приємний (-а, -е, -і).

Завдання 14. Закінчіть речення за зразком. Finish the sentences.

Зразок / Model: Ві́ктор чита́є. Іва́н та́кож ...

Ві́ктор чита́є. Іва́н та́кож чита́є.

Ні́на чита́є. Ми та́кож ... Я чита́ю. Ти та́кож ... Вони́ чита́ють. Ви та́кож ...

Я зна́ю. Ти та́кож ... Ми зна́ємо. Ви та́кож ... Він зна́є. Вони́ та́кож ...

Він си́дає. Я та́кож ... Ми си́даємо. Ви та́кож ... Ти си́даєш. Вони́ та́кож ...

Петро́ дякує. Ти та́кож ... Ми дякуємо. Вони́ та́кож ... Я дякую. Ви та́кож ...

Ти слуха́єш. Я теж ... Він слуха́є. Вони́ теж ... Ми слуха́ємо. Ви теж ...

Завдання 15. Дайте відповіді на питання за зразком. Answer the questions according to the model.

Зразок / Model: Це твоя ма́ма? – Ні, це не моя́ ма́ма. Це моя́ ті́тка. / Ні, це моя́ ті́тка.

Це твій брат? Це твоя бабу́ся? Це твій дядько? Це твоя сестра́? Це твій племі́нник? Це твоя племі́нниця? Це твій діду́сь?

Нові слова / New words

Ukrainian	English	Ukrainian	English
бабу́ся	grandmother	новий, -а́, -е́, -і́	new
бібліоте́ка	library	одна́ковий, -а, -е, -і	the same, identical
висо́кий, -а, -е, -і	tall, high	писа́ти (I)	to write
гаря́чий, -а, -е, -і	hot	пита́ння	question
діду́сь	grandfather	племі́нник	nephew
дієсло́во	verb	племі́нниця	niece
ду́же	very	по́тім	then
дядько	uncle	пра́вий, -а, -е, -і	right
дякува́ти (I)	to thank	право́руч	to the right (of)
жи́ти (I)	to live	прие́мний, -а, -е, -і	pleasant, nice
зана́ття	studies	прислі́вник	adverb
за́раз	now	рі́зний, -а, -е, -і	different
запро́шувати (I)	to invite	си́дати (I)	to sit down
зна́ти (I)	to know	слуха́ти (I)	to listen

і́ти / йти (І)	to go	ста́рий, -а́, -е́, -і́	old
лі́вий, -а, -е, -і	left	сьо́годні	today
ліво́руч	to the left (of)	те́плий, -а, -е, -і	warm
ма́ти (І)	to have	те́пло	it's warm
ме́дичний, -а, -е, -і	medical	ті́тка	aunt
могті́ (І)	to be able, can	фа́культет	faculty
не	not	хо́łodний, -а, -е, -і	cold
ни́зький, -а́, -е́, -і́	low	хо́łodно	it's cold
ні	no	чита́ти (І)	to read

Урок 6 (Lesson 6)

Завдання 1. Читайте. Правильно вимовляйте звук [o]. Read. Pronounce the sound [o] correctly.

Одін, одна, одне, одні, однаковий, одяг, олівець, оранжевий, коричневий, сорочка, дієслово, дядько, новий, тепло, холодний, поганий, батько, здоров'я, молоко, м'ясо, слово, тато, яблуко, волосся, голова, озеро, око, обличчя, чоло, чоловік, іноземець, сьогодні.

Завдання 2. Доповніть таблицю. Complete the table with the words below.

Хто це?	Що це?
Іва́н, та́то	Стіле́ць, лаборато́рія

Слова: аудиторія, бабуся, батько, викладач, Віктор, вулиця, герой, декан, Петро, дитина, дівчинка, дідусь, дошка, друг, дядько, інженер, іноземець, кабінет, книжка, копір, лікар, майдан, матері, музей, Ніна, олівець, пісня, племінник, ручка, світлофор, секретар, сестра, син, сіль, сім'я, станція, студентка, театр, українка, університет, факультет, хліб, чай, шафа, школа, школяр, взуття, одяг.

Завдання 3. Розкрийте дужки, використавши відповідні форми дієслів. Визначте суб'єкт і об'єкт дії. Open the brackets using the correct verb forms. Define the subject and the object of the action:

1. Студент (читати) книжку.
2. Сестра (слухати) радіо.
3. Хто (писати) букви?
4. Ми (читати) текст.
5. Ти (мати) олівець?
6. Я (знати) урок.
7. Ти (знати) Віктора?
8. Ми (запрошувати) друзів.
9. Ви (писати) завдання.
10. Він (запрошувати) подругу.
11. Вони (знати) нові слова.

Граматика

Знахідний відмінок(4) / The Accusative case (4). Singular

The Accusative case is primarily used as the case of the direct object. Here is a table with the accusative case endings for nouns:

Singular

case	gender					
	feminine (вона)	masculine (він)		neuter (воно)		
		object	living being			
(1)	-а, -я, -Ø ма́ма, ші́я, моде́ль	Ø стіл, оліве́ць	Ø бра́т, ді́дусь	-о лі́жко	-е мі́сце	-я життя́
(4)	-у, -ю, Ø ма́му, ші́ю, моде́ль	Ø стіл, оліве́ць	-а, -я бра́та, ді́дуся́	-о лі́жко	-е мі́сце	-я життя́
			Кого? (Whom?)			
			Що? (What?)			

Я запрошую (кого?) *ді́вчину, сестру́, Марі́ю* (ді́вчина, сестра́, Марі́я – вона́); ending –y or –ю.

Я люблю (що?) *о́сінь* (осіньØ – вона́) – case 4 = case 1.

Я слі́хаю (кого?) *викладача́, брата́, ді́дуся́* (виклада́ч, брат, ді́дусь – він – living being); ending –a or –я.

Я слі́хаю (що?) *текст, уро́к, ді́алог* (текст, уро́к, ді́алог – він – object) – case 4 = case 1.

Я чита́ю (що?) *завда́ння* (завда́ння – воно) – case 4 = case 1.

(a) Masculine inanimate nouns

Nom. Sing. (1)	стіл	авто́бус	стіле́ць	чай
Acc. Sing. (4)	стіл	авто́бус	стіле́ць	чай

(b) Masculine animate nouns

Nom. Sing. (1)	студе́нт	дека́н	виклада́ч	інозе́мець	Ю́рій
Acc. Sing. (4)	студе́нта	дека́на	викладача́	інозе́мця	Ю́рія

(c) Feminine inanimate nouns

Nom. Sing. (1)	кни́жка	рі́чка	ву́лиця	ши́я	сі́ль
Acc. Sing. (4)	кни́жку	рі́чку	ву́лицю	ши́ю	сі́ль

(d) Feminine animate nouns

Nom. Sing. (1)	студе́нтка	ді́вчина	Марі́я
Acc. Sing. (4)	студе́нтку	ді́вчину	Марі́ю

(e) Neuter nouns

Nom. Sing. (1)	я́блуко	мі́сто	яйце́	ім'я́
Acc. Sing. (4)	я́блуко	мі́сто	яйце́	ім'я́

Завдання 4. Утворіть форми знахідного відмінка від іменників, використовуючи вказані закінчення. Form the accusative case of the nouns, using the indicated endings.

1) (Ø) Зо́шит, апельси́н, хлі́б, ра́нок, сир, де́нь, стіле́ць, оліве́ць; 2) (-а) пле́мінник, син, виклада́ч, хло́пчик, друг, дека́н, Ві́ктор; 3) (-я) украї́нець, хло́пець, ді́дусь, лі́кар, Андрі́й, Ю́рій; 4) (-у) мо́ва, абéтка, вода́, сестра́, су́мка, весна́, їжа, голова́, апте́ка, краї́на, до́шка, ка́ва, ча́шка, ша́фа, рука́, нога́, бібліоте́ка, шко́ла, по́друга, дочка́, жі́нка, украї́нка, Окса́на, Тетя́на; 5) (-ю) сім'я́, бабу́ся, пле́мінниця, су́кня, Лі́дія, На́дія; 6) (Ø) сі́ль, о́сінь, кров, любóв, моде́ль; 7) (-о) сві́тло, знайо́мство, не́бо, лі́то; 8) (-е) со́нце, місце́, прізви́ще; 9) (-я) життя́, воло́сся, привіта́ння, облі́ччя, ім'я́, пита́ння, взуття́.

Завдання 5. Утворіть за зразком форми *множини* від іменників *чоловічого* роду. Put the *masculine* nouns in the *plural* form according to the example.

Ø → -и	Ь → -і	(ж, ч, ш, щ) → -і	й → ї
авто́бус → авто́буси	оли́вець → оли́вці	виклада́ч → виклада́чі	напíй → напíї
студéнт	хло́пець	ніж (і//о)	музе́й
сти́л (і//о)	сти́лець	товари́ш	геро́й
зо́шит	інозе́мець	вірш	
майдáн	украї́нець		
факультéт	дідусь		

друг	дру́зі
------	--------

Студéнти (1) слухають виклада́ча (4). Хло́пці запро́шують. Авто́буси йдуть. Геро́ї не вмира́ють. Украї́нці дякують. Товари́ші сіда́ють. Тут живу́ть інозе́мці. Виклада́чі пи́шуть. Холо́дні напíї. На́ші музе́ї. Ва́ші оли́вці. Йо́го діду́сі. Ма́ленькі сти́льці. Вели́кі но́жі. Висо́кі сто́лі. Сі́ні зо́шити. Ву́лиці й майдáни. Інститу́ти й факультéти. Іва́н і Петро́ – дру́зі.

рØ → -и	(ар, яр)Ø → -і
пра́пор	лі́кар
світлофо́р	школя́р
вече́р (і//о)	календа́р
но́мер	секретáр
інжене́р	
светр	
ко́лір (і//ьо)	

Жо́вто-сі́ні прапори́. Инжене́ри й ліка́рі. Школя́рі чита́ють. Но́ві календа́рі. Рі́зні кольори́. Ста́рі свéтри. Це ву́лиця Ха́рківська, тут світлофо́ри. Холо́дні вече́рі. Це декана́т, тут секретари́. Буді́нки ма́ють номери́.

Зверніть ува́гу! Pay attention!

і = й	студéнт і студéнтка
	Іва́н і Петро́
	студéнтка й виклада́ч
	Марі́я й Анто́н

Завдання 6. Утворіть за зразком форми *множини* від іменників *жіночого* роду. Put the *feminine* nouns in the *plural* form according to the example.

-а → -и	-я → -і	(ж, ч, ш, щ)а → -і	'я, (голосний)я → ї	∅ → -і
мо́ва → мо́ви	пі́сня → пі́сні	плі́ща → плі́щі	сі́м'я́ → сі́м'ї́	о́снь → о́сені
су́мка	пле́мінниця	ні́ч (і//о)	ші́я → ші́ї	моде́ль
по́друга	су́кня		аудито́рія	
краї́на	бабу́ся		ста́нція	
украї́нка	ву́лиця		лабора́торія	

Украї́нська й англíйська мо́ви. На́ші су́мки. Га́рні по́други. Вели́кі краї́ни. Украї́нці й украї́нки. Мої́ бабу́сі. Твої́ пле́мінниці. Одна́кові су́кні. Украї́нські пі́сні. Сумські́ ву́лиці й плі́щі. Дні́ й но́чі. На́ші сі́м'ї́. Го́лови й ші́ї. Аудито́рії й лабора́торії. Холо́дні о́сені. Рі́зні моде́лі.

Завдання 7. Утворіть за зразком форми *множини* від іменників *середнього* роду. Put the *neuter* nouns in the *plural* form according to the example.

-о → -а	-е → -я	-я → -я
я́блуко → я́блука	мо́ре → моря́	життя́ → життя́
о́зеро	яйце́	проща́ння
вікно́	прізви́ще	завда́ння
сло́во	я́вище	привіта́ння
де́рево	мі́сце	облі́ччя

о́ко (к/ч)	о́чі
ім'я́	іме́на

Черво́ні й зеле́ні я́блука. Сві́тязь, Синеви́р – о́зера Украї́ни. Нові́ слова́. Ось ві́кна. Там вели́кі дере́ва. Чорне мо́ре й Азо́вське мо́ре – моря́ Украї́ни. На́ші прізви́ща. Га́рні місця́. Складні́ завда́ння. Ва́ші привіта́ння. Ї́хні життя́.

Знахідний відмінок множині (4) / The Accusative case (4). Plural

case	gender						
	feminine		masculine		neuter		
	object	living being	object	living being			
Nom (1)	-и, -ї, -і б <u>у</u> кви ши <u>ї</u> моде <u>лі</u>	-и по <u>д</u> руги ж <u>ін</u> к <u>і</u> до <u>ч</u> ки	-и, -і, -ї сто <u>лі</u> о <u>лі</u> в <u>ці</u> музе <u>ї</u>	-и, -і, -ї бра <u>ти</u> ді <u>ду</u> с <u>і</u> геро <u>ї</u>	-а лі <u>ж</u> ка	-я мі <u>с</u> ця	-я ж <u>ит</u> т <u>я</u>
Acc (4)	-и, -ї, -і б <u>у</u> кви ши <u>ї</u> моде <u>лі</u>	Ø по <u>д</u> руг ж <u>ін</u> о <u>к</u> до <u>ч</u> о <u>к</u>	-и, -і, -ї сто <u>лі</u> о <u>лі</u> в <u>ці</u> музе <u>ї</u>	-ів, -їв бра <u>ті</u> в ді <u>ду</u> с <u>ів</u> геро <u>їв</u>	-а лі <u>ж</u> ка	-я мі <u>с</u> ця	-я ж <u>ит</u> т <u>я</u>
Кого? (Whom?)				Що? (What?)			

(a) Masculine inanimate nouns

Nom. Sing. (1) що?	авто <u>б</u> ус	о <u>лі</u> в <u>е</u> ць	ві <u>р</u> ш	музе <u>ї</u>
Acc. Sing. (4) що?	авто <u>б</u> ус	о <u>лі</u> в <u>е</u> ць	ві <u>р</u> ш	музе <u>ї</u>
Nom. Pl. (1) що?	авто <u>б</u> ус <u>и</u>	о <u>лі</u> в <u>ці</u>	ві <u>р</u> ш <u>і</u>	музе <u>ї</u>
Acc. Pl. (4) що?	авто <u>б</u> ус <u>и</u>	о <u>лі</u> в <u>ці</u>	ві <u>р</u> ш <u>і</u>	музе <u>ї</u>

(b) Masculine animate nouns

Nom. Sing. (1) хто?	студ <u>е</u> нт	хло <u>п</u> е <u>ц</u> ь	викла <u>д</u> ач	геро <u>ї</u>
Acc. Sing. (4) когó?	студ <u>е</u> нта	хло <u>п</u> ц <u>я</u>	викла <u>д</u> ач <u>а</u>	геро <u>я</u>
Nom. Pl. (1) хто?	студ <u>е</u> нти	хло <u>п</u> ц <u>і</u>	викла <u>д</u> ач <u>і</u>	геро <u>ї</u>
Acc. Pl. (4) когó?	студ <u>е</u> нт <u>ів</u>	хло <u>п</u> ц <u>ів</u>	викла <u>д</u> ач <u>ів</u>	геро <u>їв</u>

(c) Feminine inanimate nouns

Nom. Sing. (1) що?	мо <u>в</u> а	ву <u>л</u> и <u>ц</u> я	ауди <u>т</u> ор <u>і</u> я	мо <u>д</u> ель
Acc. Sing. (4) що?	мо <u>в</u> у	ву <u>л</u> и <u>ц</u> ю	ауди <u>т</u> ор <u>і</u> ю	мо <u>д</u> ель
Nom. Pl. (1) що?	мо <u>в</u> и	ву <u>л</u> и <u>ц</u> і	ауди <u>т</u> ор <u>і</u> ї	мо <u>д</u> ел <u>і</u>
Acc. Pl. (4) що?	мо <u>в</u> и	ву <u>л</u> и <u>ц</u> і	ауди <u>т</u> ор <u>і</u> ї	мо <u>д</u> ел <u>і</u>

(d) Feminine animate nouns

Nom. Sing. (1) хто?	студ <u>е</u> нт <u>к</u> а	ба <u>б</u> у <u>с</u> я	Ма <u>р</u> і <u>я</u>
Acc. Sing. (4) когó?	студ <u>е</u> нт <u>к</u> у	ба <u>б</u> у <u>с</u> ю	Ма <u>р</u> і <u>ю</u>
Nom. Pl. (1) хто?	студ <u>е</u> нт <u>к</u> и	ба <u>б</u> у <u>с</u> і	Ма <u>р</u> і <u>ї</u>
Acc. Pl. (4) когó?	студ <u>е</u> нт <u>о</u> к	ба <u>б</u> у <u>с</u> ь	Ма <u>р</u> і <u>ї</u>

(e) Neuter nouns

Nom. Sing. (1) що?	я́блуко	мі́сто	яйце́	пита́ння
Acc. Sing. (4) що?	яблуко	мі́сто	яйце́	пита́ння
Nom. Pl. (1) що?	я́блука	міста́	яйця́	пита́ння
Acc. Pl. (4) що?	я́блука	міста́	яйця́	пита́ння

Завдання 8. Читайте. Визначте суб'єкт і об'єкт дії, рід, число, відмінок іменника. Read. Define the subject and the object of the action, the gender, the number and the case of the nouns.

Я зна́ю вірш. Ти зна́єш вірші. Він зна́є нові слова́. Ми зна́ємо Ма́рію. Ви зна́єте уро́к? Вони́ зна́ють по́друг На́дію й Окса́ну. Студе́нт пи́ше дикта́нт. Студе́нти пи́шуть те́сти. Виклада́ч слу́хає студе́нта. Виклада́ч слу́хає студе́нтів. Він слу́хає студе́нтку. Вони́ слу́хають студе́нток. Пиші́ть б́укви й слова́! Чита́й б́укву!

Завдання 9. Читайте. Read.

Note Verbs with the infinitive suffix **-ва-** lose it in the Present tense: *дякувати* – дяку-, *запрошувати* – запрошу-, *давати* – да-, *продавати* – прода-, *купувати* – купу-:

person	дава́ти – I (to give)		продава́ти – I (to sell)		купува́ти – I (to buy)	
	singular	plural	singular	plural	singular	plural
1	даю́	даємо́	продаю́	продаємо́	купую́	купую́емо
2	дає́ш (дава́й!)*	дає́те (дава́йте!)*	продає́ш (прода́вай!)	продає́те (прода́вайте!)	купую́еш (купуй!)	купую́ете (купуйте!)
3	дає́	даю́ть	продає́	продаю́ть	купую́є	купую́ють

* Давати → давай! (давайте!). Дати → дай! (дайте!).

Завдання 10. Допишіть закінчення дієслів. Write the endings of the verbs in the Present tense.

1. Я купу́... сік. 2. Що ти купу́... ? 3. Вона́ купу́... чай і ка́ву. 4. Що ми купу́... ? 5. Що ви купу́... ? 6. Ви прода... бато́ни? 7. Ми прода... сир і молоко́. 8. Вона́ прода... апельсіни й бана́ни. 9. Вони́ прода... я́блука. 10. Я прода... ри́бу і м'ясо. 11. Я да... гро́ші. 12. Продаве́ць да... това́р. 13. Покупе́ць да... гро́ші. 14. Да... ма́сло, будь ла́ска! 15. Тут прода... о́вочі й фру́кти.

Завдання 11. Розкрийте дужки, використавши відповідні форми дієслів.
Open the brackets using the correct verb forms:

1. Я (купувати) хліб. 2. Ви (продавати) овочі? 3. Де ти (купувати) м'ясо?
4. Він (купувати) чай і цукор. 5. Вони (продавати) молоко. 6. Будь ласка,
(дати) батон! 7. Тут ми (купувати) свіжі фрукти. 8. Це великий супермаркет.
Тут я (купувати) їжу: чай, каву, молоко, хліб, овочі, м'ясо, рибу. 9. (Дати),
будь ласка, гривню!

Числа і числівники Numbers and Numerals

1 – одін (m), одна (f), одне (n), одні (pl)	3 – три (all genders)
2 – два (m & n), дві (f)	4 – чотири (all genders)

- **Одін/одна/одне/одні** is followed by nominative singular:
одін стіл одна кімната одне вікно одні штани
- **Два /дві, три, чотири** are followed by nominative plural:
два столи / дві кімнати три викладачі чотири вікна

Завдання 12. Читайте. Read.

Одін, два, три, чотири. Одін, одна, одне, одні. Два, дві. Три. Чотири.
Одін студент, одна студентка, одне яйце, одні джинси; два студенти, дві студентки; три студенти, три студентки, чотири студенти, чотири студентки.
Одін олівець, одна гривня, одне яблуко, одні штани. Два автобуси, дві сумки, дві гривні, два слова. Три сукні, три гривні, три светри, три вікна.
Чотири олівці, чотири ручки, чотири гривні, чотири ліжка. Будінок номер одін. Аудиторія номер два. Будінок номер три. Тролейбус номер чотири.

1+1, 1+2, 1+3, 2+4, 3+2, 3+4 (плюс / plus).

Завдання 13. Розкрийте дужки, використавши відповідні форми числівників. Open the brackets using the correct forms of numerals.

(Одін / одна / одне / одні) будінок, чашка, слово, календар, штани, шапка, автобус, ліжко, хлопець, дівчина, чоловік, жінка, джинси, дерево, друг, подруга, дитина, школяр.

(Два / дві) будінки, чашки, слова, шапки, автобуси, музеї, хлопці, дівчини, вірші, жінки, секретарі, дерева, шапки, сумки, сорочки, календарі, зошити, гривні.

Діалóги

У магазiні	На вулиці
<ul style="list-style-type: none"> - Дóбрый день! Хлiб свiжий? - Так, свiжий. - Дáйте одiн чóрний та одiн батóн. - Будь лáска. - Дякую. 	<ul style="list-style-type: none"> - Вiбачте, це проспéкт Шевчénка? - Так, це проспéкт Шевчénка. - А де будiнок нóмер чотiри? - Ось тут, лiвóруч. Я тут живу́. - А де вокзáл? - Вiн поруч. Iдiть прýмо. - Я дýже дякую. - Будь лáска.

Грамáтика

Знахiдний вiдмiнок (4) особóвих займенникiв

The Accusative case(4) of Personal Pronouns

Nom. (1)	Acc. (4)	
я	менé	Менé звáти Iрiна.
ти	тебé	Тебé звáти Iвáн? (IK-3)
вiн	йогó	Йогó звать Антóн.
вонá	ї́	Ї́ звáти Надiя.
ми	нас	Нас звáти Борiс i Глiб.
ви (Ви)	вас (Вас)	Як Вас звáти? (IK-2)
вонi	їх	Їх звáти Мeрi й Альбeрт

Завдання 14. Читайте. Read.

2	Це ти. → Як тебé звáти?	2	Це вонá. → Як ї́ звáти?
Це ви. → Як вас звáти?	Це вiн. → Як йогó звáти?	Це Ви. → Як Вас звáти?	Це вонi. → Як їх звáти?

Менé звáти Гáнна. Як тебé звáти? Ї́ звать Натáлiя. Як Вас звать? Йогó звáти Олeг. Їх звáти Мусá й Алi. Їх звáти Тарáс i Микóла.

Знахiдний вiдмiнок (4) прикмéтникiв

The Accusative case (4) of Adjectives

The tables below give the endings of both the nominative and accusative cases:

(a) with animate nouns*Hard endings*

Gen.	Nom. Sing. (1)	Acc. Sing. (4)	Nom. Pl. (1)	Acc. Pl. (4)
m.	(<i>яку́й?</i>) до́брый	(<i>якого?</i>) до́брого	(<i>які?</i>) до́бри	(<i>яку́х?</i>) до́брих
f.	(<i>яка́?</i>) до́бра	(<i>яку́?</i>) до́бру	(<i>які?</i>) до́бри	(<i>яку́х?</i>) до́брих

Soft endings

Gen.	Nom. Sing. (1)	Acc. Sing. (4)	Nom. Pl. (1)	Acc. Pl. (4)
m.	(<i>яку́й?</i>) сі́ній	(<i>якого?</i>) сі́нього	(<i>які?</i>) сі́ні	(<i>яку́х?</i>) сі́ніх
f.	(<i>яка́?</i>) сі́ня	(<i>яку́?</i>) сі́ню	(<i>які?</i>) сі́ні	(<i>яку́х?</i>) сі́ніх

with inanimate nouns*Hard endings*

Gender	Nom. Sing. (1)	Acc. Sing. (4)	Nom. Pl. (1)	Acc. Pl. (4)
m.	(<i>яку́й?</i>) до́брый	(<i>яку́й?</i>) до́брый	(<i>які?</i>) до́бри	(<i>які?</i>) до́бри
f.	(<i>яка́?</i>) до́бра	(<i>яку́?</i>) до́бру	(<i>які?</i>) до́бри	(<i>які?</i>) до́бри
n.	(<i>яке́?</i>) до́бре	(<i>яке́?</i>) до́бре	(<i>які?</i>) до́бри	(<i>які?</i>) до́бри

Soft endings

Gender	Nom. Sing. (1)	Acc. Sing. (4)	Nom. Pl. (1)	Acc. Pl. (4)
m.	(<i>яку́й?</i>) сі́ній	(<i>яку́й?</i>) сі́ній	(<i>які?</i>) сі́ні	(<i>які?</i>) сі́ні
f.	(<i>яка́?</i>) сі́ня	(<i>яку́?</i>) сі́ню	(<i>які?</i>) сі́ні	(<i>які?</i>) сі́ні
n.	(<i>яке́?</i>) сі́нє	(<i>яке́?</i>) сі́нє	(<i>які?</i>) сі́ні	(<i>які?</i>) сі́ні

Це мій друг (1) – друг (*яку́й?*) → до́брый. Це мій до́брый друг (1).

Я маю дру́га (4) – дру́га (*якого?*) → до́брого. Я маю до́брого дру́га (4).

Це моя́ по́друга (1) – по́друга (*яка́?*) → до́бра. Це моя́ до́бра по́друга (1).

Я маю по́другу (4) – по́другу (*яку́?*) → до́бру. Я маю до́бру по́другу (4).

Це мої́ дру́зи (1) – дру́зи (*які?*) → до́бри. Це мої́ до́бри дру́зи (1).

Я маю дру́зів (4) – дру́зів (*яку́х?*) → до́брих. Я маю до́брих дру́зів (4).

Це текст (1) – текст (*яку́й?*) → складні́й. Це складні́й текст (1).

Я чита́ю текст (4) – текст (*яку́й?*) → складні́й. Я чита́ю складні́й текст (4).

Це текст (1) – текст (*яку́й?*) → прості́й. Це прості́й текст (1).

Я чита́ю текст (4) – текст (*яку́й?*) → прості́й. Я чита́ю прості́й текст (4).

Це му́зика (1) – му́зика (*яка́?*) → га́рна. Це га́рна му́зика (1).

Я слу́хаю му́зику (4) – му́зику (*яку́?*) га́рну. Я слу́хаю га́рну му́зику (4).

Це сло́во (1) – сло́во (яке́?) → нове́. Це нове́ сло́во (1).

Я пишú сло́во (4) – сло́во (яке́?) → нове́. Я пишú нове́ сло́во (4).

Це слова́ (1) – слова́ (які́?) → нові́. Це нові́ слова́ (1).

Я пишú слова́ (4) – слова́ (які́?) → нові́. Я пишú нові́ слова́ (4).

Це кúртка (1) – кúртка (яка́?) → сі́ня. Це сі́ня кúртка (1) [*Soft ending*].

Я маю́ кúртку (4) – кúртку (яку́?) → сі́ню. Я маю́ сі́ню кúртку (4) [*Soft ending*].

Завдання 15. Допишіть закінчення прикметників. Write down the endings of the adjectives.

Це (який?) нов... гурто́житок. Це (яке?) висок... дере́во. Це (яка?) черво́н... рúчка. Це (які?) стар... буди́нки.

Я купу́ю (яку́?) чо́рн... ка́ву. Ти купу́єш (який?) бі́л... хлі́б. Він купу́є (яке?) сві́ж... молоко́. Ми купу́ємо (які́?) вели́к... я́блука. Ви купу́єте (яку́?) сі́н... рúчку. Вони́ купу́ють (який?) нов... о́дяг. Я купу́ю (яке?) нов... взуття́.

person	вивча́ти – I (to learn)		могти́ – I (to be able, can)	
	singular	plural	singular	plural
1	вивча́ю	вивча́ємо	мо́жу	мо́жемо
2	вивча́єш (вивча́й!)	вивча́єте (вивча́йте!)	мо́жеш	мо́жете
3	вивча́є	вивча́ють	мо́же	мо́жуть

Завдання 16. Читайте. Read.

Я вивча́ю украї́нську мо́ву. Ти вивча́єш украї́нську мо́ву. Він (вона́) вивча́є украї́нську мо́ву. Ми вивча́ємо украї́нську мо́ву. Ви вивча́єте украї́нську мо́ву. Вони́ вивча́ють украї́нську мо́ву. Ахме́де, вивча́й украї́нську мо́ву! Студе́нти, вивча́йте украї́нську мо́ву. Я мо́жу вивча́ти украї́нську мо́ву. Ти мо́жеш вивча́ти украї́нську мо́ву. Він (вона́) мо́же вивча́ти украї́нську мо́ву. Ми мо́жемо вивча́ти украї́нську мо́ву. Ви мо́жете вивча́ти украї́нську мо́ву. Вони́ мо́жуть вивча́ти украї́нську мо́ву.

Ой, яка́ чудо́ва украї́нська мо́ва!

Який? (-а́? -е́? -і́?)	Чудо́вий (-а, -е, -і)
Як?	Чудо́во

Він чудо́во зна́є украї́нську мо́ву. Як він зна́є украї́нську мо́ву? – Чудо́во!
Вона́ чудо́во чита́є. Як вона́ чита́є? – Чудо́во! Як спра́ви? – Чудо́во!

(мóжу, мóжеш, мóже, мóжемо, мóжете, мóжуть) + infinitive

Я мóжу вивчáти українську мóву. Ти мóжеш іті. Він (вона) мóже пісати тест. Ми мóжемо сідáти. Ви мóжете слóхати мóзику. Вони мóжуть читáти нові словá. Я мóжу йти?

Нові словá / New words

Ukrainian	English	Ukrainian	English
англійський, -а, -е, і	English	пісня	song
аудиторія	lecture-room	покупець	buyer, customer
взуття	foot-wear, boots and shoes	прапор	flag
вїбач(те)	excuse me	продавати (I)	to sell
вивчати (I)	to learn	продавець	shop-assistant, seller
вірш	poem	проспект	avenue
вмирати (I)	to die	простий, -а, -е, -і	simple, easy
вокзал	(railway) station	прямо	straight
герой	hero	свіжий, -а, -е, -і	fresh
грівня	hryvnia	секретар	secretary
гроші (pl.)	money	складний, -а, -е, -і	difficult
давати (I)	to give	станція	station
два, дві	two	товар	wares, goods
календар	calendar	товариш	fellow
кого?	whom?	три	three
купувати (I)	to buy	український, -а, е, -і	Ukrainian
лабораторія	laboratory	фрукти (pl.)	fruits
множинá	plural	число	number
музей	museum	чотири	four
музика	music	чудовий, -а, -е, -і	wonderful, excellent, beautiful
овочі (pl.)	vegetables	чудово	excellently, perfectly
один, одна, одне, одні	one	школа	school
однинá	singular	школяр	schoolboy
одяг	clothes		

Урок 7 (Lesson 7)

Завдання 1. Читайте. Read.

Доброго, синього, чудового, гарного, білого, чорного, великого, малого, маленького, рідного, сірого, жовтого, різного, однакового, блакитного, голубого, низького, високого, приємного, медичного, Сумського, українського, англійського, складного, простого, червоного, рожевого, коричневого, зеленого, фіолетового, помаранчевого, якого, одного.

Завдання 2. Розкрийте дужки, використавши відповідні форми дієслів.
Open the brackets using the correct verb forms:

1. Студенти (читати) і (писати). 2. Сестра (слухати) музику. 3. Ми (читати) тексти. 4. Ти (сідати) в автобус. 5. Я (йти) ліворуч. 6. Хто (писати) букви? 7. Ви (запрошувати) мене? 8. Я дуже (дякувати). 9. Ти (мати) олівець? 10. Вони (знати) урок. 11. Оксана й Людмила (йти) праворуч. 12. Ми тут (жити). 13. Вони (вивчати) українську мову. 14. Він (купувати) один хліб і один батон. 15. Продавець (давати) товар. 16. Ви (продавати) рибу? 17. (Дати) одну чорну каву, будь ласка! 18. Ви (купувати) синю куртку. 19. Ти (йти) поруч. 20. Він чудово (знати) українську мову. 21. Ми (могти) йти? 22. Тут ви (могти) купувати зошити.

Завдання 3. Запишіть іменники в три колонки відповідно до їхнього роду. Write down the following nouns into three columns according to their gender.

Чоловічий рід (m)	Жіночий рід (f)	Середній рід (n)

Сонце, капуста, огірок, місце, прапор, аудиторія, дерево, стілець, вікно, вокзал, будинок, ліжко, гривня, яблуко, хлопець, їжа, герой, молоко, сир, риба, хліб, книжка, море, помідор, питання, олівець, ручка, фото, шапка, рис, сестра, апельсин, светр, сукня, цибуля, картопля, морква, ковбаса, м'ясо, куртка, шарф, шафа, стіл, магазин, папір, диван, товар, озеро, явище, взуття, прощання, медицина, календар, лабораторія, музей, пісня, покупець, станція, число, товариш.

Завдання 4. Читайте. Read.

Апельсин, банан, яблуко – це фрукти (*pl.*)

Картопля, цибуля, морква, капуста, огірок, помідор – це овочі (*pl.*).

Хліб, молоко, м'ясо, ковбаса, риба, сир, рис – це продукти (*pl.*).

Стіл, стілець, ліжко, шафа, диван – це меблі (*pl.*).

Куртка, шапка, шарф, рукавички, светр, сукня, штани, костюм, сорочка – це одяг.

Зошит, ручка, олівець, папір – це канцтовари (канцелярські товари) (*pl.*).

«Продукти», «М'ясо», «Меблі», «Канцтовари», «Одяг», «Взуття», «Супермаркет» - це магазини (*pl.*).

Граматика

Теперішній час дієслів (продовження)

The Present Tense of the Verbs (continuation)

The Present tense of verbs of the **second conjugation (II)** is formed by adding personal Present tense endings to the stem of the verb. The stem of the verb of the second conjugation may be found by dropping the infinitival ending *-ти* with the vowel preceding it: *сто-яти* (to stand); *бачити* (to see).

Here is a table of personal Present tense endings of verbs of the second conjugation group:

The verb's stem ends in a vowel: стояти (to stand) – сто- (II)		The verb's stem ends in a consonant: бачити (to see) – бач- (II)	
я сто-ю	ми сто-їмо	я бач-у	ми бач-имо
ти сто-їш (стій!)	ви сто-їте (стійте!)	ти бач-иш	ви бач-ите
він (вона, воно) сто-ять	вони сто-ять	він (вона, воно) бач-ить	вони бач-ать

Note. Verbs of the second conjugation whose stem ends in **-б, -п, -в** (*роб-, люб-*) get an intermediary **-л** before the personal endings in the 1st person singular and the 3d person plural, moreover, it softens the personal endings into **-ю** and **-ять** respectively:

perso n	робити -- II (to do)		любити – II (to love)	
	singular	plural	singular	plural
1	роблю	робимо	люблю	любимо
2	робиш (роби!)	робите (робіть!)	любиш (люби!)	любите (любіть!)
3	робить	роблять	любить	люблять

The use of the Present tense

The Present tense denotes an action which is:

1. *not completed* and is *going on now*: *Зараз я замовляю чай* (I am ordering tea now);

2. *repetitive, habitual* action in the present: *Я завжди замовляю чай* (I always order tea).

Thus, the Ukrainian Present tense corresponds to the English Present Indefinite and Present Continuous tenses.

Завдання 5. Читайте. Read.

2

1

2

1

Що ти робиш? – Я читаю книжку. Що ви робите? – Ми слухаємо музику.

Що вона робить? – Вона читає текст. Що він робить? – Він піше диктант. Що ми робимо? – Ми пішемо тести. Що роблять студенти? – Вони слухають викладача.

Я люблю чай. А ти любиш чай? – Ні, я люблю молоко. Що любить робити Марія? – Марія любить читати. Хто ще любить читати? – Я люблю читати. А ти любиш читати? – Так, люблю. Що ви читаете? – Я читаю книжку. Читайте, будь ласка. Андрію, читай текст.

Я стою ліворуч. Ти стоїш праворуч. Ми стоїмо поруч. Де ви стоїте? Вони стоять поруч. Де стоїть Іван?

Я бачу дерево. Ти бачиш хлопця. Він бачить дівчину. Ми бачимо автобус. Ви бачите аптеку. Вони бачать студентів. Що ви бачите? – Ми бачимо озеро. Кого ти бачиш? – Я бачу викладача.

Завдання 6. Дайте відповіді на питання, використовуючи таблицю. Write the answers to the questions. Use the table given below.

Хто це? Кого ти бачиш? Кого ти можеш бачити? / Що це? Що ти бачиш? Що ти можеш бачити?

Зразок / Model: *Хто це? – Це викладач. - Кого ти бачиш? – Викладача / Я бачу викладача. – Кого ти можеш бачити? – Викладача / Я можу бачити викладача.*

Що це? – Це книжка. – Що ти бачиш? – Книжку / Я бачу книжку. – Що ти можеш бачити? – Книжку / Я можу бачити книжку.

Nom. case (1)		Acc. case (4)	
Хто?	Що?	Кого?	Що?
друг (sing.)		дру́га (sing.)	
	авто́бус (sing.)		авто́бус (sing.)
по́друга (sing.)		по́другу (sing.)	
	апте́ка (sing.)		апте́ку (sing.)
	мо́ре (sing.)		мо́ре (sing.)
дру́зи (pl.)		дру́зів (pl.)	
	столи́ (pl.)		столи́ (pl.)
по́други (pl.)		по́друг (pl.)	
	ру́чки (pl.)		ру́чки (pl.)
	озе́ра (pl.)		озе́ра (pl.)

person	му́сити – II (must)		диві́тися – II (to look, to watch)		вчі́тися/учі́тися – II (to study)	
	singular	plural	singular	plural	singular	plural
1	му́шу	му́симо	дивлю́ся (-сь)	ді́вимося	вчу́ся	вчимо́ся
2	му́сиш	му́сите	ді́вишся (ді́вись!)	ді́витесь (-сь) (ді́віться!)	вчі́шся (вчись!)	вчите́ся (-сь) (вчі́ться!)
3	му́сять	му́сять	ді́вяться	ді́вляться	вчі́ться	вча́ться

Завдання 7. Читайте. Read.

Ді́вишся, вчі́шся → шся [с':а]; ді́вяться, ді́вляться, вчі́ться, вча́ться → тья [ц':а]

---	---	---	---	---
мушу	мусити	дивлюся	дивимося	дивитися
мусиш	мусимо	дивіться!	дивитесь	
мусить	мусите	вчимося		
мусяць	дивишся	вчитесь		
вчуся	дивиться			
вчишся	дивляться			
вчиться	вчитися			
вчаться				
вчіться!				

Я дивлю́ся телеві́зор. Ти диви́шся серіа́л? Він диви́ться календа́р. Ми диви́мося ціка́ву телепереда́чу. Ви диви́теся телевізі́йні нові́ни? Вони́ диви́ються ціка́вий фі́льм.

Я тут вчу́ся. Як ти вчи́шся? Він вчи́ться до́бре. Ми вчимо́ся в СумДУ. Тут ми вивча́ємо медици́ну. Як ви вчите́ся? Вони́ до́бре вча́ться. Інозе́мці вивча́ють украї́нську мо́ву.

«Учі́теся, браті́ мої́, ду́майте, чита́йте!» (*Тара́с Шевче́нко*). Тара́с Шевче́нко – вели́кий украї́нський пое́т.

Я му́шу йти́. Ти му́сиш вчи́тися. Він му́сить робі́ти це. Ми му́симо чита́ти. Ви му́сите купі́ти квито́к. Вони́ му́сять вивча́ти анато́мію.

Завдання 8. Допишіть закінчення дієслів. Write down the endings of the verbs.

Я зна́... . Ми чита́... . Він люб́... . Ти сіда́... . Ви роб́... . Вона́ чита́... . Я му́ш... . Вони́ сто... . Ви люб́... . Ти сто... . Ми ба́ч... . Вона́ роб́... . Я дивл́...ся. Ти вч́...ся. Він му́с... . Ми вч́...ся. Ви дів́...ся. Вони́ пиш́... . Ти зна́... . Ви чита́... . Ми сто... . Я люб́... . Вони му́с... . Вона ба́ч... . Вони дів́... . Ви вч́...ся.

- Ви зна́єте, хто це? - Так, я зна́ю. (Так, я зна́ю, хто це). - Ні, я не зна́ю. (Ні, я не зна́ю, хто це).

Я (не) зна́ю,	<i>хто він</i>
	<i>як його́ зва́ти</i>
	<i>де мій дру́г</i>
	<i>хто це</i>
	<i>що це</i>
	<i>де її́ кні́жка</i>
	<i>чий це оліве́ць</i>
	<i>чия́ це ру́чка</i>
	<i>чиє́ тут фо́то</i>
<i>чи́ї це зо́шити</i>	

Завдання 9. Читайте. Read.

2	3	1
Хто це?	Ви знаєте, хто це?	Я знаю, хто це.
Хто він?	Ви знаєте, хто він?	Я не знаю, хто він.
Як його звати?	Ви знаєте, як його звати?	Я не знаю, як його звати.
Де Мико́ла?	Ви знаєте, де Мико́ла?	Я знаю, де він.
Де Тетя́на?	Ви не знаєте, де Тетя́на?	Я не знаю, де вона́.
Що це?	Ви не знаєте, що це?	Я знаю, що це.
Чий це календа́р?	Ви не знаєте, чий це календа́р?	Я не знаю, чий він.
Чия́ це су́мка?	Ви не знаєте, чия́ це су́мка?	Я знаю, чия́ вона́.
Чи́є це взуття́?	Ви не знаєте, чи́є це взуття́?	Я не знаю, чи́є воно́.
Чи́ї це чашки́?	Ви не знаєте, чи́ї це чашки́?	Я не знаю, чи́ї вони́.

Я думаю, що це цікавий предмет. Ти думаєш, що це наш автобус? Викладач думає, що студент знає урок. Ми думаємо, що Суми – красиве місто. Ви думаєте, що квитки дорогі? Вони думають, що це гарне місце.

Гра́матика**Чи́сла і числі́вники**

Numbers and numerals

число́	скі́льки?	котри́й?	число́	скі́льки?	котри́й?
1	оди́н	пе́рший	11	оди́надцять	оди́надцятий
2	два	дру́гий	12	двана́дцять	двана́дцятий
3	три	тре́тій	13	трина́дцять	трина́дцятий
4	чоти́ри	четве́ртий	14	чотирна́дцять	чотирна́дцятий
5	п'ять	п'я́тий	15	п'ятна́дцять	п'ятна́дцятий
6	шість	шо́стий	16	шістна́дцять	шістна́дцятий
7	сі́м	сьо́мий	17	сімна́дцять	сімна́дцятий
8	ві́сім	во́сьмий	18	вісімна́дцять	вісімна́дцятий
9	де́в'ять	дев'я́тий	19	дев'ятна́дцять	дев'ятна́дцятий
10	де́сять	деся́тий	20	два́дцять	двадця́тий

число	скільки?	котрий?	число	скільки?	котрий?
30	тридцять	тридцятий	300	триста	трьохсотий
40	сорок	сороковий	400	чотириста	чорирьохсотий
50	п'ятдесят	п'ятдесятий	500	п'ятсот	п'ятисотий
60	шістдесят	шістдесятий	600	шістсот	шестисотий
70	сімдесят	сімдесятий	700	сімсот	семисотий
80	вісімдесят	вісімдесятий	800	вісімсот	восьмисотий
90	дев'яносто	дев'яностий	900	дев'ятсот	дев'ятисотий
100	сто	сотий	1000	тисяча	тисячний
200	двісті	двохсотий	2000	дві тисячі	двохтисячний

Завдання 10. Читайте. Read.

Котрий? (-а, -е, -і) = Який? (-а, -е, -і)

Це гуртожиток номер три. – Який це гуртожиток? – Третій.

Це кімната номер триста чотири. – Яка це кімната? – Триста четверта.

Це аудиторія номер сто п'ятнадцять. – Яка це аудиторія? – Сто п'ятнадцята.

Це завдання номер сім. – Яке це завдання? – Сьоме.

Який зараз рік? – Дві тисячі ... -ий (20...-ий). Зараз 20...-ий рік.

Зараз 12.00. – Котра година? – Зараз дванадцята година.

Зараз 21.00. – Котра година? – Двадцять перша.

Це автобус номер п'ятдесят дев'ять. – Який це автобус? – Пятдесят дев'ятий.

Це 8-ий поверх. – Який це поверх? – Восьмий.

Скільки коштує квиток? – Два п'ятдесят.

Кóштувати (*to cost*)

Він (вона, воно) коштує

Вони коштують

Молоко коштує п'ятнадцять гривень.
гривень.

Джинси коштують сімсот

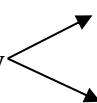
Приймєнники

Prepositions

A preposition is a word that, together with the endings of nouns, pronouns and adjectives, helps to relate words to each other in a sentence. Here are some prepositions which are followed by a noun or pronoun in accusative case (4)

- **у/в** (to, into): Сергі́й сідає **в** авто́бус. Ми йдемо́ **в** університет. Студенти йдуть **у** ліка́рню;

- **на** (to): Я йду **на** урoк (**на** па́ру, **на** робо́ту, **на** пра́ктику, **на** екза́мен, **на** за́лік). Ти не йдеш **на** трети́й по́верх?

Хлопець запро́шує дівчину **на** (побáчення, вечéрю, прогу́лянку)
в/у (музе́й, теа́тр, рестора́н, кафе́)

- **за** (for, after дя́кувати): Дякую **за** кві́ти. Ми дякуємо **за** ува́гу.

- **про** (about): Я багáто знаю **про** тебе́. Ти ду́маєш **про** мене́?

Зверніть увагу! Pay attention!

Я (1) – мене́ (4) – про мене́ (4)

Ти (1) – тебе́ (4) – про тебе́ (4)

There is a stress shift in **мене́, тебе́** when they are preceded by a preposition: **про мене́, про тебе́**.

Завдання 11. Розкрийте дужки, ставлячи іменники після прийменників **про** та **за** у знахідному відмінку (4). Open the brackets, put the nouns used with the prepositions **про** та **за** into the Accusative case (4).

1. Про ко́го ти ду́маєш? – Я ду́маю про (по́друга). 2. Про ко́го він ду́має? – Він ду́має про (ти). 3. Ти ду́маєш про (брат)? – Ні, я ду́маю про (сестра́). 4. Про що ви ду́маєте? – Ми ду́маємо про (сім'я́). 5. За що він дякує? – Він дякує за (ува́га). 6. Катери́на дякує за (ка́ва).

Завдання 12. Завершіть речення, використовуючи правильне закінчення знахідного відмінка (4). Write out the following sentences in full, putting the words in brackets into correct forms (the accusative case - 4).

	m	f	n	pl.
Я читаю про	(геро́й)	(медици́на)	(со́нце)	(нові́ни)
Ми ду́маємо про	(за́лік)	(бабу́ся)	(життя́)	(виклада́чі)
Марія́ йде на	(пе́рший урoк)	(дру́га па́ра)	(о́зеро)	(практи́чні заняття́)
Вони́ вивчають	(нові́й предме́т)	(медици́на)		(дитя́чі хвороби́)
Ви купу́єте	(сі́рий светр)	(свіжа́ ри́ба)	(молоко́)	(овочі́ і фру́кти)
Ти люби́ш	(бі́лий хлі́б)	(ковбаса́)	(ма́сло)	(ді́ти)
Друг запро́шує у/в	(теа́тр)	(кав'я́рня)	(кафе́)	
Він запро́шує на	(майдáн)	(прогу́лянка)	(побáчення)	
Я дякую́ за	(подару́нок)	(кни́жка)		(кві́ти)

Завдання 13. Читайте текст. Read the text.

Менé звáти Алí. Я студéнт-інозéмець.

Сьогóдни сýбота. Я і мій друг Ана́с сiда́ємо в п'ятдеся́т дев'я́тий авто́бус, купу́ємо квиткі́ за два п'ятдеся́т і їдемо в центр. Ось і торгове́льний центр «Мануфакту́ра». Тут ми ба́чимо суперма́ркет «Сiльпо́». Суперма́ркет – це дýже вели́кий магази́н. Ми любимо цей магази́н. Ми зна́ємо, що тут ми мо́жемо купува́ти різні́ това́ри. Ось я ба́чу хлі́бний ві́дділ. Тут є різні́ продúкти: хлі́б чо́рний і бі́лий, батóни, пирі́жкі. Ми купу́ємо два батóни і різні́ пирі́жкі. По́тім ми йдемо́ в м'я́сний ві́дділ. Тут є сві́же м'ясо́, пті́ця. По́руч ковба́сний ві́дділ. Тут продаю́ть ковбасу́ й сир. Продаве́ць – прие́мна дiвчина. Ї́ звáти Оле́на.

- Дóбрий день, Оле́но!
- Дóбрий день!
- Скiльки ко́штує цей сир?
- Сто два́дцять грiвень за кілогра́м.
- Да́йте трiста гра́мів, будь ла́ска!
- Ось ваш сир!
- Дя́куємо!
- Прихо́дьте ще!

Лiво́руч продаю́ть óвочі́ і фру́кти. Тут ми купу́ємо карто́плю, цибу́лю, капу́сту, мо́ркву, я́блука, апельси́ни, бана́ни. Я́блука сьогóдни дешéві, а цибу́ля дорога́. По́тім ми купу́ємо рис, цу́кор, сiль, оли́вкову оли́ю.

Ми йдемо́ на дру́гий по́верх. Друг за́прошує мене́ в кафе́. Тут ми замовля́ємо чо́рну ка́ву і во́ду.

- Котра́ годiна?
- Двана́дцята. Ми му́симо йти до́дому.

На́ші сýмки дýже важкі́. Тому́ ми поверта́ємося в гурто́житок на таксі́.

Завда́ння до те́ксту. Tasks to the text

1. Від іменникiв утворити прикметники. Form adjectives from the following nouns.

Хлі́б → хлі́бний

Ковбаса́ →

М'ясо́ →

Молоко́ (к/ч) →

Дешевий (+) # дорогий (-)

Дешевий товар, дорогой товар, дешева ковбаса, дорога ковбаса, дешево масло, дорогое масло, дешеві продукти, дорогі продукти.

Купувати (як?) дешево. Продавати (як?) дорого.

Який? (-а, -е, -і)	Дорогий (-а, -е, -і)	Дешевий (-а, -е, -і)
Як?	Дорого	Дешево

Іти # їхати

person	іти (йти) – I (to go on foot)		їхати – I (to go by vehicle)	
	singular	plural	singular	plural
1	іду́ (йду)	ідемо́ (йдемо́)	їду́	їдемо́
2	іде́ш (йдеш)	іде́те (йдете́)	їде́ш	їде́те
3	іде́ (йде́)	іду́ть (йдуть)	їде́	їду́ть

Хлопчик іде. Люди йдуть. Автобус їде (іде). Ми сідаємо в автобус і їдемо в центр. Ти їдеш на таксі.

2. Дайте відповіді на питання. Answer the questions.

- 1) Хто такий Алі? (*Хто це? = Хто це такий? / Хто це така? / Хто це такі?*)
- 2) Який сьогодні день?
- 3) У якій автобус сідають друзі?
- 4) Скільки коштує квиток?
- 5) Що таке супермаркет? (*Що це? = Що це таке?*)
- 6) Що купують друзі?
- 7) Який хліб вони купують?
- 8) Які овочі вони купують?
- 9) Що вони замовляють у кафе?
- 10) Як друзі повертаються в гуртожиток?

Нові слова / New words

Ukrainian	English	Ukrainian	English
бачити (II)	to see	новіни (pl.)	news
важкий, -а, -е, -і	heavy, hard	огірок	cucumber
вечеря	supper	олія	oil
відділ	department	папір	paper

вчі́тися (учі́тися) (II)	to study	па́ра	pair
годи́на	hour	пирі́жк	pie, patty
дешеві́й, -а, -е, -і	cheap	побаче́ння	meeting, appointment
диві́тися (II)	to look	поверта́тися (I)	to come back, to return
дитячий, -а, -е, -і	child's, children's, childish	по́верх	floor
дорогі́й, -а́, -е́, -і́	expensive	подару́нок	present, gift
ду́мати (I)	to think	пое́т	poet
журна́л	magazine	помідо́р	tomato
завжди́	always	по́руч	near, beside
за́лік	test	пра́ктика	practice
замо́вляти (I)	to order	предме́т	subject
ї́хати (I)	to go by vehicle	прогу́лянка	walk
кав'я́рня	coffee shop, café	продукти (<i>pl.</i>)	food-stuff, foods products
канцтова́ри (канцеля́рські товари)	stationery	пти́ця	poultry
капу́ста	cabbage	рис	rice
карто́пля	potatoes	рі́к	year
квито́к	ticket	роби́ти (II)	to do
кві́ти (<i>pl.</i>)	flowers	робо́та	work
ковбаса́	sausage	се́ріал	serial
костю́м	suit, costume	скі́льки?	how many?
котри́й? -а́, -е́, -і́	which one?	сто́яти (II)	to stand
ко́штувати (I)	to cost	субо́та	Saturday
красиві́й, -а, -е, -і	beautiful	телевізі́йний, -а, -е, -і	televisional
ліка́рня	hospital	телеві́зор	TV-set, television
люби́ти (II)	to love	телепереда́ча	TV program, TV show
ме́блі (<i>pl.</i>)	furniture	ува́га	attention, care
медици́на	medicine	хвороба́	illness
мо́рква	carrot	цибу́ля	onion
му́сити (II)	to must	ціка́вий, -а, -е, -і	interesting

Урок 8 (Lesson 8)

Завдання 1. Читайте. Read.

Голова́, гурто́житок, геро́й, грівня, гро́ші, годі́на, га́рний, голу́бий, гаря́чий, грама́тика, вокза́л [г], рюкза́к [г], мо́гті, ле́гкий [х], ле́гко [х], ні́гті [х], прогу́лянка, англíський, сього́дні, пога́ний, о́рган, га́ва, гу́дзик, га́нок.

Лексічна робота / Lexical work

Який? (-а́, -е́, -і́)	Легкий (-а́, -е́, -і́)	Важкий (-а́, -е́, -і́)
Як?	Легко	Важко

<p>ле́гкий # ва́жкий ле́гко # ва́жко</p>
--

Легкий – 1) *light*: легкий рюкзак, легка сумка, легкий сніданок; 2) *easy*: легке завдання, легкий урок.

Він легко вчиться. Вам легко вивчати українську мову?

Важкий – 1) *heavy*: важкий рюкзак, важка сумка, важкий метал (*heavy metal*); 2) *difficult*: важкий предмет, важка тема, важке завдання (= складний, -а́, -е́).

Вивчати українську мову важко. Пацієнт важко дихає.

Га́ва (*crow*) – це великий чорний птах (*bird*).

Гудзик – *button*; **га́нок** – *porch*; **ні́гті** – *nails*; **рюкзак** – *backpack*; **о́рган** – *organ*.

Завдання 2. Завершіть речення, використовуючи правильне закінчення знахідного відмінка. Write out the following sentences in full, putting the words in brackets into correct forms (the accusative case - 4).

	m	f	n	pl.
Я їду на	(вокза́л)	(робо́та)	(мо́ре)	(заня́ття)
Ми йдемо́ в	(ні́чний клуб)	(ліка́рня)	(мі́сто)	(кімна́ти)
Вона́ йде на	(майдáн)	(дру́га пара)	(побáчення)	(лекці́ї)
Ти вивча́єш	(но́вий предмет)	(педіатрі́я)		(рі́зні хворóби)
Він купу́є	(сі́ний рюкза́к)	(карто́пля)	(сві́же м'ясо)	(я́йця)
Ви любите	(зелéний чай)	(здоровá їжа)	(са́ло)	(племі́нники)

О́рган (*який?*) хвóрий → хвóрий о́рган. Сéрце (*яке?*) хвóре → хвóре се́рце. Рука́ (*яка?*) хвóра → хвóра рука́. Лю́ди (*які?*) хвóрі → хвóрі лю́ди.

Хво́рий (adjes.) → **хво́рий** (noun, m.).

Хво́ра (adjes.) → **хво́ра** (noun, f).

Хво́рі (adjes.) → **хво́рі** (noun, pl.).

Завдання 3. Заповніть таблицю. Fill in the table.

огляда́ ти – I (to examine)		признача́ ти – I (to prescribe)	
Я	МИ	Я	МИ
ТИ	ВИ	ТИ	ВИ
ВІН (ВОНА́, ВОНО́)	ВОНІ́	ВІН (ВОНА́, ВОНО́)	ВОНІ́

Лі́кар огляда́є (*кого?*) паціє́нта, хво́рого, хво́ру, паціє́нтів, хво́рих (4).

Я огляда́ю (*кого?*) паціє́нта, хво́рого, хво́ру, паціє́нтів, хво́рих (4).

Він признача́є (*що?*) лікува́ння (4). Лі́кар признача́є (*що?*) лі́ки (4).

Грама́тика

Ві́ди дієслі́в / Verbal aspect

Verbal aspect is to do with the way in which an action is viewed Ukrainian verbs have two aspects: **imperfective** (**недоко́наний вид**) and **perfective** (**доко́наний вид**).

The imperfective aspect denotes that something is happening right now, was happening or will be happening at a particular moment. It can also denote an action that is regular:

За́раз лі́кар огляда́є хво́рого (the present tense).

Вчо́ра лі́кар огляда́в паціє́нтів (the past tense).

За́втра лі́кар бу́де огляда́ти студе́нтів (the future tense).

Лі́кар щодня́ огляда́є паціє́нтів (the present tense, regular action).

The perfective aspect denotes that the action has already commenced or has been completed in the past or will have been completed in the future:

Лі́кар призна́чив лікува́ння (the past tense).

За́втра лі́кар призна́чить лікува́ння (the future tense).

Perfective verbs cannot therefore have a present tense, as the present tense is used for actions that are either in progress now, or are repeated.

How are aspects formed? Unfortunately no rules can be given. Here are a few examples:

Perfective verbs have been formed from imperfective verbs by the addition of a prefix :		Imperfective verbs are formed by means of the suffixes -ва or -ува/-юва		Compare from:	
Imperfective (що робі́ти?)	Perfective (що зробі́ти?)	Imperfective (що робі́ти?)	Perfective (що зробі́ти?)	Imperfective (що робі́ти?)	Perfective (що зробі́ти?)
чита́ти	прочита́ти	дава́ти	да́ти	вивча́ти	ві́вчити
писа́ти	написа́ти	продава́ти	продáти	замовля́ти	замóвити
робі́ти	зробі́ти	купува́ти	купи́ти	сіда́ти	сі́сти
пи́ти	ві́пити	запро́шувати	запросі́ти	признача́ти	призна́чити
ї́сти	з'ї́сти	встава́ти	вста́ти	огляда́ти	огля́нути
ба́чити	поба́чити	умива́тися	умі́тися	говорі́ти	сказа́ти

Мину́лий час дієслі́в

The Past tense of the Verbs

It is very easy to form the past tense of verbs in Ukrainian. The important points to bear in mind are the **gender** and **number** of the subject. Past tense forms are formed by means of adding suffixes and endings of the past tense to the infinitive stem of the verb. The suffix **-в** denotes a masculine singular ending. It changes to **-ла** to form the feminine (-ла) and neuter (-ло) singular endings and the plural ending for all genders (-ли).

The infinitive stem	Він (m)	Вона (f)	Воно (n)	Вони (pl.)
Чита́-ти (<i>imperf.</i>)	чита́в	чита́ла	чита́ло	чита́ли
Прочита́-ти (<i>perf.</i>)	прочита́в	прочита́ла	прочита́ло	прочита́ли
Давá-ти (<i>imperf.</i>)	давáв	давáла	давáло	давáли
Да́-ти (<i>perf.</i>)	дав	далá	далó	дали́
Говори́-ти (<i>imperf.</i>)	говори́в	говори́ла	говори́ло	говори́ли
Сказа́-ти (<i>perf.</i>)	сказа́в	сказа́ла	сказа́ло	сказа́ли
Бу́-ти (<i>imperf.</i>)	був	була́	було́	були́

Завдання 4. Прочитайте. Заповніть таблицю. Read. Fill in the table.

1. Студентка читала текст. 2. Лікар оглянув хворого. 3. Масло коштувало двадцять три гривні. 4. Батьки запрошували дітей. 5. Альберт писав тест. 6. Сонце сідало. 7. Хлопець призна́чив побачення. 8. Обличчя було́ приємне. 9. Ми купували овочі. 10. Я вивчила нові слова́. 11. Вони́

слухали викладача. 12 Маріна слухала музику. 13 Абдулла щодня сідав у п'ятдесят дев'ятий автобус. 14. Пацієнт слухав лікаря. 15. Друзі їхали в торговельний центр «Мануфактура». 16. Ліжко стояло ліворуч. 17. Шафа стояла праворуч. 18. Ніна поверталася в гуртожиток. 19. Студенти-іноземці вивчали українську мову. 20. Пацієнт важко дихав. 21. Гава сідала на ганок.

Past tense forms

Він (m)	Вона́ (f)	Вонó (n)	Воні́ (pl.)

Завдання 5. Випишіть дієслова минулого часу. Write out the past tense forms of the verbs.

Маю, сідали, давайте, вчимося, дивівся, продавала, коштує, коштувало, думати, їхав, призначають, оглянув, любила, повертається, мусити, запрошуєте, дякувати, вмирали, живе, жила, знав, дав, вивчили, продають, замовляв, стоїш, мусили, сідати, писала, читає, був, говорити, сказав, прочитав, призначила, сідало, дивишся, вчитися, мав, ідіть, вчилися, вставати, умівся, побачили, зробити, сказали.

Here are some past tense form of verbs that you already know that are not quite so straight forward:

The infinitive stem	Past tense forms			
	Він (m)	Вона́ (f)	Вонó (n)	Воні́ (pl.)
<u>Могти́</u>	ми́г	могла́	могло́	могли́
<u>Іти́ / йти*</u>	ішов / йшов	ішла / йшла	ішло / йшло	ішли / йшли
<u>Їсти</u>	їв	їла	їло	їли

*Remember that the first letter **i** changes to **й** after a word ending in a vowel.

Їсти / з'їсти

person	Present tense forms		Past tense forms
	singular	plural	
1	їм	їмо́	їв, з'їв, їла, з'їла, їло, з'їло, їли, з'їли
2	їси́ (їж!)	їсте́ (їжте!)	
3	їсть	їдять	

Я їм хліб. Ти їси ковбасу. Ми їмо м'ясо. Ви їсте рибу. Вони їдять плов. Хлопчик добре їв. Сашко з'їв два піріжкі. Вони з'їли борщ і вареники. Їжте фрукти, будь ласка! Українці люблять їсти сало.

Борщ, вареники, піріжкі, сало – це українські страви.

Завдання 6. Використайте дієслово **їсти (з'їсти)** у відповідній формі. Put the verb **їсти (з'їсти)** into the correct form:

1. Я (їсти) піріжок. 2. Що ти (їсти)? 3. Ми (їсти) рис і м'ясо. 4. Що вони (їсти)? 5. Що ви вчора (їсти)? 6. Вона (з'їсти) рибу? 7. Зараз вона (їсти) вареники. 8. На сніданок ми завжди (їсти) яйця. 9. Миколо, (їсти) борщ! 10. Вчора ми (їсти) картоплю. 11. А де яблука? – Яблука (з'їсти) Мері.

Завдання 7. Утворіть форми минулого часу від дієслів. Form the past tense forms from the following verbs.

The infinitive	Past tense forms			
	Він (m)	Вона (f)	Вонó (n)	Вони́ (pl.)
<u>Купува́ти</u> (<i>imperf.</i>)				
<u>Купи́ти</u> (<i>perf.</i>)				
<u>Говори́ти</u> (<i>imperf.</i>)				
<u>Сказáти</u> (<i>perf.</i>)				
<u>Вивча́ти</u> (<i>imperf.</i>)				
<u>Вивчи́ти</u> (<i>perf.</i>)				
<u>Поверта́тися</u> (<i>imperf.</i>)				
<u>Поверну́тися</u> (<i>perf.</i>)				
<u>Вставáти</u> (<i>imperf.</i>)				
<u>Вста́ти</u> (<i>perf.</i>)				

Завдання 8. Читайте текст. Read the text.

Мій день

Мене зва́ти Самі́р. Я студéнт-інозéмець СумДУ. Я живу́ в гурто́житку № 3.

Щодня́ я встаю́ о сьомій годині. Сього́дні я теж встав о сьомій ранку, умівся, поснідав. Мій сніданок був легкий: хліб, сир, чай. Я вийшов на ву́лицю і пішов на зупі́нку. П'ятдесят дев'я́тий авто́бус і́де на ву́лицю Санато́рну. Тут наш меді́чний інститут. Сього́дні у нас було́ чоти́ри па́ри.

Ми слухали лекції, писали конспекти. Потім я пішов у буфет, купив там каву, сік і три пиріжки.

О шістнадцятій годині я повернувся в гуртожиток № 3. Там я читав конспекти, робив практичні завдання, потім слухав музику.

Мій друг запросив мене в кафе. Там ми замовили вечерю: піцу, сік, каву. У кафе я познайомився з красивою дівчиною. Її звали Марина. Вона студентка економічного факультету. Я був радий познайомитися з Мариною. Вона дала мені свій номер телефону. Завтра я можу запросити її в кіно. Мій друг і я повернулися в гуртожиток на таксі. Ось ми і вдома. Час лягати в ліжко. Завтра буде важкий день.

Іти → ішов (*the past tense*); вийти (to go out) → вийшов (went out); піти (to go to) → пішов (went to).

О сьомій (годині) ранку – 7.00; о шістнадцятій годині – 16.00.

Лягати – to lie down; лягати в ліжко – to go to bed.

Вставати # лягати

вчора ← сьогодні → завтра yesterday ← today → tomorrow

Завдання 9. Дайте відповіді на запитання. Answer the questions.

1. Що ви знаєте про Саміра?
2. Де живе Самір?
3. О котрій годині Самір встав?
4. Що він їв на сніданок?
5. Скільки пар було сьогодні у Саміра?
6. Що робили студенти на парах?
7. Що купив Самір у буфеті?
8. О котрій годині Самір повернувся в гуртожиток?
9. Що він робив там?
10. Хто запросив Саміра в кафе?
11. Що замовили друзі в кафе?

Завдання 10. Розкажіть про свій день. Tell about your day.

Нові слова / New words

Ukrainian	English	Ukrainian	English
борщ	borsch	огляда́ти (I) (пацієнта), (<i>imperf.</i>)	to examine
бу́ти (I), (<i>imperf.</i>)	to be	о́рган	organ
важкий, -а́, -е́, -і́	1) heavy; 2) difficult	пацієнт	patient
варе́ники	vareniks	призначати (I), (<i>imperf.</i>)	to prescribe
вдо́ма	at home	пта́х	bird
встава́ти (I)	to get up	рюкза́к	backpack
вчо́ра	yesterday	са́ло	lard
говори́ти (II), (<i>imperf.</i>)	to talk	се́рце	heart
га́ва	crow	сказа́ти (I), (<i>perf.</i>)	to say
га́нок	porch	сніда́нок	breakfast
гу́дзик	button	снідати (I)	to breakfast
дихати (I)	to breathe	стра́ва	dish
за́втра	tomorrow	умива́тися (I), (<i>imperf.</i>)	to wash
легкий, -а́, -е́, -і́	1) light; 2) easy	хво́рий, -а, -е, -і	sick
лі́ки (<i>pl.</i>)	medicines	хво́рий (<i>noun</i>)	sick man; patient
лікува́ння	treatment	час	time
ляга́ти (I), (<i>imperf.</i>)	to lie down	щодня́	every day
ні́гті (<i>pl.</i>) /ні́готь	nails / nail		

Завдання 1. Читайте. Read.

A stressed vowel:		An unstressed vowel:	
Ї	Є	И	Е
[í]	[é].	[и ^е]	

а) **Ї** [í]: риба, будинок, лістя, шія, книжка, штани, один, красава, синій;

б) **Є** [é]: абетка, аптека, вечір, модель, небо, стілець, олівець, бібліотека, тепло, музей;

в) [и^е]: літера, сестра, декан, життя, озеро, хлопець, весна, зима, викладач, українець, червоний, високий, питання, приємний, герой, календар, музика, одинна, секретар, товариш, пиріжок, поверх, серіал, телевізор, квиток.

Дерево, дитина, п'яти, університет, виделка, апельсин, зелений, інженер, жити, медичний, низький, вечеря, дешевий, медицина, легкий, серце, предмет.

Завдання 2. Знайдіть зайві слова. Find the odd words.

Мама, тато, дядько, батько, мати – це батькі. Мама, тато, брат, сестра, хлопець, племінник, племінниця, дядько, тітка, бабуся, дідусь – це сім'я. Шафа, ліжка, вікно, стіл, стілець – це меблі. Картпля, капуста, молоко, цибуля, огірок, помідор, морква – це овочі. Апельсин, банан, яйце, яблуко, манго, мандарин – це фрукти. Борщ, піца, вареники, пиріжки, чай, ліки – це страви. Червоний, синій, білий, чорний, різний, коричневий, сірий, голубий, фіолетовий, жовтий, оранжевий – це кольорі.

Завдання 3. Прочитайте діалог. Read the dialogue.

- Дóбрый день!
- Дóбрый день!
- Це кімната № 406 (чотіриста шість)?
- Так. Я тут живу́.
- Я теж тут бу́ду жи́ти.
- Як тебе зва́ти?
- Мене́ зва́ти Ібрагі́м. А як тебе́ звать?
- Мене́ звать Ахме́д.

- Дуже приємно.
- Мені теж. Скільки тобі років?
- Мені двадцять років. А тобі?
- Мені двадцять два роки.
- Звідки ти приїхав?
- Я приїхав з Йорданії. А ти?
- Я приїхав в Україну з Палестини.
- Будь як вдома! Це моє ліжко, а праворуч – твоє.
- Дякую! Приємно було познайомитися з тобою, Ахмède!

Запам'ятай! Remember!

Скільки тобі (Вам) років?	How old are you?
Мені двадцять років	I am 20 years.
Звідки ти приїхав?	Where did you arrive from?
Я приїхав з	I arrived from ...

Рік – роки́ (pl.), один рік, два, три, чотири (двадцять два...) ро́ки;
п'ять, шість ... сто ро́ків.

Завдання 4. Дайте відповіді на запитання. Answer the questions.

1. Як тебе́ (Вас) зва́ти? 2. Як твоє́ (Ваше) прізвище? 3. Скільки тобі́ (Вам) ро́ків? 4. Звідки ти приїхав (Ви приїхали) в Україну?

Грама́тика

Родовій відмінок (2)

The Genitive case (Gen.)

Nouns which denote the starting point of the action and the answer to the question WHERE FROM? are used in the genitive case (2) with a preposition:

- Звідки Ви приїхали?
- Я приїхав з Туреччини (з Палестини, з Гани, з Йорданії, з Індії, з Танзанії).
- Звідки він приїхав?
- Він приїхав з Узбекистану (з Іраку, з Китаю, з Непалу; з Конго, з Марокко).
- Звідки ти повертаєшся? [с':]
- Я повертаюся з Одеси (з Полтави, з Києва, з Харкова, зі* Львова, зі* Стамбула)

*The preposition **з** can also take the form **із** or **зі** if: 1) the word it follows ends with more than one consonant, or 2) the word before which it stands begins with more than one consonant.

There are many other prepositions are used with the genitive case (2): (*без, біля, від, для, до, з-за, з-під, коло, після, проти, серед, у*).

The genitive case (2) is also used after words denoting an unspecified quantity and in the plural after the numerals (except 1, 2, 3, 4, 21, 22, 23, 24...):

- *багато* (much, many, a lot of) *багато книжок* (a lot of books)
- *мало* (little, few, not much, not many) *мало часу* (little time)
- *кілька/декілька* (several, a few) *кілька днів* (a few days)
- *п'ять, одинадцять, сорок* *п'ять років* (5 years)

Related to this is the use of the genitive case in a partitive sense, e.g.:

- *нали́ти ка́ви, ча́ю* (to pour out some coffee, tea).

The genitive case (2) sometimes corresponds to the English –'s ending, e.g.:

Це сестра́ Сті́вена

This is Stephen's sister

Here is a table with the genitive case (2) endings for nouns. You can see from these tables that the accusative case (4) for animate nouns is the same as the genitive (2).

Masculine nouns (animate and inanimate)

Nom. Sing. (1) (<i>хто?</i>)	студéнт	хло́пець	виклада́ч	геро́й
(<i>що?</i>)	університéт	оліве́ць	вірш	музе́й
Gen. Sing. (2) (<i>кого?</i>)	студéнта	хло́ <u>пця</u>	виклада <u>ча́</u>	геро́ <u>я</u>
(<i>чого?</i>)	університéту	олі <u>вця́</u>	вір <u>ша</u>	музе́ <u>ю</u>
Nom. Pl. (1) (<i>хто?</i>)	студéнти	хло́ <u>пці</u>	виклада <u>чі</u>	геро́ <u>ї</u>
(<i>що?</i>)	університéти	олі <u>вці́</u>	вір <u>ші</u>	музе́ <u>ї</u>
Gen. Pl. (2) (<i>кого?</i>)	студéн <u>тів</u>	хло́ <u>пців</u>	виклада <u>чів</u>	геро́ <u>їв</u>
(<i>чого?</i>)	університéт <u>ів</u>	олі <u>вців</u>	вір <u>шів</u>	музе́ <u>їв</u>

Note. There are two possible endings: **-а (-я)** or **-у (-ю)**. The rules for determining which ending can be attached to which noun are complex. We'll provide information on the correct genitive (2) singular ending for all masculine nouns that occur in these lessons e.g.: *час (-у), інститут (-у), школяр (-а), залік (-у), іноземець (-я)*.

Завдання 5. Утворіть форми родового відмінка (2) від іменників. Form the genitive case (2) of the nouns.

Він (Sing.):

(1) (хто?)	брат	друг	пацієнт	товариш	дідусь	іноземець	лікар	герой
(2) (кого?)	-а	-а	-а	-а	-я	-я	-я	-я

Він (Pl.):

(1) (хто?)	браті	друзі	пацієнти	товариші	діду́сі	інозе́мці	ліка́рі	геро́ї
(2) (кого?)								

Він (Sing.):

(1) (що?)	зошит	батон	телевізор	стілець (e//o)	залік	інститут	напій (i//o)
(2) (чого?)	-а	-а	-а	-я	-у	-у	-ю

Він (Pl.):

(1) (що?)	зошити	батони	телевізори	стілці	заліки	інститути	напої
(2) (чого?)							

Feminine nouns (animate and inanimate)

Nom. Sing. (1) (хто?)	студентка	бабуся	Марія	
(що?)	мова	вулиця	аудиторія	модель, ніч
Gen. Sing. (2) (кого?)	студентки	бабусі	Марії	
(чого?)	мови	вулиці	аудиторії	моделі, ночі
Nom. Pl. (1) (хто?)	студентки	бабусі	Марії	
(що?)	мови	вулиці	аудиторії	моделі, ночі
Gen. Pl. (2) (кого?)	студенток	бабусь	Марій	
(чого?)	мов	вулиць	аудиторій	моделей, ночей

Note. There is no ending at all in the genitive (2) plural, except in the case of nouns like *модель, ніч, зустріч*, (which end in a consonant in the nominative (1) singular), where the ending is **-ей**.

Завдання 6. Утворіть форми родового відмінка (2) від іменників. Form the genitive case (2) of the nouns.

Вона́ (Sing.):

(1) (хто?)	ма́ма	сестра́	по́друга	жінка	племи́нниця	Наді́я
(2) (кого?)						

Вона́ (Pl.):

(1) (хто?)	ма́ми	се́стри (0//é)	по́други	жінки́ (0//ó)	племи́нниці	Наді́ї
(2) (кого?)						

Вона́ (Sing.):

(1) (що?)	краї́на	рука́	годи́на	пло́ща	грівня	ста́нція	о́снь(í//é)
(2) (чого?)							

Вона́ (Pl.):

(1) (що?)	краї́ни	ру́ки	годи́н и	пло́щі	грівні́ (0//é)	ста́нції	о́сені
(2) (чого?)							

Neuter nouns

Nom. Sing. (1) (що?)	я́блуко	мо́ре	прі́звище	житт́я	пита́ння
Gen. Sing. (2) (чого?)	я́блука	мо́ря	прі́звища	житт́я	пита́ння
Nom. Pl. (1) (що?)	я́блука	моря́	прі́звища	житт́я	пита́ння
Gen. Pl. (2) (чого?)	я́блук	морі́в	прі́вищ	житті́в	пита́нь

Note. Neuter nouns which have a nominative (1) singular ending in **-e** or **-я** have the same the genitive (2) plural endings as masculine nouns. Neuter nouns with a nominative (1) singular ending in **-o** (and some in **-e** like *прі́звище*) are like feminine nouns in that they have no ending at all in the genitive (2) plural.

Завдання 7. Утворіть форми родового відмінка (2) від іменників. Form the genitive case (2) of the nouns.

Вонó (Sing.):

(1) (що?)	мі́сто	сло́во	по́ле	я́вище	облі́ччя	завда́нн я
(2) (чого?)						

Вонó (Pl.):

(1) (що?)	міста́	сло́ва (o//i)	поля́	я́вища	облі́ччя	завда́нн я
(2) (чого?)						

Завдання 8. Дайте відповіді на питання. Answer the questions.

1. Зві́дки приі́хав Алі́? (з *Турéччини*).
2. Зві́дки приі́хав Фархóд? (з *Узбекистáну*).
3. Зві́дки приі́хала Лей́ла? (з *Азербайджáну*).
4. Зві́дки приі́хали студéнти? (з *Йорда́нії*).
5. Зві́дки приі́хала Ребе́кка? (з *Танза́нії*).
6. Зві́дки приі́хав Иса́ак? (з *Га́ни*).
7. Зві́дки приі́хала студéнтка? (з *Інді́ї*).
8. Зві́дки Ви приі́хали?
9. Зві́дки вони́ йду́ть? (з *університéту*, з *аудитóрії*, з *деканáту*, з *гурто́житку*, з *магазі́ну*, з *кав'я́рні*, з *ліка́рні*).
10. Зві́дки приі́хав пої́зд? (з *Ки́єва*, з *Ха́ркова*, з *Коното́па*, зі *Льво́ва*, з *Оде́си*, з *Полта́ви*).

Родовій відмінок (2) прикметників

Endings of the genitive case (2) - adjectives

The tables that follow give the endings of both the nominative and accusative cases:

Hard endings

Gender	Nom. Sing. (1)	Gen. Sing. (2)	Nom. Pl. (1)	Gen. Pl. (2)
m.	(які́й?) до́брий	(яко́го?) до́брого	(які́?) до́брі	(які́х?) до́брих
f.	(яка́?) до́бра	(яко́ї?) до́брої	(які́?) до́брі	(які́х?) до́брих
n.	(яке́?) до́бре	(яко́го?) до́брого	(які́?) до́брі	(які́х?) до́брих

Soft endings

Gender	Nom. Sing. (1)	Gen. Sing. (2)	Nom. Pl. (1)	Gen. Pl. (2)
m.	(які́й?) сі́ній	(яко́го?) сі́нього	(які́?) сі́ні	(які́х?) сі́ніх
f.	(яка́?) сі́ня	(яко́ї?) сі́ньої	(які́?) сі́ні	(які́х?) сі́ніх
n.	(яке́?) сі́нє	(яко́го?) сі́нього	(які́?) сі́ні	(які́х?) сі́ніх

Віраження належності / Expressing possession

I

There are two ways of saying "I have" in Ukrainian:

- 1) *Сті́вен (1) ма́є словникі́ (4).*
- 2) *У Сті́вена (2) є словникі́ (1).*

The verb *мати* is entirely regular, but the other expression is also very common and must be explained in some detail.

У Сті́вена (2) є словникі́ (1 pl.)

Stephen has dictionaries (*lit.* in Stephen's possession there are dictionaries).

The possessor goes into the genitive case (2) after the proposition **у/в** and the possession(s) into the nominative case (1).

Завдання 9. Трансформуйте речення за зразком. Transform the sentences according to the model.

Зразок /Model: *Олена (1) має ручку (4) → У Олени (2) є ручка (1)*

Студент має залік. Олександр має подругу. Марія має бабуся. Барбара має гроші. Ольга має велику проблему. Суми мають два (4) театри. Студенти мають гарного викладача.

Завдання 10. Розподіліть речення на дві групи. Divide the following sentences into two columns:

a) where *мати* means ‘to have’

b) where *мати* means ‘to have to’, ‘must’.

Remember: the verb “мати” denotes: 1) “possession”: Я маю подругу (I have a friend.); 2) “obligation/planned action” (when followed by a verb): Я маю писати статтю (I have to write an article.)

Я маю йти. Я маю квартиру. Ти маєш залік. Ти маєш слухати. Він має писати тест. Він має велику сім’ю. Ми маємо квитки. Ми маємо їхати. Ви маєте йти на пару. Ви маєте чотири пари. Сьогодні вони мають ІРС. Вони мають вивчати хірургію.

II

The genitive case (2) is used after negated verbs, i.e. verbs preceded by the word **не**, e.g.

Стівен (1) має словникі (4)

Стівен (1) **не** має словників (2).

Олена (1) має гарну подругу (4)

Олена (1) **не** має гарної подруги (2).

The words **не має** are written separately when they mean ‘doesn’t have’.

Немає in the meaning ‘there is/are no...’ is always written as one word and what (or who) there isn’t goes into the genitive case (2): *немає проблем (2); немає грошей (2); немає часу (2).*

є # немає

possession		non-possession	
Gen. (2)	Nom. (1)	Gen. (2)	Gen. (2)
У студента є залікова книжка		У студента немає залікової книжки	
Nom. (1)	Acc (4)	Nom. (1)	Gen. (2)
Студент має залікову книжку		Студент не має залікової книжки	

The genitive case (2) is always used after negated verbs:

Я читаю книжку (4) – Я **не** читаю книжки (2). Школяр піше диктант (4)
– Школяр **не** піше диктанту (2). Студенти слухають викладача (4) –
Студенти **не** слухають викладача (2) (case2 = case 4). Подруги п'ють каву (4)
– Подруги **не** п'ють кави (2).

Завдання 11. Трансформуйте речення за зразком. Transform the sentences according to the model.

Зразок /Model: *Ти читаєш книжку (4) → Ти не читаєш книжки (2).*

Я купую чорний хліб (4) → Я не купую чорного хліба (2).

Він вивчає анатомію. Ми купуємо квитки. Ви вивчаєте українську мову.
Альберт бачить озеро. Ми знаємо нові слова. Андрій та Ніна слухають
музику. Я пишу контрольну роботу. Вони замовляють вечерю.

Родовий відмінок особових займенників Personal pronouns (The Genitive case)

Nom. (1)	Gen. (2)		
я	мене́	Мене́ немає вдо́ма	Іди́ до мене́
ти	тебе́	Тебе́ немає вдо́ма	Іду́ до тебе́
він	його́	Його́ немає вдо́ма	Ідеш до нього́
вона́	її́	Її́ немає вдо́ма	Ідете́ до неї́
ми	нас	Нас немає вдо́ма	Ідіть до нас
ви (Ви)	вас (Вас)	Вас немає вдо́ма	Ідемó до вас
вони́	їх	Їх немає вдо́ма	Ідемó до них

Note

- There is a stress shift in **мене́, тебе́** when they are preceded by a preposition: **до мене́, до тебе́**.
- When the third-person pronouns are preceded by a preposition they change their form: **до нього́, до неї́, до них**. There is also a stress shift in the singular forms.

Завдання 12. Поставте займенники, подані в дужках, у родовому відмінку. Put the pronouns in brackets into the Genitive case (2), as shown in the example:

(Я) немає вдо́ма. – Мене́ (2) немає вдо́ма.

1. Тарас пішов до (ти). 2. Викладач прийшов до (ми). 3. (Вона́) немає вдо́ма. 4. Йди́ до (я). 5. У (він) немає залікової книжки. 6. У (ми) немає четвёртої пари. 7. До (вони́) прийшов друг. 8. У (вона́) немає батька. 9. Мій

товариш не бачив (ти). 10. (Ви) завжди немає на парах. 11. У (ти) немає проблем. 12. У (я) немає грошей.

Завдання 13. Дайте відповіді на питання за зразком. Answer the questions according to the model.

Зразок /Model:

Ти маєш сестру (4) ? – Так, маю / Так, я маю сестру (4) // – Ні, не маю / Ні, я не маю сестру (2).

У тебе є сестра (1) ? – Так, є / Так, у мене є сестра (1) // – Ні, немає / Ні, у мене немає сестри (2).

Ти маєш брата (4)? У тебе є брат (1)? Він має тітку (4)? У нього є тітка (1)? Вони мають заліки (4)? У них є заліки (1)? Вона має квиток (4)? У неї є квиток? Ти маєш роботу (4)? У тебе є робота (1)?

Приймінники, що вживаються з родовим відмінком (2)

Preposition with the genitive case (2)

Ukrainian	English	
до	to / till	до Києва (direction – to Kyiv); до міста (to town); до гуртожитку; до обіду (time – till lunch); до сніданку
після	after	після обіду; після перерви; після другої пари
з (із, зі)	from	приїхала з Києва (direction); з дванадцятої години (time – from 12 o'clock)
від	from	дзвінок від мами (a sender – a phone call from my mother); від Києва до Сум (distance); ліворуч від бібліотеки (to the left of...)
без	without	кава без цукру
для	for	купів для брата
біля	near	біля річки, біля озера

Compare the following sentences

Я їду в університет (4)	I am going to the university	<i>I work there, I am a student</i>
Я їду до університету (2)	1) I am going to the university 2) I am going as far as the university	<i>(i.e. same meaning as “в університет”); (but I’m not going to enter the building)</i>
Я їду з університету (2)	I am going (coming) from the university	<i>I was there</i>
Я їду від університету (2)	I am going (coming) from the university	<i>from outside the building</i>

Де ти живеш?

Where do you live?

Куди ти йдеш?

Where are you going?

Звідки ти?

Where are you from?

Завдання 14. Використайте слова в дужках у потрібній формі. Put the words in brackets into the appropriate form:

1. Куди ви йдете? Ми (йти) до (лікарня). 2. Звідки йдуть діти? Діти (йти) зі (школа). 3. Звідки він приїхав? Він (приїхати) з (Нігерія). 4. Для кого ти купуєш квіти? Я (купувати) квіти для (дівчина). 5. Біля чого стоїть гуртожиток? Гуртожиток (стояти) біля (озеро). 6. Куди їдуть студенти? Студенти (їхати) у (лікарня). 7. Звідки повертається Стефан? Стефан (повертатися) з (університет [-у]). 8. Звідки приїхав поїзд? Поїзд (приїхати) з (Харків [-а, i//o]). 9. Куди їде п'ятдесят дев'ятий автобус? Автобус (їхати) до (медичний інститут [-у]).

Завдання 15. Прочитайте вірш. Ви знаєте, що це? Read the poem. What is it?

Різни скельця* є у мене:
Червоне, жовте і зелене.
Можу легко я сказати:
«Йти», «Стояти», «Зачекати»**.

* Скло́ (n.) – glass; скельце – little glass.

** Чека́ти (почека́ти, зачека́ти) – to wait.

Завдання 16. Розкажіть про себе за моделлю. Tell about yourself according to the model.

Мене звати Моє прізвище – Мені ... років. Я студент(ка) четвертого курсу медичного інституту Сумського державного університету. В Україну я приїхав(-ла) з

Вдома я маю сім'ю. У мене є мати. Її звати Їй років. Також у мене є батько (// У мене немає батька). Його звати Йому ... років. Мій батько – ... (де, ким працює?). Також я маю брата /(двох, трьох братів) і сестру (двох, трьох сестер). Їх (його, її) звати

Зараз я живу в Україні, у Сумах. Суми – дуже красиве місто. Тут є річка Псел, озеро Чеха, багато парків, два театри, кілька музеїв.

Ми вивчаємо медицину. Ми маємо заняття з хірургії, педіатрії, неврології, медичної психології. Також ми вивчаємо українську мову. Я хочу добре знати українську мову.

Корисні фрази

Useful phrases

Ukrainian	English
Ласкаво просимо!	Welcome!
Смачного!	Enjoy your meal
Вибачте, я не розумію	I'm sorry, I don't understand
Повторіть, будь ласка	Repeat, please
Перекладіть, будь ласка	Translate, please
Можна увійти?	May I come in?
Можна вийти?	May I go out?

Нові слова / New words

Ukrainian	English	Ukrainian	English
багато	much, many, a lot of	перерва	break
декілька (кілька)	several, a few	повторювати (I), (<i>imperf.</i>) – повторити (II), (<i>perf.</i>)	to repeat
дзвінок (від мами)	phone call	потяг	train
дзвінок (на урок)	bell to a lesson	поле	field
кілька (декілька)	several, a few	працювати (I), (<i>imperf.</i>)	to work
контрольний, -а, -е, -і	control (<i>adject.</i>)	приїхати (I), (<i>perf.</i>)	to arrive
куди	where	проблема	problem
мало	little, few, not much, not many	розуміти (I), (<i>imperf.</i>)	to understand
немає	there is/are no...	словник	dictionary
обід	dinner, lunch	скло	glass
перекладати (I), (<i>imperf.</i>) – перекласти (I), (<i>perf.</i>)	to translate	чекати (I), (<i>imperf.</i>)	to wait

Чергування голосних і приголосних звуків
Alternation of vowels and consonants

There are many Ukrainian words which have alternation of sounds. Most of these words have *i* in the «open» syllable and *o* or *e* (*ε*) in the «closed» syllable: *на/ні́й* – *на/но́/ї*; *па/пі́р* – *па/пе́/ру*; *но/га́* – *ні́ж/ка*; *ве́чір* – *ве/чо/рі́* - *ве/че́/ря*; *о́/сінь* – *о́/се/ні*; *сті́й* – *сто/я́/ти*; *Кі́/їв* – *Кі́/ε/ва*. Many nouns have *i* in the nominative case (sing.) and *o* or *e* (*ε*) in all the other cases:

Однина́		Множина́	
Відмінок 1 Nom. Sing. (1)	Відмінок 2 Gen. Sing. (2)	Відмінок 1 Nom. Pl. (1)	Відмінок 2 Gen. Pl. (2)
<i>стіл</i>	<i>сто/ла́</i>	<i>сто/лі́</i>	<i>сто/лі́в</i>
<i>рік</i>	<i>ро́/ку</i>	<i>ро/кі́</i>	<i>ро́/ків</i>
<i>ніс</i>	<i>но́/са</i>	<i>но/сі́</i>	<i>но/сі́в</i>
<i>ніч</i>	<i>но́/чі</i>	<i>но́/чі</i>	<i>но/че́й</i>
<i>сік</i>	<i>со́/ку</i>	<i>со́/ки</i>	<i>со́/ків</i>
<i>ко́/лір</i>	<i>ко́/льо/ру</i>	<i>ко/льо/рі́</i>	<i>ко/льо/рі́в</i>

In some words the alternation takes place in the genitive plural:

Однина́		Множина́	
Відмінок 1 Nom. Sing. (1)	Відмінок 2 Gen. Sing. (2)	Відмінок 1 Nom. Pl. (1)	Відмінок 2 Gen. Pl. (2)
<i>сло́/во</i>	<i>сло́/ва</i>	<i>сло/ва́</i>	<i>слі́в</i>
<i>се/ло́</i>	<i>се/ла́</i>	<i>се́/ла</i>	<i>сіл</i>

The alternation also takes place in verbs:

стоя́ти imperative: *сті́й!*
могті́ past tense: *міг*

All the masculine nouns ending in **-ець** or **-εць** lose their final vowel when forming the nominative plural and other forms:

Однина		Множина	
Відмінок 1 Nom. Sing. (1)	Відмінок 2 Gen. Sing. (2)	Відмінок 1 Nom. Pl. (1)	Відмінок 2 Gen. Pl. (2)
українець	украї <u>н</u> ця	украї <u>н</u> ці	украї <u>н</u> ців
іноземець	іноз <u>ем</u> ця	іноз <u>ем</u> ці	іноз <u>ем</u> ців
англієць	англі <u>й</u> ця	англі <u>й</u> ці	англі <u>й</u> ців
хлопець	хло <u>п</u> ця	хло <u>п</u> ці	хло <u>п</u> ців

The consonants **з, к, х** change to (alternate with) **ж, ч, ш** or **з, ц, с** in certain case endings, in forming diminutives etc: *пиріг* – *пиріжок*; *2017-ий рік* – *у 2017-ому (дві тисячі сімнадцятому) році*; *друг* – *друзі* – *дружній*; *рука* – *на руці* (відмінок 6), *ручний*; *муха* – *муси* (відмінок 3), *мушка* (little fly); *могти* – *можу*.

There are different sets of alternations: *робіти* – *роблю*; *купіти* – *куплю*; *писати* – *пишуть*; *запрошувати* (the imperfective aspect) – *запросіти* (the perfective aspect).

Завдання 1. Читайте, звертайте увагу на чергування голосних і приголосних у формах слів. Read, pay attention to the alternation of vowels and consonants.

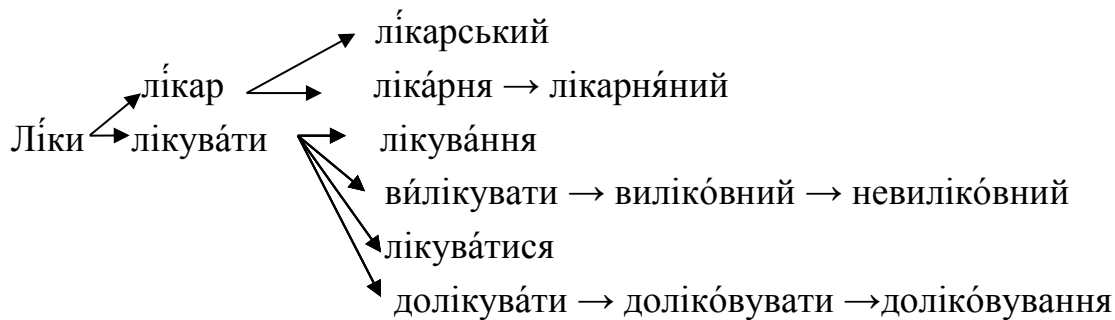
Голова – голів; око – очі; олівець – олівця; молоко – молочний; слово – слів; стіл – столі; друг – друзі; іноземець – іноземці; вулиця – вуличний; пісня – пісенний; сестра – сестер; студентка – студенток; школа – шкільний; викладач – викладацький; день – дні; стілець – стільця; сіль – солі; бібліотека – бібліотечний; друг – друзяти; українець – українці; чашкі – чашок; осінь – восені; сонце – сонячний; ніж – ножі; сім – семі; вечір – вечорі – вечеряти; яблуко – яблучний; рука – ліворуч; гривня – грівень; будинок – будінки; лежати – ляжко; папір – паперу; робіти – роблю; писати – пишеш; квиток – квиткі; запросіти – запрошувати; замовити – замовляти; пиріг – пиріжок; пиріжок – пиріжкі; медицина – медичний; вікна – вікон; музика – музичний.

Завдання 2. Утворіть від поданих слів інші форми слова або споріднені слова за зразком, враховуючи чергування звуків. Complete the table, don't forget vowel and consonant alternation.

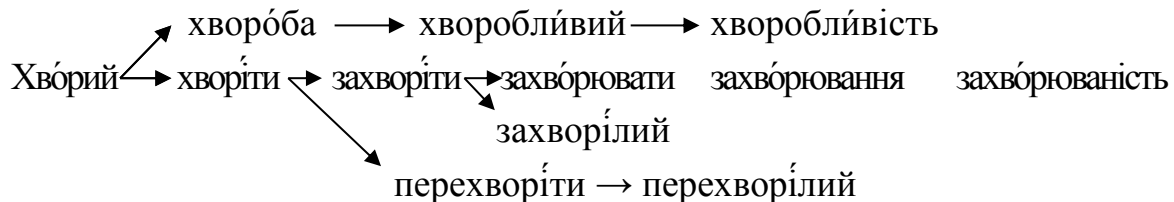
Украї́нець – украї́нці	Сті́л – столá	Молоко́ – молочний
Інозе́мець –	Ни́ж –	Я́блуко –
Оліве́ць –	Ни́с –	Бібліоте́ка –
Стіле́ць –	Ве́чір -	Му́зика –
Хло́пець –	Пи́шохи́д –	Фі́зика –
Фахіве́ць –	Ки́т –	О́ко –
Продаве́ць –	Си́к – со́ку	Рука́ –
Покупе́ць –	Вхи́д –	Пра́ктика –
Кіне́ць –	Ви́хид –	Клі́ніка –
	Схи́д –	Поліклі́ніка –
	За́хид –	

Лексична робота

Lexical work

Ефективні лі́ки; лі́ки від грипу; лі́карський огляд; га́рний лі́кар; кліні́чна лі́карня; лі́карняний лист; лі́кува́ти хворого; лі́кува́ння артеріа́льної гіпертензі́ї; ви́лікувати дити́ну; невиліко́вна хвороба; лі́кува́тися вдома; до́ліко́вувати пацієнта; необхі́дне до́ліко́вування.

Хво́рий о́рган; важкі́й хво́рий; важка́ хворóба; хвороблі́ва люди́на; хвороблі́вість я́сен; до́вго хворі́ти; вчо́ра захворі́в; огля́нути захворі́лих діте́й; серце́во-суді́нні захво́рювання; зросла́ захво́рюваність на грип; перехворі́ти дитя́чими хворóбами; перехворі́лий епіде́мічним пароті́том хлопчик.

Завдання 3. Читайте. На основі тексту розкажіть про себе і своє навчання. Read the text. Tell about yourself and your studies.

Мене зва́ти Мура́д. Моє́ прізви́ще Озтйо́рк. Мені́ два́дцять п'ять ро́ків. Я студе́нт четве́ртого ку́рсу ме́дичного інститу́ту Сумсьо́го держа́вного університе́ту. Я приї́хав з Туре́ччини, щоб вивча́ти медици́ну. За́раз я живу́ в Су́мах. Су́ми – краси́ве мі́сто. Тут є́ рі́чка Псел, о́зеро Че́ха, бага́то па́рків, архіте́ктурних па́м'яток. У Су́мах та́кож є́ два теа́три, кі́лька музе́їв, філа́рмонія.

Бага́то інозе́мців навча́ються в СумДУ та і́нших ви́щих навча́льних за́кладах – педаго́гічному та аграрно́му університе́тах. У нас га́рні викладачі́. Ми вивча́ємо медици́ну, росі́йську та украї́нську мо́ви.

У мене́ бага́то друзі́в. Ра́зом ми вчимо́ся, відпочива́ємо, подорожу́ємо. Я завжди́ бу́ду зга́дувати ро́ки навча́ння в Укра́їні, коли́ поверну́ся в Туре́ччину.

1. Які́ іме́нники в те́ксті сто́ять у відмі́нку 1?
2. Які́ іме́нники сто́ять у відмі́нку 2?
3. Які́ іме́нники в те́ксті сто́ять у відмі́нку 4?
4. У я́кому відмі́нку сто́ять слова́: *в(у) Су́мах, у за́кладах, в університе́тах?*

Грама́тика

Місце́вий відмі́нок (6) /The locative case (6)

The locative case (відмі́нок 6) is used to answer the *logical* questions **де?** (where?), **в я́кому ро́ці?** (in what year?), **коли́?** (when?) and **о котрі́й годі́ні?** (at what time? *Lit.* at which hour?). This case never occurs without a preposition. There is always a preposition in a *case* question:

живу́ (де?, у/в чо́му?) у гурто́житку, у Туре́ччині, в Узбе́кста́ні;

навча́юся (де?, у/в чо́му?) в університе́ті;

ї́ду (на чо́му?) на авто́бусі, на по́їзді;

склада́тиму за́лік (коли́? у я́кому мі́сяці?) у тра́вні;

встаю́ (коли́? о котрі́й годі́ні?) о сьо́мій годі́ні ра́нку.

Here are tables giving the endings in singular and plural for nouns.

Masculine nouns (inanimate)

Числo	Відмінoк	?	Імєнники				
Однина (Sing.)	1	<i>що?</i>	театр	урок	будинок	оливець	музей
	6 (у/в, на +)	<i>у/в, на чому?</i>	театрі	уроці	будинку	оливці	музеї
Множина (Pl.)	1	<i>що?</i>	театри	уроки	будинки	оливці	музеї
	6 (у/в, на +)	<i>у/в, на чому?</i>	театрах	уроках	будинках	оливцях	музеях

Masculine nouns (animate)

Числo	Відмінoк	?	Імєнники			
Однина (Sing.)	1	<i>хто?</i>	студент	друг	хлопець	герой
	6 (у/в, на +)	<i>у/в, на кому?</i>	студентoвi	другoвi	хлопцeвi	герoєвi
Множина (Pl.)	1	<i>хто?</i>	студенти	друзі	хлопці	герoї
	6 (у/в, на +)	<i>у/в, на кому?</i>	студентах	друзях	хлопцях	герoях

Note. The masculine singular ending **-ovi** (after hard consonant), **-evi** (after soft consonant), **-eви** (after vowel) is used predominantly with nouns denoting human beings.

Before the ending of the locative singular **-i**, the consonants **z, k, x** change in the following way: **z** → **z**, **k** → **ц**, **x** → **c**: *одяг – в одязі; урок – на уроці; поверх – на поверсі*. Note that the consonant **k** changes to **ц** only when the locative ending is **-i**, when the locative ending is **-y** there is no change: *у будинку*.

The masculine singular ending **-y** occurs after suffixes **-к, -ак, -ик, -ок**, e.g. *у будинку, у відмінку, в іменнику, в гуртожитку* and in some other short nouns, e.g. *у банку, у парку*.

Завдання 4. Утворіть форми місцевого відмінка (6) від іменників чоловічого роду. Put the words in brackets into the locative case (6).

Побачив красиву сорочку на (студент; пан; хлопчик; батько; син; іноземець; українець; дідусь; товариш).

Віза в (паспорт); навчатися в (університет); їхати в (автобус); бачити в (музей); приїхати на (автомобіль); працювати в (інститут); сидіти на (стілець); жити на (схід – *i/o*) України; купів у (супермаркет); чекати на

(віхі́д – *i//o*); сто́яти в (кіне́ць) ву́лиці, при́йти в но́вому (о́дяг – *z//z*); ві́вчили на (уро́к – *k//u*); сто́яти на пе́ршому (по́верх – *x//c*).

Жі́ти в (гурто́житок); ле́тати в (літа́к); іме́нник сто́їть у місце́вому (ві́дмінок); найма́ти кварта́ру в но́вому (бу́динок); прочита́ти в (сло́вник); відпові́дати на (за́лік); сто́яти на (га́нок).

Навча́тися в (Су́ми); ї́здити в (пої́зді); літа́ти в (літакі́); ба́чити в (музе́ї); купува́ти в (мага́зини); сиді́ти на (сті́льці); писа́ти в (зо́шити); ве́черяти в (рестора́ни); працюва́ти в різни́х (о́фіси); бува́ти на (конце́рти); зга́дувати в (ли́сті).

Feminine nouns

Число	Відмінок	?	Іменники				
Однина (Sing.)	1	<i>хто?/що?</i>	сестра́	ву́лиця	аудито́рія	по́дорож	жі́нка
	6 (у/в, на +)	<i>у/в, на ко́му?/чо́му?</i>	сестрі́	ву́лиці	аудито́рії	по́дорожі	жі́нці
Множина (Pl.)	1	<i>хто?/що?</i>	сестри	ву́лиці	аудито́рії	по́дорожі	жі́нки
	6 (у/в, на +)	<i>у/в, на ко́му?/чо́му?</i>	сестрах	ву́лицях	аудито́ріях	по́дорожах	жі́нках

Neuter nouns

Число	Відмінок	?	Іменники				
Однина (Sing.)	1	<i>що?</i>	де́рево	я́блуко	мо́ре	прі́звище	життя́
	6 (у/в, на +)	<i>у/в, на чо́му?</i>	де́реві	я́блуці	мо́рі	прі́звищі	житті́
Множина (Pl.)	1	<i>що?</i>	де́рева	я́блука	моря́	прі́звища	життя́
	6 (у/в, на +)	<i>у/в, на чо́му?</i>	де́ревах	я́блуках	морях	прі́звищах	життя́х

Note. Before the ending of the locative singular *-i*, the consonants *z, k, x* change in the following way: *z* → *z*, *k* → *u*, *x* → *c*: *нога́* – на *нозі́*; *апте́ка* – в *апте́ці*, *молоко́* – у *молоці́*; *му́ха* – на *му́сі*; *ву́хо* – у *ву́сі*.

Завдання 5. Утворіть форми місцевого відмінка (6) від іменників жіночого роду. Put the words in brackets into the locative case (6).

Лежа́ти в (ліка́рня); сні́дати в (їда́льня); лікува́тися в (поліклі́ніка – *k//u*); купува́ти квиткі́ в (ка́са); відпочива́ти на (перерва́); купі́в лі́ки в (апте́ка – *k//u*); жи́ти в (кварта́ра); познайо́мився в соціа́льній (мере́жа); бу́ти на

(пра́ктика – *к//ц*); прийті́ о п'я́тій (годи́на); бу́ти на (робо́та); сма́жити в (оли́я); піти ка́ву в (кав'я́рня); познайо́митися на (прогу́лянка – *к//ц*); сидіти в (ауди́торія); записа́ти на (до́шка – *к//ц*); біль у (нога́ – *з//з*), купу́ємо проду́кти у («Весе́лка» – *к//ц*).

Бага́то люде́й на (ву́лиці і пло́щі); побува́ти в різни́х (краї́ни); чита́ти в (книжкі́); помилкі́ в контро́льних (роботи́); працюва́ти в (лабора́торії); купува́ти лі́ки в (апте́ки); жи́ти в різни́х (кімна́ти); чека́ти на (зупі́нки); біль в (но́ги).

Завдання 6. Утворіть форми місцевого відмінка (6) від іменників середнього роду. Put the words in brackets into the locative case (6).

Відпочива́ти на (мо́ре); сидіти на (де́рево); по́милка у (прі́звище); бу́ти в (по́ле); прийшо́в у ново́му (взуття́); пробле́ми в до́машньому (завда́ння); зробі́в по́милку в (ре́чення); біль у (ву́хо – *х//с*); був на (поба́чення) з дівчи́ною; до́вго бу́ти на (со́нце).

Сві́тло у (ві́кна); побува́ти в різни́х (міста́) Украї́ни; лю́бить відпочива́ти на (озера́); працюва́ти в різни́х (місця́).

Місцевий відмінок (6) прикметників / Adjectives – locative case(6)

The tables that follow give the endings of both the nominative and locative cases:

Hard endings

Gender	Nom. Sing. (1)	Loc. Sing. (6)	Nom. Pl. (1)	Loc. Pl. (6)
m.	(які́й?) до́брий	(у/на яко́му?) до́брому	(які́?) до́брі	(у/на які́х?) до́брих
f.	(яка́?) до́бра	(у/на які́й?) до́брії	(які́?) до́брі	(у/на які́х?) до́брих
n.	(яке́?) до́бре	(у/на яко́му?) до́брому	(які́?) до́брі	(у/на які́х?) до́брих

Soft endings

Gender	Nom. Sing. (1)	Loc. Sing. (6)	Nom. Pl. (1)	Loc. Pl. (6)
m.	(які́й?) сі́ній	(у/на яко́му?) сі́ньому	(які́?) сі́ні	(у/на які́х?) сі́ніх
f.	(яка́?) сі́ня	(у/на які́й?) сі́ній	(які́?) сі́ні	(у/на які́х?) сі́ніх
n.	(яке́?) сі́нє	(у/на яко́му?) сі́ньому	(які́?) сі́ні	(у/на які́х?) сі́ніх

Завдання 7. Допишіть закінчення прикметників. Write down the endings of the adjectives.

Мій друг навчається в (в *яко́му?*) аграрн... університеті. Студент зробив дві помилки в (в *яко́му?*) домашн... завданні. Самір прийшов у (у *які́х?*) син... джинсах. У вас багато помилок у (у *які́й?*) контрольн... роботі. Викладач був у (у *яко́му?*) гярн... настрої. Вони були на (на *яко́му?*) велик... концерті в (в *які́й?*) Сумськ... філармонії. Ми навчаємося в (в *яко́му?*) Сумськ... державн... університеті. Ви виходите на (на *які́й?*) наступн... зупинці? Пара починається о (о *які́й?*) десят... годині. Ми познайомилися в (в *які́й?*) соціалн... мережі. Студенти-іноземці живуть у (у *які́х?*) різн... гуртожитках. На (на *які́й?*) велик... перерві він пішов у (у *яку́?*) студентськ... їдальню. Випускники (*яко́го?*) медичн... інституту працюють у (у *які́х?*) різн... лікувальн... закладах. Студенти були на (на *які́й?*) цікав... екскурсії в (в *яко́му?*) художн... музеї.

Місцевий відмінок (6) особових займенників
Personal pronouns – locative case (6)

(1)	(6)	
я	(у/в, на) мені́	На мені́ сьогодні гярний одяг
ти	(у/в, на) тобі́	На тобі́ сьогодні новий светр
він (вонó)	(у/в, на) ньóму	На ньóму сьогодні синя сорóчка
вона́	(у/в, на) ній	На ній сьогодні червóна сукня
ми	(у/в, на) нас	У нас сьогодні гярний настрій
ви (Ви)	(у/в, на) вас	У вас вчóра був зáлік
вони́	(у/в, на) них	У них бóде прáктика

Note! As the locative case occurs only with prepositions, the third person pronouns always have the prefixed **н-** attached.

Приєменники, що вживаються з місцевим відмінком (6)/
Prepositions with locative case (6)

The Ukrainian prepositions meaning 'in' have two forms:

- **у**, used at the beginning of a sentence or after a break within a sentence (respondented in writing by a comma):

У Києві є багато цікавих будинків

There are lots of interesting buildings in Kyiv

Я вивчаю мову тут, у Сумах

I am studing the language here in Sumy

- **в**, used after a word ending in a vowel:

Я живу в Києві

I live in Kyiv

Я часто буваю в Україні

I am often in Ukraine

Українські назви місяців / Ukrainian names of months

Ukrainian	English	Ukrainian	English
січень	January	ліпень	July
лютий	February	серпень	August
березень	March	вересень	September
квітень	April	жовтень	October
травень	May	листопад	November
червень	June	грудень	December

(1)	(6)	(1)	(6)
січень	в/у січні	ліпень	в/у липні
лютий	в/у лютому	серпень	в/у серпні
березень	в/у березні	вересень	в/у вересні
квітень	в/у квітні	жовтень	в/у жовтні
травень	в/у травні	листопад	в/у листопаді
червень	в/у червні	грудень	в/у грудні

Завдання 8. Доповніть речення назвами місяців. Complete the sentences by Ukrainian names of months.

1) ..., ..., ... – це зимові місяці. 2) ..., ..., ... – це весняні місяці.
3) ..., ..., ... – це літні місяці. 4) ..., ..., ... – це осінні місяці.

Новий рік починається в Добре відпочивати в ... на морі. Я приїхав у Суми в Другий семестр починається в Новий навчальний рік у вищих навчальних закладах України починається у Я народився/ народилася в(у)

Завдання 9. Прочитайте діалог. Read the dialogue.

- Добрий день!
- Добрий день!
- Вибачте, Ви навчаєтесь у цьому навчальному закладі?
- Так, я студент Сумського державного університету.
- На якому факультеті Ви навчаєтесь?
- Я студент медичного інституту?
- А на якому Ви курсі?
- На четвертому.
- Вам подобається навчання?

- Так, у нас дуже гарні викладачі.
- Я бачу, що Ви іноземець. А з якої країни Ви приїхали в Україну?
- Я приїхав з Туреччини.
- А де Ви живете в Сумах?
- Я живу в гуртожитку університету.
- Дякую за інформацію. Давайте познайомимося. Мене звати Ахмед. Я приїхав з Палестини, щоб вивчати медицину в Сумах.
- Дуже приємно. Мене звати Мехмед. Думаю, що Вам сподобається навчатися в Сумському державному університеті.
- До нових зустрічей, Мехмеде!
- На все добре, Ахмеде!

person	хотіти – I (to want) – хоч-		хворіти - I (to be ill)	
	однина	множина	однина	множина
1	хочу	хочемо	хворію	хворіємо
2	хочеш	хочете	хворієш	хворієте
3	хоче	хочуть	хворіє	хворіють

Завдання 10. Допишіть закінчення дієслів. Write the endings of the verbs.

Ти хоч... добре знати українську мову? Студент хворі... на грип. Ми хоч... добре скласти залік. У січні та в лютому люди часто хворі... . Я хоч... поїхати до Києва. Мій друг хоч... вивчати медицину в Сумах. Ви хоч... кави? Усі хоч... миру. Як довго ви хворі...? Ти хворі...? Я два дні хворі... . Взимку в Україні буває дуже холодно, тому ми часто хворі... .

Щоб добре знати українську мову, треба багато працювати
Я приїхав у Суми, **щоб** вивчати медицину

Щоб + інфінітив

Завдання 11. Утворіть складні речення з наведених частин. Form composite sentences (a+b).

а) Щоб сподобатися дівчині, Щоб добре скласти залік, Щоб зробити домашнє завдання, Щоб їхати в автобусі,... . Щоб отримати диплом лікаря, Щоб наймати квартиру, Щоб повернутися в гуртожиток, Щоб смажити рибу, Щоб читати текст, Щоб їхати в лікарню, ...

б) ... ми мусимо чекати автобус. ... треба знати нові слова. ми мусимо їхати на таксі. ... треба купити квиток. ... треба багато працювати. треба мати гроші. треба купити олію. ... треба повторити граматику. ... треба купити квіти. ми мусимо довго навчатися.

Нові слова / New words

Ukrainian	English	Ukrainian	English
аграрний, -а, -е, -і	agrarian	летіти (II), (<i>imperf.</i>)	to fly
архітектура	architecture	муха	fly
архітектурний, -а, -е, -і	architectural	навчання	studies
біль (<i>чол. р.</i>)	pain, ache	навчатися (I), (<i>imperf.</i>)	to learn, to study
взимку	in winter	наймати (I), (<i>imperf.</i>) – найняти (I), (<i>perf.</i>)	to rent
випускник	graduate	народитися (II) (<i>perf.</i>)	to be born
вихід	exit	настрій	mood
вищий навчальний заклад	higher education establishment	наступний, -а, -е, -і	next
відповідати (I), (<i>imperf.</i>) – відповісти (II), (<i>perf.</i>)	to answer	отримати (I), (<i>perf.</i>)	to obtain, to receive, to get
відпочивати (I), (<i>imperf.</i>)	to rest	пам'ятка	memorial
влітку	in summer	педагогічний, -а, -е, -і	pedagogical
вхід	entrance	пішохід	pedestrian
державний, -а, -е, -і	state	повернутися (I), (<i>perf.</i>)	to come back, to return
довго	long	подобатися (I), (<i>imperf.</i>) – сподобатися (I), (<i>perf.</i>)	to please, to like
домашній, -я, -є, -і	home	подорож (<i>ж. р.</i>)	journey
заклад	institution	подорожувати (I), (<i>imperf.</i>)	to travel
захворювання	disease	поліклініка	policlinic
захворюваність	morbidity	помилка	mistake
захід	west	починати(ся) (I), (<i>imperf.</i>)	to begin, to start

зга́дувати (I), (<i>imperf.</i>) – згада́ти (I), (<i>perf.</i>)	to recollect	село́	village
зу́стріч	meeting	склада́ти (I), (<i>imperf.</i>) – скла́сти (I), (<i>perf.</i>)	to pass (test)
їда́льня	dining-rooms	сма́жити (II), (<i>imperf.</i>)	to fry
кіне́ць	end	соціа́льна мере́жа	social network
кіт	cat	суді́на	vessel
клі́ніка	hospital	суді́нний, -а, -е, -і	vascular
ко́ли	when	схі́д	east
лежа́ти (II)	to lie	тре́ба	it is necessary
ліка́рняний лист	sick-leave certificate	фахіве́ць	specialist
ліка́рський, -а, -е, -і	medical	філа́рмонія	philharmonic
лікува́льний, -а, -е, -і	curative, medical	хворі́ти (I), (<i>imperf.</i>)	to be ill
лікува́ти (I), (<i>imperf.</i>)	to treat	хвороблі́вий, -а, -е, -і	sickly, morbid
літа́к	aircraft	худо́жній, -я, -є, -і	art
літа́ти (I), (<i>imperf.</i>)	to fly	щоб	in order to

Урок 11 (Lesson 11)

Завдання 1. Читайте. Звертайте увагу на наголос. Read. Pay attention to the stress.

Ба́тько, ба́тькі, гу́рто́житок, гу́рто́житки, ди́хання, ди́хати, дочка́, до́нька, до́шка, житт́я, завда́ння, ім'я́, кімна́та, котри́й, легки́й, листопа́д, лівору́ч, мали́й, медични́й, множинá, мо́рква, м'яки́й, навча́ння, напíй, на́стрій, низьки́й, нови́й, одина́дцять, однинá, о́дяг, пита́ння, по́друга, по́милка, почутт́я, правору́ч, привіта́ння, прізви́ще, рíдний, роже́вий, складни́й, стари́й, стіле́ць, та́кож, тверди́й, украї́нець, украї́нка, украї́нський, чоло́, чотирна́дцять.

Завдання 2. Знайдіть зайві слова. Find the odd words.

Неді́ля, понеді́лок, вівто́рок, огіро́к, середá, четве́р – це дні ти́жня. Гру́день, сі́чень, лю́тий, бе́резень – це зимóві місяці́. Бе́резень, ве́ресень, кві́тень, тра́вень – це весня́ні місяці́. Поліклі́ніка, клі́ніка, ліка́рня, аудито́рія, шпита́ль, диспансе́р – це лікува́льні за́клади. Сі́ній, жо́втий, суди́нний, помара́нчевий, кори́чневий, фіоле́товий – це кольо́рі. Лівору́ч, пря́мо, ви́хід, щодня́, правору́ч, чудóво, сього́дні, взі́мку, – це прислі́вники. Літа́к, по́їзд, авто́бус, тролéйбус, пішо́хід, метро́, таксі́ – це тра́нспорт.

Грама́тика

Давáльний відмі́нок (відмі́нок 3) / The Dative case (3)

This case is used to denote the indirect object of a verb. English typically either has no special form, or uses the proposition 'to' or 'for', e.g.

*Give **me** some money*

*Give some money **to the man***

*I bought **my daughter** a ticket*

*I bought a ticket **for my daughter**.*

You have already seen several instances of the dative case in Ukrainian:

*Скільки **тобі** ро́ків?*

How old are you?

***Мені** два́дцять ро́ків*

I am 20 years.

The person you thank (*дя́кувати*), forgive (*проба́чити, ви́бачити*), wish something to (*бажа́ти*), help (*допомага́ти*), please, like (*подо́батися*) is in the **dative case (відмі́нок 3)**:

*Дя́кую **Вам** за допо́могу*

*Проба́чте **мені** мою́ ціка́вість*

*Виклада́ч допомага́є **студе́нтові***

*Я бажáю **Вам** до́брого здо́ров'я*

***Сті́венові** подо́бається украї́нська мо́ва*

Thank **you** for [your] help

Forgive **me** my curiosity

The teacher is helping **to the student**

I wish **you** good health

Stephen likes Ukrainian (The Ukrainian language is pleasing **to Stephen**).

(*In English what you like is the **object**. In Ukrainian what you like is the **subject**.

Here is another example:

Вам подобаються ці квіти?

Do you like these flowers?

The subject of the Ukrainian sentence is *квіти*, a plural noun; therefore the verb has a plural ending, *подобаються*).

The dative case can also be used with words denoting need, necessity (*треба, потрібно, необхідно*):

<i>Мені потрібно отримати посвідку на тимчасове проживання</i>	I need to obtain a certificate on temporal residence (It is necessary for me to obtain a certificate on temporal residence)
<i>Стівене, Вам треба запрошення на навчання?</i>	Stephen, do you need an official invitation on studies?
<i>Вам необхідно отримати візу для поїздки в Україну</i>	You need to obtain a visa for the trip to Ukraine.

The dative case can also be used with a variety of ‘impersonal expressions’. In English such sentences often contain the pronoun **it** (*It was very pleasant for me*):

<i>Мені холодно</i> <i>Мені було приємно з вами познайомитися</i>	I am cold (It is cold for me) It was pleasant for me to make your acquaintance.
--	---

Here is a table with the dative case (3) endings for nouns.

Masculine nouns

Число	Відмінок	?	Ім'єнники			
Sing.	1	<i>хто?</i> <i>що?</i>	студент університет	дідусь олівець	викладач вірш	герой музей
	3	<i>кому?</i> <i>чому?</i>	студенту/ові університету/ові	діусю/єві олівцю/єві	викладачу/єві віршу/єві	герою/єві музею/єві
Pl.	1	<i>хто?</i> <i>що?</i>	студенти університети	діусі олівці	викладачі вірші	герої музеї
	3	<i>кому?</i> <i>чому?</i>	студентам університетам	діусям олівцям	викладачам віршам	героям музеям

The two types of ending for masculine nouns in the dative singular –**ові** (-**еві/єві**), -**у** (-**ю**) are interchangeable. However the ending –**ові** (-**еві/єві**) is used very infrequently with nouns denoting inanimate objects. The ending –**еві** (-**ю**) is soft. The ending –**єві** occurs when the nominative ends in –**ій**: *герої* –*героєві*, *Олексій* (man’s name) – *Олексієві*.

Завдання 3. Утворіть форми давального відмінка (3) однини і множини від іменників чоловічого роду. Put the words into the dative case (3).

Зразок /Model: *автобус* – *автобусу/автобусові, автобусам*; *дідусь* – *дідусю/дідусєві, дідусям*.

Брат, випускнік, літак, пацієнт, інститут, товариш, борщ, липень (*e//0*), фахівець (*e//0*), стілець (*e//0*), лікар, календар, герой, напій (*i//o*), настрій (*i//o*), покупець (*e//0*), батько, зошит, майдан, інженер, вареник, дядько, гуртожиток (*o//0*), хлопчик, іноземець (*e//0*), тиждень (*жден//жн*), заклад, біль (*i//o*), кіт (*i//o*), Олександр, Анатолій, місяць, словник.

Feminine nouns

Число	Відмінок	?	Імєнники				
Одн.	1	<i>хто?</i> <i>що?</i>	сестра мова	бабуся вулиця	Марія аудиторія	модель, ніч	пóдруга пράктика
	3	<i>кому?</i> <i>чому?</i>	сестрі мові	бабусі вулиці	Марії аудиторії	моделі, нóчі	пóдрузі пράктиці
Множ.	1	<i>хто?</i> <i>що?</i>	сєстри мóви	бабусі вулиці	Марії аудиторії	моделі, нóчі	пóдруги пράктики
	3	<i>кому?</i> <i>чому?</i>	сєстрам мóвам	бабусям вулицям	Маріям аудиторіям	моделям, нóчам	пóдругам пράктикам

Note what happens in the dative singular to feminine nouns containing **г, к, х** before the final -**а**, e.g. *пóдруга, пράктика, му́ха* (fly). Before the ending of the dative singular –**і** those consonants change:

г + і = з(і)	<i>пóдруга – пóдрузі</i>
к + і = ц(і)	<i>пράктика – пράктиці</i>
х + і = ц(і)	<i>му́ха – му́сі</i>

Завдання 4. Утворіть форми давального відмінка (3) однини і множини від іменників жіночого роду. Put the words into the dative case (3).

Зразок /Model: рíба – рíбі, рíбам; клі́ніка – клі́ниці, клі́нкам.

Хвороба, істо́та, кімна́та, бабу́ся, ліка́рня, пі́сня, годі́на, грíвня, кав'я́рня, дівчи́на, по́свідка, лаборато́рія, ші́я, нога́, зу́стріч, суди́на, вечéря, видéлка, му́ха, по́друга, зупі́нка, апте́ка, абéтка, дочка́, жі́нка, племі́нниця.

Neuter nouns

Числі́	Відмі́- нок	?	Іме́нники				
Одн.	1	<i>що?</i>	де́рево	мо́ре	прі́звище	життя́	ім'я́
	3	<i>чому?</i>	де́реву	мо́рю	прі́звищу	життю́	іме́ні
Множ.	1	<i>що?</i>	дерéва	моря́	прі́звища	життя́	іме́на
	3	<i>чому?</i>	дерéвам	моря́м	прі́звищам	життя́м	іме́нам

Pay attention to the noun *ім'я́*!

Завдання 5. Утворіть форми давального відмінка (3) однини і множини від іменників середнього роду. Put the words into the dative case (3).

Зразок /Model: де́рево – де́реву, дерéвам; прі́звище – прі́звищу, прі́звищам; життя́ – життю́, життя́м.

Запро́шення, взуття́ (*тільки однина́!*), вікно́, ву́хо, ребро́, ім'я́, лі́жко, мі́сто, місце́, подві́р'я, яйце́, со́нце (*тільки однина́!*), я́блуко, я́вище, ща́стя (*тільки однина́!*), се́рце, ре́чення, пита́ння, проща́ння, привіта́ння, облі́ччя, знайо́мство, захво́рювання, волóсся (*тільки однина́!*), о́ко (у множині – *оча́м*).

<u>навча́тися</u> – I (to study)		<u>подоба́тися</u> - I (to please, to like)	
однина́	множина́	однина́	множина́
навча́юся	навча́ємося	подоба́юся	подоба́ємося
навча́єшся	навча́єтесь	подоба́єшся	подоба́єтесь
навча́ється	навча́ються	подоба́ється	подоба́ються

Завдання 6. Допишіть закінчення дієслів. Write the endings of the verbs.

Я навча́...ся в СумДУ. Ти подоба́...ся мені́. Нам подоба́...ся навча́тися в меді́чному інститу́ті. На яко́му ку́рсі ви навча́...ся? Дівча́там подоба́...ся

квіти. Ми навча...ся на четвертому курсі. Цей студент навча...ся добре. Ти навча...ся в СумДУ? Я тобі подоба...ся?

Давальний відмінок (3) прикметників

Endings of the dative case (3) - adjectives

The tables that follow give the endings of both the nominative and dative cases:

Hard endings

Gender	Nom. Sing. (1)	Dat. Sing. (3)	Nom. Pl. (1)	Dat. Pl. (3)
m.	(які́й?) добрий	(яко́му?) доброму	(які́?) добрі	(які́м?) добрим
f.	(яка́?) добра	(які́й?) добрій	(які́?) добрі	(які́м?) добрим
n.	(яке́?) добре	(яко́му?) доброму	(які́?) добрі	(які́м?) добрим

Soft endings

Gender	Nom. Sing. (1)	Dat. Sing. (3)	Nom. Pl. (1)	Dat. Pl. (3)
m.	(які́й?) синій	(яко́му?) синьому	(які́?) сині	(які́м?) синім
f.	(яка́?) синя	(які́й?) синій	(які́?) сині	(які́м?) синім
n.	(яке́?) синє	(яко́му?) синьому	(які́?) сині	(які́м?) синім

Давальний відмінок особових займенників

Personal pronouns - dative case (3)

(1)	(3)	
я	мені	Мені подобаються ці квіти
ти	тобі	Тобі треба оформити візу
він	йому	Йому подобається українська мова
вона	їй	Їй потрібно отримати посвідку
ми	нам	Нам треба йти
ви (Ви)	вам (Вам)	Дякую Вам за допомогу
вони	їм	Їм було холодно

Завдання 7. Допишіть закінчення прикметників. Write the endings of the adjectives.

(Які́м?) Іноземн... студентам необхідно отримати візу для поїздки в Україну. Я допомагаю (яко́му?) добр... другові. Він дякує (які́й?) рідн... сестрі за допомогу. Медична допомога необхідна (яко́му?) хвор... хлопчикові. Хлопець купів квіти (які́й?) нов... подрузі. Мазлум написав лист (які́м?) українськ... друзям. Ця дівчина подобається (яко́му?) гáрн... хлопцеві.

Завдання 8. Запишіть речення, поставивши слова в дужках у потрібній граматичній формі. Write out the following sentences in full, putting the words in brackets into correct forms.

<i>Хто? (1)</i>	<i>Present tense form</i>	<i>що? (4)</i>	<i>кому? (3)</i>
Дівчина	(писати)	(лист)	(мама)
Студент	(складати)	(залік)	(викладач)
Ібрагім	(купувати)	(квіти)	(подруга)
Продавець	(продавати)	(картопля)	(покупець)
Секретар	(давати)	(посвідка)	(студент)
Батько	(читати)	(книжка)	(дитина)
Я	(перекладати)	(текст)	(друг)
Лікар	(призначати)	(лікування)	(хворий)
Лікар	(давати)	(лікарняний лист)	(пацієнт)
Ти	(відповідати)	(тема)	(викладач)
Ми	(дякувати)	(за що?) увага	(друзі)
Друг	(замовляти)	(кава)	(ми)
Ахмед	(купувати)	(квиток)	(я)
Викладач	(повторювати)	(питання)	(студент)

Граматика

Майбутній час дієслів доконаного віду / Future tense (perfective aspect)

The perfective future is used to express the idea that an action will be performed and completed, e. g.

Він допоможє другові.

He will help to his friend.

Завтра ви отримаете візу для поїздки в Україну.

You will obtain a visa for the trip to Ukraine tomorrow.

The perfective future is formed with exactly the same personal endings as present tense of imperfective verbs. Contrast the following forms:

читати <i>Imperfective, present tense</i>		прочитати <i>Perfective, future tense</i>	
1 читаю	читаємо	1 прочитаю	прочитаємо
2 читаєш	читаєте	2 прочитаєш	прочитаєте
3 читає	читають	3 прочитає	прочитають

Майбутній час дієслів недоконаного виду /

Future tense (imperfective aspect)

The imperfective future tense is used to describe actions that will be taking place at some time in the future. There are two ways of forming this tense, both of which have exactly the same meaning. You may choose whichever form you find the easier, but you should be able to recognize both.

Type 1

This tense form comprises two words, just like the English *I will read the paper*. You will remember that the verb **бути** (to be) has only one form (є) in present tense. The future tense forms of this verb have first conjugation endings:

person	singular	plural
1	б́уду	б́удемо
2	б́удеш	б́удете
3	б́уде	б́удуть

By combining these forms with the imperfective infinitive, you obtain the imperfective future, e.g.

Я б́уду працювати завтра.

I will be working tomorrow.

Я б́уду їхати до Києва

I will be going to Kyiv.

Type 2

The other form of the imperfective future is obtained by adding the suffix **–м** and the corresponding personal endings, also of the first conjugation, to the imperfective infinitive, e.g.

person	singular	plural
1	чита́ти <u>му</u>	чита́ти <u>мемо</u>
2	чита́ти <u>меш</u>	чита́ти <u>мете</u>
3	чита́ти <u>ме</u>	чита́ти <u>муть</u>

Завдання 9. Утворіть обидві форми майбутнього часу від дієслова недоконаного виду *писати*. Give both forms imperfective future tense of the verb *писати*.

Я б́уду писати, писатиму

МИ _____

ТИ _____

ВИ _____

ВІН _____

ВОНІ _____

Кохати (imperfective aspect – *що робити?*) – **покохати** (perfective aspect – *що зробити?*)

кохати (I) – imperfective aspect СКЛАДНА ФОРМА		кохати (I) – imperfective aspect СКЛАДЕНА ФОРМА	
Однина я <u>кохатиму</u> ти <u>кохатимеш</u> він <u>кохатиме</u>	Множина ми <u>кохатимемо</u> ви <u>кохатимете</u> вони <u>кохатимуть</u>	Однина я <u>буду</u> кохати ти <u>будеш</u> кохати він <u>буде</u> кохати	Множина ми <u>будемо</u> кохати ви <u>будете</u> кохати вони <u>будуть</u> кохати

покохати (I) – perfective aspect ПРОСТА ФОРМА	
Однина я <u>покохаю</u> ти <u>покохаєш</u> він <u>покохає</u>	Множина ми <u>покохаємо</u> ви <u>покохаєте</u> вони <u>покохають</u>

Завдання 10. Запишіть дієслова недоконаного виду в теперішньому часі й обох формах майбутнього часу. Write in full the present and both future tenses of the following imperfective verbs.

Зразок /Model: писати – 1) теперішній час: я пишу, ти пишеш, він пише, ми пишемо, ви пишете, вони пишуть; 2) майбутній час (складна форма): я писатиму, ти писатимеш, він писатиме, ми писатимемо, ви писатимете, вони писатимуть; 3) майбутній час (складена форма): я буду писати, ти будеш писати, він буде писати, ми будемо писати, ви будете писати, вони будуть писати.

Призначати (I), оглядати (I), допомагати (I), купувати (I), говорити (II), їсти.

Завдання 11. Утворіть форми майбутнього часу від дієслів. Form the future tense forms from the following verbs.

Бажати (I) (imperfective aspect), побажати (I) (perfective aspect), вибачати (I) (imperfective aspect), вибачити (II) (perfective aspect), допомагати (I) (imperfective aspect), допомогти (I) (perfective aspect), отримувати (I) (imperfective aspect), отримати (I) (perfective aspect), навчатися (I) (imperfective aspect), навчитися (II) (perfective aspect), лікувати (I) (imperfective aspect), вилікувати (I) (perfective aspect).

Завдання 12. Прочитайте вірш українського поета Василя Симоненка. Read the poem by Vasyl Symonenko.

<p>Васи́ль Симоно́нко (1935-1963)</p> <p>Ти зна́єш, що ти́ – люди́на? Ти зна́єш про це чи ні? Усмі́шка тво́я – єди́на, Му́ка тво́я – єди́на, О́чі твої́ – одні́.</p> <p>Бі́льше тебе́ не бу́де. За́втра на цій землі́ І́нші ході́тимуть лю́ди, І́нші коха́тимуть лю́ди – До́бри, ласка́ві й злі́.</p> <p>Сього́дні усé для те́бе – О́зера, га́ї, степи́. І жи́ти спіши́ти тре́ба, Коха́ти спіши́ти тре́ба – Гляди́ ж не проспí!</p> <p>Бо ти́ на землі́ – люди́на, І хо́чеш тогó чи ні – Усмі́шка тво́я – єди́на, Му́ка тво́я – єди́на, О́чі твої́ – одні́.</p>	<p>Vasyl Symonenko (1935-1963)</p> <p>Do you know that you're a human? Do you know about it or not? Your smile is unique, Your misery is unique, Your eyes are unique.</p> <p>You'll not exist anymore. Tomorrow on this earth Other people will walk, Other people will love – Good, kind and evil.</p> <p>Today everything is for you – Lakes, forests, steppes. And it's necessary to be in a hurry to live, To be in a hurry to love – See not to oversleep!</p> <p>For you're a human on the earth And whether you want that or not – Your smile is unique, Your misery is unique, Your eyes are unique.</p>
--	--

Завдання 13. Вивчіть цей вірш напам'ять. Learn this poem by heart.

Нові слова / New words

Ukrainian	English	Ukrainian	English
бажа́ти (I), (<i>imperf.</i>)	to wish something to	подві́р'я	court, yard, courtyard
бі́льше	anymore; more	пої́здка	trip
бо	because	потрі́бно	it is necessary

вибача́ти (I), (<i>imperf.</i>) – ви́бачити (II), (<i>perf.</i>)	to forgive	пробача́ти (I), (<i>imperf.</i>) – пробачити (II), (<i>perf.</i>)	to forgive
ві́за	visa	прожива́ння	residence
гай	forest	проспа́ти	to oversleep
гляди́ти, (= диві́тися) (II), (<i>imperf.</i>)	to see	ребро́	rib
допомага́ти (I), (<i>imperf.</i>) – допомогти́ (I), (<i>perf.</i>)	to help	спіши́ти (II), (<i>imperf.</i>) (поспіша́ти - I)	to hurry
допомо́га	help	степ (<i>чол. р.</i>)	steppe
єди́ний, -а, -е, -і (=уніка́льний)	unique	ти́ждень	week
запро́шення	invitation	тимчасо́вий, -а, -е, -і	temporal
земля́	earth	ті́льки	only
злий, -а́, -е́, -і́	evil	транспорт	transport
і́нший, -а, -е, -і	other	у́се	everything
коха́ти (I), (<i>imperf.</i>) – покоха́ти (I), (<i>perf.</i>)	to love	у́смішка	smile
ласка́вий, -а, -е, -і	kind	хоті́ти (I), (<i>imperf.</i>)	to want
му́ка	misery	цей, ця, це	this
неді́ля	Sunday	ці	these
необхі́дно	it is necessary	ціка́вість	curiosity
отримува́ти (I), (<i>imperf.</i>) – отримати́ (I), (<i>perf.</i>)	to obtain	чи	or
		ща́стя	happiness

Урок 12 (Lesson 12)

Завдання 1. Поставте слова в дужках у давальному відмінку (3). Put the words in brackets into the dative case (3).

Петро́ дав (я) цікаву кни́жку. Ма́ти купіла (вона́) га́рну сукню́. Дру́зі купіли (ми) квиткі́ на конце́рт. Виклада́ч повто́рює пита́ння (студе́нт). Ліка́р признача́є ана́лізи (хво́рий). Фікре́т купу́є квіти́ (по́друга). Сестра́ допомага́є (він) зробіти́ дома́шнє завда́ння. (Інозе́мці) подоба́ється украї́нська мо́ва. Ви́бачте (я) мою́ ціка́вість.

Орудний відмінок (5) / The instrumental case (5)

The instrumental case is used to denote the means by something is done. In English this idea is most often expressed with the prepositions *by* or *with*.

Він і́де пої́здом до Ки́єва.

He is going to Kyiv **by train**.

Вони́ і́дуть авто́бусом до робо́ти

They are going to work **by**

bus.

By extension the instrumental case is used with words like *ву́лиця, плóща, мі́сто*.

Я хо́чу погуля́ти ву́лицями́ Ки́єва

I want to take a walk **through**
the streets of Kyiv

Ми йдемо́ Покро́вською́ плóщею

We are walking along
Pokrovska Square

The instrumental case is also used to refer to job descriptions, e.g.

Ким праці́ює Олекса́ндр?

As who does Oleksandr work?

(*Ким* is the instrumental form of *хто*).

Олекса́ндр праці́ює лі́карем.

Oleksandr is a doctor.

The instrumental case is used after the verbs *бу́ти* (to be) and *става́ти / ста́ти* (to become)

Ї́ї ма́ти бу́ла вчи́телькою́

Her mother was a teacher.

Че́рез 10 ро́ків я ста́ну

In ten years I'll become

голо́вним лі́карем цієї́ ліка́рні

chief doctor of this hospital.

The instrumental case is also used in a special phrase involving a plural personal pronoun, most frequently *ми*, and the preposition *з (із)*:

Ми лети́мо́ ра́зом із мої́м дру́гом

I'm flying with my friend (My
friend and I are flying together).

Ми з Оле́ною бу́демо у Льво́ві

Olena and I will be in Lviv.

The verbs in these sentences are in the first person plural form because the subject is **ми**.

Here is a table with the instrumental case (5) endings for nouns.

Masculine nouns

Число	Відмінок	?	Ім'єнники			
			after hard consonants	after soft consonants	after ш, щ, ч, ж	after a vowels
Sing.	1	хто? що?	студѐнт університѐт	дідусь олівець	викладач вірш	герой музей
	5	ким? чим?	студѐнтом університѐтом	дідусѐм олівцѐм	викладачѐм віршем	героѐм музѐсм
Pl.	1	хто? що?	студѐнти університѐти	дідусі олівці	викладачі вірші	герої музеї
	5	ким? чим?	студѐнтами університѐтами	дідуся́ми олівця́ми	викладача́ми віршами	геро́ями музе́ями

Note. We have the endings **-ом, -ами** after hard consonants; the endings **-ем, -ями** after soft consonants and after **ш, щ, ч, ж**; the endings **-єм, -яєми** after a vowels.

Pay attention!

рØ → -и	5	(ар, яр)Ø → -і	5
прапор – прапорі	-ом/-ами	лікар – лікарі	-ем/-ями
світлофор – світлофори	-ом/-ами	календар – календарі	-єм/-яєми
вечір (і//о) – вечорі	-ом/-ами	секретар – секретарі	-єм/-яєми
номер – номері	-ом/-ами		
інженер – інженери	-ом/-ами		
светр – светри	-ом/-ами	школяр – школярі	-єм/-ами
кіль (і//ьо) – кольорі	-ом/-ами		
комп'ютер – комп'ютери	-ом/-ами		

Завдання 2. Утворіть форми орудного відмінка (5) однини і множини від іменників чоловічого роду. Put the words into the instrumental case (5).

Зразок / Model: автобус – автобусом, автобусами; дідусь – дідусем, дідусями.

Брат, випускник, літак, пацієнт, інститут, товариш, борщ, липень (e//0), фахівець (e//0), стілець (e//0), лікар, календар, герой, напій (i//o), настрій (i//o), покупець (e//0), батько, зошит, майдан, інженер, вареник, дядько, гуртожиток (o//0), хлопчик, іноземець (e//0), тиждень (жден//жен), заклад, біль (i//o), кіт (i//o), Олександр, Анатолій, місяць, словник.

Feminine nouns

Число	Відмінок	?	Ім'єнники				
			after hard consonants	after ш, щ, ч, ж	after soft consonants	after a vowels	
Sing.	1	хто? що?	сестра́ мо́ва	пло́ща	бабу́ся ву́лиця	Ма́рія аудито́рія	моде́ль, ні́ч
	5	ким? чим?	сестро́ю мо́вою	пло́щею	бабу́сею ву́лицею	Ма́рією аудито́рією	моделлю́, ні́ччю
Pl.	1	хто? що?	се́стри мо́ви	пло́щі	бабу́сі ву́лиці	Ма́рії аудито́рії	моде́лі, но́чі
	5	ким? чим?	се́страми мо́вами	пло́щами	бабу́сями ву́лицями	Ма́ріями аудито́ріями	моделя́ми, но́чами

Note. The singular ending to watch out for is –ю on feminine nouns ending in a consonant, e.g. моде́ль, ні́ч. The consonant preceding the ending of the instrumental singular is doubled, моделлю́, ні́ччю, unless the noun ends in –сть, e.g. ціка́вість – з ціка́вістю; при́ємність – з при́ємністю (*with pleasure*)

Завдання 3. Утворіть форми орудного відмінка (5) однини і множини від іменників жіночого роду. Put the words into the instrumental case (5).

Зразок / Model: ри́ба – ри́бою, ри́бами; пі́сня – пі́снею, пі́снями.

Хвороба, істо́та, кімна́та, бабу́ся, ліка́рня, годі́на, грівня, кав'я́рня, дівчи́на, по́свідка, клі́ніка, лаборато́рія, шия́, нога́, зу́стріч, ціка́вість, ста́ть, суди́на, вече́ря, виделка́, відо́мість, му́ха, по́друга, амбулато́рія, зупи́нка, адре́са, дочка́, жі́нка, племі́нниця.

Neuter nouns

Число	Відмінок	?	Ім'єнники				
Sing.	1	що?	дерево	море	прізвище	життя	ім'я
	5	чим?	деревом	морем	прізвищем	життям	іменем
Pl.	1	що?	деревá	моря́	прізвища	життя́	іменá
	5	чим?	деревáми	моря́ми	прізвища́ми	життя́ми	іменáми

Завдання 4. Утворіть форми орудного відмінка (5) однини і множини від іменників середнього роду. Put the words into the instrumental case (5).

Зразок / Model: *дерево – деревом, деревами; прізвище – прізвищем, прізвищами; життя – життям, життями.*

Запрошення, взуття (*тільки однинá!*), вікно, вухо, ребро, ім'я, ліжко, місто, місце, подвір'я, яйце, сонце (*тільки однинá!*), яблуко, явище, щастя (*тільки однинá!*), серце, речення, питання, прощання, привітання, обличчя, знайомство, захворювання, волосся (*тільки однинá!*), око (у множині – *очіма*).

Орудний відмінок (5) прикметників / Adjectives – instrumental case (5)

«Hard» adjectives

Рід	1 (Sing.)	5 (Sing.)	1 (Pl.)	5 (Pl.)
m.	(<i>які́й?</i>) добрий	(<i>які́м?</i>) добрим	(<i>які́?</i>) добрі	(<i>які́ми?</i>) добрими
f.	(<i>яка́?</i>) добра	(<i>яко́ю?</i>) доброю	(<i>які́?</i>) добрі	(<i>які́ми?</i>) добрими
n.	(<i>яке́?</i>) добре	(<i>які́м?</i>) добрим	(<i>які́?</i>) добрі	(<i>які́ми?</i>) добрими

«Soft» adjectives

Рід	1 (Sing.)	5 (Sing.)	1 (Pl.)	5 (Pl.)
m.	(<i>які́й?</i>) синій	(<i>які́м?</i>) синім	(<i>які́?</i>) сині	(<i>які́ми?</i>) синіми
f.	(<i>яка́?</i>) синя	(<i>яко́ю?</i>) синьою	(<i>які́?</i>) сині	(<i>які́ми?</i>) синіми
n.	(<i>яке́?</i>) синє	(<i>які́м?</i>) синім	(<i>які́?</i>) сині	(<i>які́ми?</i>) синіми

Завдання 5. Допишіть закінчення прикметників. Write the endings of the adjectives.

У їдальні ми їли борщ з (*з які́м?*) чорн... хлібом. Ахмед познайомився з (*з яко́ю?*) красів... дівчиною. Через десять років він стане (*які́м?*) головн...

лікарем. Хло́пці гуля́ють (*які́ми?*) сумськ... ву́лицями. Ви мо́жете леті́ти (*які́ми?*) украї́нськ... авіа́лініями. До ліка́рні при́йшов паціє́нт з (*з які́м?*) хво́р... се́рцем. Ми бу́ли в аудито́рії з (*з які́ми?*) нов... комп'ю́терами. У соціа́льній мере́жі Іва́н познайо́мився з (*з які́м?*) інозе́мн... студе́нтом. Окса́на ціка́виться (*яко́ю?*) худо́жн... [soft adjective!] літера́турою.

**Орудний відмінок (5) особових займенників /
Personal pronouns – instrumental case**

(1)	(5)	
я	мно́ю	Ході́мо зі мно́ю!
ти	тобо́ю	Ми з тобо́ю дру́зі.
він	<u>ни</u> м	Ти з ним говори́в?
вона́	<u>не</u> ю	Я зустрі́вся з не́ю на зупи́нці.
воно́	<u>ни</u> м	Це нове́ завда́ння (<i>n.</i>). Познайо́мтеся з ним.
ми	<u>на</u> ми	Ви пі́дете з на́ми?
ви	ва́ми	З ва́ми ду́же прие́мно говори́ти.
вони́	ни́ми	Пе́ред ни́ми сто́яв хло́пець.

Лексична робота

Lexical work

<i>що?</i>	<i>хто?</i>	<i>який?</i>
терапі́я	терапе́вт	терапевти́чний
хірургі́я	хіру́рг	хірурги́чний
кардіоло́гія	кардіоло́г	кардіологі́чний
ортопеді́я	ортопе́д	ортопедичи́чний
уроло́гія	уро́лог	урологі́чний
гінеколо́гія	гінеко́лог	гінекологі́чний
невроло́гія	невро́лог	неврологі́чний
пульмоноло́гія	пульмоно́лог	пульмонологі́чний

Pay attention!

хворі́ти **на** грип (в.4)

скаржи́тися **на** голо́вни́й біль (в.4)

заповнювати – I (to fill in)		запитувати – I (to ask)	
однина (Sing.)	множина (Pl.)	однина (Sing.)	множина (Pl.)
заповнюю	заповнюємо	запитую	запитуємо
заповнюєш	заповнюєте	запитуєш	запитуєте
заповнює	заповнюють	запитує	запитують

скаржитися -II (to complain (of))	
однина (Sing.)	множина (Pl.)
скаржусь	скаржимося
скаржишся	скаржитесь
скаржиться	скаржаться

Завдання 6. Допишіть закінчення дієслів. Write the endings of the verbs.

Пацієнт скарж...ся на біль у руці. Ви скарж...ся на поганий сон. Я не скарж...ся. Ти скарж...ся мені на товариша. Студенти скарж...ся на розклад. Ми скарж...ся на головний біль.

Я вдруге запитую... про це. Він запитую... : «Котра година?» Про що ти запитую...? Ми заповню... анкету. Серетар заповню... відомість. Вони заповню... амбулаторні карти пацієнтів.

Завдання 7. Прочитайте текст. Read the text.

На практиці

Ми – студенти Медичного інституту Сумського державного університету. Сьогодні ми прийшли на практику в Сумську міську клінічну лікарню №1. Клінічна лікарня №1 – один з великих медичних закладів міста Суми. Тут є різні відділення: кардіологічне, терапевтичне, хірургічне, ортопедичне, урологічне, неврологічне, пульмонологічне. Також є амбулаторне відділення – поліклініка. У Сумській клінічній лікарні №1 працює багато гарних фахівців – лікарів і медичних сестер.

Зараз лікар розповідає нам, як заповнити медичну амбулаторну карту хворого.

У медичній карті є такі пункти: 1) прізвище, ім'я, по батькові; 2) стать (чоловіча або жіноча); 3) дата народження (число, місяць, рік); 4) телефон хворого; 5) адреса; 6) місце роботи, посада; 7) диспансерна група (якщо вона є). В амбулаторній карті треба написати, на які хвороби хворів пацієнт. Потім треба запитати, на що скаржиться пацієнт, і записати його скарги.

Тепер ми будемо заповнювати медичну амбулаторну карту хворого.

Наприклад, 1) прізвище, ім'я, по батькові – Петренко Олексій Вікторович;

2) стать – чоловіча;

3) дата народження – 14.08.1978;

4) телефон – 33-56-79;

5) адреса – вулиця Харківська, будинок 1, квартира 6;

6) місце роботи – КП «Електроавтотранс», посада – водій;

7) диспансерної групи немає.

8) Пацієнт хворів на дизентерію і гепатит А.

9) Пацієнт скаржиться на головний біль і високий тиск.

Тепер ми знаємо, як заповнювати медичну амбулаторну карту хворого.

Завдання 8. Дайте відповіді на запитання. Answer the questions.

1. Куді студенти прийшли на практику?
2. Що ви можете сказати про клінічну лікарню №1 міста Суми?
3. Які відділення є в Сумській клінічній лікарні №1?
4. Хто працює в цій лікарні?
5. Про що розповідає лікар студентам?
6. Які пункти є в амбулаторній карті?
7. Що ще треба написати в амбулаторній карті?
8. Як звати пацієнта?
9. Коли народився пацієнт?
10. За якою адресою він живе?
11. Ким працює пацієнт? / На якій посаді він працює?
12. На які хвороби хворів пацієнт?
13. На що скаржиться пацієнт?
14. Чому навчилися студенти на практиці?

Нові слова / New words

Ukrainian	English	Ukrainian	English
адреса	adress	неврологічний, а, -е, -і	neurological
амбулаторія	dispensary	ортопедичний, а, -е, -і	orthopaedic
амбулаторний, -а, -е, -і	ambulatory	по батькові	patronymic

відділення	department	посада	position, post
відомість	list	пульмонологічний, -а, -е, -і	pulmonology
водій	driver	пункт	item
головний, -а, -е, -і	chief, main	розклад	time-table
головний біль	headache	скарга	complaint
гуляти (I), (<i>imperf.</i>)	to walk	скаржитися (II) (<i>на що?</i>)	to complain (of)
дата	date	ставати (I), (<i>imperf.</i>) – стати (I), (<i>perf.</i>)	to become
диспансерна група	clinical group	стать (<i>ж. р.</i>)	sex
запитувати (I) (<i>недок. в.</i>) – запитати (I) (<i>док. в.</i>)	to ask	терапевтичний, -а, -е, -і	therapeutic
заповнювати (I) (<i>недок. в.</i>) – заповнити (I) (<i>док. в.</i>)	to fill in	тиск	pressure
кардіологічний, -а, -е, -і	cardiologic	урологічний, -а, -е, -і	urology
карта (медична)	card	хірургічний, -а, -е, -і	surgical
наприклад	for example	цікавитися (II) (<i>чим?</i>)	to take an interest (in)

УКРАЇНСЬКО-АНГЛІЙСЬКИЙ СЛОВНИК

А

А – and, but
абéтка – alphabet
автóбус – bus
агрáрний, -а, -е, -і – agrarian
адрéса – address
алфáвiт – alphabet
амбулатóрія – dispensary
амбулатóрний, -а, -е, -і – ambulatory
англiйськiй, -а, -е, -і – English
апельсiн – orange
апóстроф – apostrophe
аптéка – chemist's shop
архітектóра – architecture
архітектóрний, -а, -е, -і – architectural
аудитóрія – lecture-room

Б

Бабúся – grandmother
багáто – much, many, a lot of
бажáти (I), (*imperf.*) – to wish something to
банáн – banana
батóн – long loaf
батькi – parents
бáтько (*чол. р.*) – father
бáчити (II) – to see
бiблiотéка – library
бiлий, -а, -е, -і – white
бiль (*чол. р.*) – pain, ache
бiльше – anymore; more
блакiтний, -а, -е, -і – blue, sky-blue
бо – because
борщ – borsch
брат – brother
будiнок – house
будь лáска – please

бúква – letter
бúти (I) – to be
буфéт – snack bar, buffet

В

Важкий, -а́, -é, -í – 1) heavy, hard; 2) difficult
варéники – vareniks
ваш (ва́ша, ва́ше, ва́ші) – your
вдо́ма – at home
вели́кий, -а, -е, -і – big, great, large
весéлка – rainbow
весна́ – spring
вечéря – supper
вéчiр – evening
взй́мку – in winter
взуття́ – foot-wear, boots and shoes
ви – you
вибачáти (I), (*imperf.*) – ви́бачити (II), (*perf.*) – to forgive
ви́бач(те) – excuse me
вивча́ти (I) – to learn
видéлка – fork
виклада́ч – teacher
випускни́к – graduate
висо́кий, -а, -е, -і – tall, high
ви́хід – exit
ви́щий навча́льний за́клад – higher education establishment
ви́дділ – department
ви́дділення – department
ви́дмінок – case
ви́домість – list
ви́повідати (I), (*imperf.*) – ви́повісти (II), (*perf.*) – to answer
ви́почивáти (I) – to rest
ви́за – visa
ви́кно – window
він – he
вірш – poem
влі́тку – in summer

вмира́ти (I) – to die
водá – water
воді́й – driver
вокза́л – (railway) station
воло́сся – hair
вона́ – she
вони́ – they
вонó – it
вставáти (I) – to get up
ву́лиця – street
ву́хо – ear
вхі́д – entrance
вчі́тися (учі́тися) (II) – to study
вчо́ра – yesterday

Г

Га́й – forest
га́р'ячий, -а, -е, -і – hot
герóй – hero
гляді́ти (= диві́тися) (II), (*imperf.*) – to see
говорі́ти (II), (*imperf.*) – to talk
годі́на – hour
голо́ва – head
голови́й, -а́, -е́, -і́ – chief, main
голови́й бі́ль – headache
голови́й (звук) – vowel
грівня – hryvnia
гро́ші (*pl.*) – money
гуля́ти (I), (*imperf.*) – to walk
гурто́житок – hostel, campus

Г

Га́ва – crow
га́нок – porch
гу́дзик – button

Д

Давáти (I) – to give
да́та – date

два, дві – two
де – where
декан – dean
деканат – dean's office
декілька – several, a few
день – day, afternoon
дерево – tree
державний, -а, -е, -і – state
дешевий, -а, -е, -і – cheap
джінси (*pl.*) – jeans
дзвінок (від мами) – phone call
дзвоник (на урок) – bell to a lesson
дивітись (II) – to look, to see
диспансерна група – clinical group
дитина – child
дитячий, -а, -е, -і – child's, children's, childish
діхати – to breathe
дівчина – girl
дівчинка – (little) girl
дідусь – grandfather
дієслово – verb
діти – children
добрий, -а, -е, -і – good
довго – long
домашній, -я, -є, -і – home
донька – daughter
допомагати (I), (*imperf.*) – допомогти (I), (*perf.*) – to help
допомога – help
дорогий, -а, -е, -і – expensive
дочка – daughter
дошка – blackboard
друг – friend
дуже – very
думати (I) – to think
дядько – uncle
дякувати (I) – to thank

дякую – Thank you (thanks)

Є

Єдиний, -а, -е, -і (=унікальний) – unique

Ж

Жити (I) – to live

життя – life

жінка – woman

жовтий, -а, -е, -і – yellow

журнал – magazine

З

Завдання – task

завжди – always

завтра – tomorrow

займєнник – pronoun

заклад – institution, establishment

залїк – test

замовляти (I) – to order

заняття – studies

запїтувати (I) (*imperf.*) – запитати (I) (*perf.*) – to ask

заповнювати (I) (*imperf.*) – заповнити (I) (*perf.*) – to fill in

запрошення – invitation

запрошувати (I) – to invite

зараз – now

захворюваність – morbidity

захворювання – disease

захід – west

згадувати (I), (*imperf.*) – згадати (I), (*perf.*) – to recollect

здоров'я – health

зелений, -а, -е, -і – green

земля – earth

зима – winter

злий, -а, -е, -і – evil

знайомити(ся) (II), (*imperf.*) – познайомити(ся) (II), (*perf.*) – acquaint oneself with;
make acquaintance

знайомство – acquaintance

знати (I) – to know

зошит – exercise book
зупінка – stop
зустріч – meeting

I

I – and
імєнник – noun
ім'я – name
інженєр – engineer
інозємець – foreigner
інститут – institute
інший, -а, -е, -і – other
іти / йти (I) – to go

ї

їдальня – dining-rooms
їжа – food
її – her, its
їсти – to eat
їхати (I) – to go by vehicle
їхній (їхня, їхнє, їхні) – their

Й

Його – his, its

К

Кава – coffee
кав'ярня – coffee shop, café
календар – calendar
канцтовари – stationery
капуста – cabbage
кардіологічний, -а, -е, -і – cardiologic
карта (медична) – card
картопля – potatoes
квартира – flat
квиток – ticket
квіти (pl.) – flowers
кілька – several, a few
кімната – room
кінєць – end

кіт – cat
клі́ніка – hospital
кні́жка – book
ковбаса́ – sausage
кого́? – whom?
колі́ – when
ко́лір – colour
контро́льний, -а, -е, і – control (*adjec.*)
кори́чневий, -а, -е, -і – brown
костю́м – suit, costume
котри́й? -а́, -е́, -і́ – which one?
коха́ти (I), (*imperf.*) – покоха́ти (I), (*perf.*) – to love
ко́штувати (I) – to cost
краї́на – country
красі́вий, -а, -е, -і – beautiful
кров (*жін.р.*) – blood
куди́ – where
купува́ти (I) – to buy
ку́ртка – jacket

Л

Лаборато́рія – laboratory
ласка́вий, -а, -е, -і – kind
легкі́й, -а́, -е́, -і́ – 1) light; 2) easy
леті́ти (II) – to fly
лежа́ти – to lie
лі́стя – leaf
лі́вий, -а, -е, -і – left
ліво́руч – to the left (of)
лі́жко – bed
лі́кар – doctor
ліка́рня – hospital
лікарня́ний лист – sick-leave certificate
ліка́рський – medical
лі́ки (*pl.*) – medicines
лікува́льний, -а, -е, -і – curative, medical
лікува́ння – treatment

лікува́ти (I) – to treat
літа́к – aircraft
літа́ти (I) – to fly
лі́тера – letter
лі́то – summer
ло́жка – spoon
любі́ти (II) – to love
любо́в – love
ляга́ти – to lie down

М

Магази́н – shop, store
майдáн – square
мале́нький, -а, -е, -і – little, small
мали́й, -а́, -е́, -і́ – little, small
ма́ло – little, few, not much, not many
ма́ма – mamma, mummy
ма́сло – butter
ма́ти¹ – mother
ма́ти² (I) – to have
ме́блі (*pl.*) – furniture
ме́дицина – medicine
ме́дичний, -а, -е, -і – medical
мере́жа – network
ми – we
мі́й (мо́я, мо́є, мо́ї) – my
мі́сто – city
мі́сце – place
множи́на – plural
мо́ва – language
могті́ (I) – to be able, can
моде́ль – model
молоко́ – milk
мо́ре – sea
мо́рка – carrot
музе́й – museum
му́зика – music

му́ка – misery
му́сити (II) – must
му́ха – fly
м’я́кий, -а́, -е́, -і́ – soft
м’я́со – meat

Н

Навча́ння – studies
навча́тися (I), (*imperf.*) – to learn, to study
найма́ти (I), (*imperf.*) – найня́ти (I), (*perf.*) – to rent
напі́й – drink
напри́клад – for example
народи́тися (II), (*perf.*) – to be born
на́стрій – mood
настúпний – next
наш (на́ша, на́ше, на́ші) – our
не – not
не́бо – sky
неврологі́чний, -а, -е, -і – neurological
неді́ля – Sunday
нема́є – there is/are no...
необхі́дно – it is necessary
ни́зький, -а́, -е́, -і́ – low
ні – no
ні́гті (*pl.*) /ні́готь – nails / nail
ніж – knife
ніс – nose
ніч – night
нові́й, -а́, -е́, -і́ – new
нові́ни (*pl.*) – news
нога́ – foot, leg
но́мер – number

О

Обі́д – dinner, lunch
облі́ччя – face
о́вочі (*pl.*) – vegetables
огіро́к – cucumber

огляда́ти (паціє́нта) – to examine
оді́н, одна́, одне́, одні́ – one
одна́ковий, -а, -е, -і – the same, identical
однина́ – singular
о́дяг – clothes
о́зеро – lake
о́ко – eye
оли́вець – pencil
оли́я – oil
ора́нжевий, -а, -е, -і – orange
о́рган – organ
ортопеді́чний, -а, -е, -і – orthopaedic
о́сінь – autumn
о́сь – here, there
отри́мувати (I), (*imperf.*) – отримати (I), (*perf.*) – to obtain

II

Па́м'ятка – memorial
пан – gentleman
па́ні – lady
папі́р – paper
па́ра – pair
паціє́нт – patient
педагогі́чний, -а, -е, -і – pedagogical
переклада́ти (I), (*imp.*) – перекла́сти (I), (*perf.*) – to translate
перерва́ – break
пиріжо́к – pie, patty
писа́ти (I) – to write
пита́ння – question
пи́ти – to drink
пі́сня – song
пішохі́д – pedestrian
племі́нник – nephew
племі́нниця – niece
пло́ща – square
по ба́тькові – patronymic
побаче́ння – meeting, appointment

поверта́тися (I), (*imp.*) – поверну́тися(I), (*perf.*) – come back, return
по́верх – floor
повто́рювати (I), (*imp.*) – повто́рити (II), (*perf.*) – to repeat
пога́ний, -а, -е, -і – bad
пода́рунок – present, gift
подві́р'я – court, yard, courtyard
подо́батися (I), (*imperf.*) – сподо́батися (I), (*perf.*) – to please, to like
по́друга – girlfriend
по́дорож (*жін. р.*) – jorney
подорожува́ти (I) – to travel
поёт – poet
по́їзд – train
по́їздка – trip
покупе́ць – buyer, customer
по́ле – field
поліклі́ніка – policlinic
помара́нчевий, -а, -е, -і – orange
по́милка – mistake
помідо́р – tomato
по́руч – near, beside
поса́да – position, post
по́свідка – certificate
по́тім – then
потрі́бно – it is necessary
почина́ти(ся) (I) – to begin, to start
по́шта – post-office
пра́вий, -а, -е, -і – right
право́руч – to the right (of)
пра́ктика – practice
пра́пор – flag
працюва́ти (I) – to work
предме́т – subject
привіта́ння – greeting
приго́лосний (звук) – consonant
прие́мний, -а, -е, -і – pleasant, nice
признача́ти (I) – to prescribe

приї́хати (I) – to arrive
прикме́тник – adjective
прислі́вник – adverb
прі́звище – surname
пробача́ти (I), (*imperf.*) – пробáчити (II), (*perf.*) – to forgive
пробле́ма – problem
прогу́лянка – walk
продава́ти (I) – to sell
продаве́ць – shop-assistant, seller
проду́кти (*pl.*) – food-stuff, foods products
прожива́ння – residence
проспа́ти – to oversleep
проспе́кт – avenue
прості́й, -а́, -е́, -і́ – simple, easy
проща́ння – farewell
пря́мо – straight
пта́х – bird
пти́ця – poultry
пульмоноло́гічний, -а, -е, -і – pulmonology
пункт – item

P

Ра́нок – morning
ребро́ – rib
ри́ба – fish
рис – rice
ри́дний, -а, -е, -і – native
ри́зний, -а, -е, -і – different
рік – year
ри́чка – river
робі́ти (II) – to do
робо́та – work
роже́вий, -а, -е, -і – pink
ро́зклад – time-table
розумі́ти (I) – understand
рот – mouth
рука́ – hand, arm

рукавічки (*pl.*) – gloves
ручка – pen
рюкзак – backpack

С

Сало – lard
светр – sweater
свіжий, -а, -е, -і – fresh
світло – light
світлофóр – traffic lights
секретáр – secretary
селó – village
серіáл – serial
сéрце – heart
сестра́ – sister
син – son
сі́ній, -я, -є, -і – blue
сир – cheese
сідáти (I) – to sit down
сік – juice
сі́ль – salt
сі́м'я́ – family
сі́рий, -а, -е, -і – grey
сказáти (I), (*perf.*) – to say
скáрга – complaint
скáржитися (II) (*на що?*) – to complain (of)
скі́льки? – how many?
складáти (I), (*imperf.*) – склáсти (I), (*perf.*) – to pass (test)
складні́й, -á, -é, -í – difficult
скло́ – glass
словні́к – dictionary
сло́во – word
слухáти (I) – to listen
смáжити (II) – to fry
сніда́нок – breakfast
сніда́ти – to breakfast
со́нце – sun

сорóчка – shirt
соціáльна мере́жа – social network
спі́шити (II), (*imperf.*) (поспі́шати – I) – to hurry
става́ти (I), (*imperf.*) – ста́ти (I), (*perf.*) – to become
ста́нція – station
ста́рий, -а́, -е́, -і́ – old
ста́ть (*жін. р.*) – sex
сте́п – steppe
ста́л – table
ста́лець – chair
сто́яти (II) – to stand
стра́ва – dish
субо́та – Saturday
суді́на – vessel
суді́нний, -а, -е, -і – vascular
су́кня – dress
су́мка – bag
схі́д – east
сьо́годні – today

T

Та – and; but
так – yes
та́кож – also, too
там – there
та́рїлка – plate
та́то – papa, dad(dy)
тверді́й, -а́, -е́, -і́ – hard
тві́й (тво́я, тво́є, тво́ї) – your
теж – also, too
телеві́зійний – televisional
телеві́зор – TV-set, television
телепереда́ча – TV program, TV show
те́плий, -а, -е, -і – warm
те́пло – it's warm
терапе́втичний, -а, -е, -і – therapeutic
ти – you

ті́ждень – week
тимчасо́вий, -а, -е, -і – temporal
тиск – pressure
ті́льки – only
ті́тка – aunt
товáр – wares, goods
товáриш – fellow
тра́нспорт – transport
тре́ба – it is necessary
три – three
тут – here

У

Ува́га – attention, care
умива́тися (I) – to wash
універси́тет – university
украї́нець – Ukrainian (he)
украї́нка – Ukrainian (she)
украї́нський, -а, е, -і – Ukrainian
уро́к – lesson
уро́логі́чний, -а, -е, -і – urology
усе́ – everything
у́смішка – smile

Ф

Факульте́т – faculty
фахіве́ць – specialist
філармо́нія – philharmonic
фіоле́товий, -а, -е, -і – violet
фру́кти (*pl.*) – fruits

Х

Хво́рий, -а, -е, -і – sick
хво́рий (*noun*) – sick man; patient
хворі́ти (I) – to be ill
хворо́ба – illness
хвороблі́вий – sickly, morbid
хірургі́чний, -а, -е, -і – surgical
хлі́б – bread

хлопець – boy
хлопчик – (little) boy
холódний, -а, -е, -і – cold
хóлодно – it's cold
хоті́ти (I) – to want
хто – who
худóжній, -я, -є, -і – art

Ц

Це... This is ...
цей, ця, це – this
цибу́ля – onion
ці – these
ціка́витися (II) (*чим?*) – to take an interest (in)
ціка́вий, -а, -е, -і – interesting
ціка́вість – curiosity
цúкор – sugar

Ч

Чай – tea
час – time
ча́шка – cup
чекáти (I) – to wait
червóний, -а, -е, -і – red
чи – or
чий? (чийя? чиє? чий?) – whose?
число́ – number
читáти (I) – to read
чолó – forehead
чоловік – man
чóрний, -а, -е, -і – black
чоті́ри – four
чудóвий, -а, -е, -і – wonderful, excellent, beautiful
чудóво – excellently, perfectly

Ш

Ша́пка – cap, hat
ша́рф – scarf
ша́фа – wardrobe

ши́я – neck
шко́ла – school
школя́р – schoolboy
штани́ (*pl.*) – trousers

Щ

Ща́стя – happiness
що – what
щоб – in order to
щодня́ – every day

Я

Я – I
я́блуко – apple
я́вище – phenomenon
яйце́ – egg
як? – how?
який? яка? яке? які? – what kind of...?

ЗМІСТ

ВСТУП.....	С.
3	3
INTRODUCTION.....	5
Урок 1 (Lesson 1).....	6
Урок 2 (Lesson 2).....	13
Урок 3 (Lesson 3).....	21
Урок 4 (Lesson 4).....	27
Урок 5 (Lesson 5).....	33
Урок 6 (Lesson 6).....	41
Урок 7 (Lesson 7).....	52
Урок 8 (Lesson 8).....	63
Урок 9 (Lesson 9).....	70
Урок 10 (Lesson 10).....	81
Урок 11 (Lesson 11).....	93
Урок 12 (Lesson 12).....	103
УКРАЇНСЬКО-АНГЛІЙСЬКИЙ СЛОВНИК.....	111

Навчальне видання

Силка Алла Анатоліївна

УКРАЇНСЬКА МОВА

як мова професійного навчання

Навчальний посібник

*для іноземних студентів медичного профілю
(з англійською мовою навчання)*

Художнє оформлення обкладинки І. М. Дубовікової
Редактор А. А. Силка
Комп'ютерне верстання А. А. Силки

Формат 60x84/8. Ум. друк. арк. 14,88. Обл.-вид. арк. 8,70. Тираж 300 пр. Зам. №

Видавець і виготовлювач
Сумський державний університет,
вул. Римського-Корсакова, 2, м. Суми, 40007
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 3062 від 17.12.2007.